

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izven tistih nedelj in praznikov. Inzerati: do 9 pett vrt 4 1 D, od 10—15 pett vrt 4 1 D 50 p, večji inzerati pett vrsta 2 D; nočice, posilano, izjave, reklame, prekleti pett vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrt 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popast le pri naročitih od 11 objav naprej. — Inzeratni davek posebej. Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Hukarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, L. nadstropje Telefon št. 34. Dopolne sprejema le podpisane in ustno izjavljene. Reklame se ne vrata.

Posamezne številke: v Jugoslaviji vse dni po Din 1 — v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani		po pošti	
12 mesecev	72—	Din 144—	Din 144—	Din 264—	Din 264—
6	36—	72—	72—	132—	132—
3	18—	36—	36—	66—	66—
1	12—	12—	12—	22—	22—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakazilu. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Pro domo.

Že dalje časa, posebno pa zadnje dni, vsi mogoči poklicani in nepoklicani činitelji ugibajo o stališču »Slovenskega Naroda« in ga hočejo okreniti zdaj v eno zdaj v drugo smer. Uместno je torej, da se oglasimo v tej razpravi tudi mi sami. »Slovenski Narod«, kakor je bil osnovan v Mariboru leta 1868, kakor je nadaljeval to delo v Ljubljani, kamor se je preselil l. 1872. in kjer je od leta 1873 prvi slovenski dnevnik, nikoli ni bil glasilo ene politične stranke. Bil je informator narodnega občinstva, obenem pa glasnik gotovih idej in načel. Med temi načeli je od početka bilo prvo in je tudi ostalo narodno načelo. Tako je bilo l. 1868, ko se je naš list boril proti avstro-ogrskemu dualizmu, tako je bilo v sedemdesetih letih, ko smo bili silovit boj s kranjskim Nemštvom in tako je tudi bilo kasneje ter do danes v osvobodni naši domovini, kjer je naš list predvsem posvečen jugoslovenski narodni ideji.

so v mihi naši domovni dani vsi pogoji za napredek. A treba več tvorne ljubezni, več strpnosti in več požrtvalne volje državljanov.

Ko je bila ustanovljena Jugoslavija, je nepozabni naš dr. Ivan Tavčar v opetovanih prilikah začrtal smernice patriotske politike. »Slovenski Narod« verno čuva njegov politični testament. Narodno in državno edinstvo nad vse! V zunanji in notranji politiki podpira naš list vse, kar more jačiti pozicijo naše kraljevine v družbi kulturnih narodov in pospešiti njeno notranjo konsolidacijo. V tem oziru ne poznamo strank in v imenu dobre stvari si lastimo pravico, da odobravamo, kar je dobrega v državni upravi, toda ravno tako si ne damo vzeti prava, da vladu tudi z ostro kritično besedo grajamo. Brez ozira na levo in desno se »Slovenski Narod« bori proti kuzi korupcije v našem javnem življenju, pobija partizanstvo v javni upravi, odklanja plemensko, razredno ali stanovsko nadvlado.

Globoko smo prepričani, da je od zadovoljstva in zdravega razvoja naše ožje domovine bistveno odvisna unitaristična državna ideja. Zato smo tudi odločni glasniki ožjih slovenskih interesov, bodisi v kulturnem ali gospodarskem oziru. Ravno z našega ožjega slovenskega stališča pa smatramo politiko današnje večine slovenskih poslancev za pogubno. Klerikalizem nas duševno, politično in gospodarsko odvajja od Jugoslavije. Proti tej opasnosti kliče »Slovenski Narod« na skupno delo vse ljudi, ki so dobre volje. Propagatorji hočemo biti koncentracije naprednega jugoslovenskega elementa v naši ožji domovini in vsaka akcija v tem pogledu sme računati na našo vstrajno podporo. Nestrpnost in nasrtljivost klerikalizma nam slovenskim naprednjakom ne dopušča, da se cepimo na grupe in frakcije, da se ločimo po stanovih in razredih tem manj, ker nam je vsem glavna ideja ena in leta in ker vemo vsi, da mora pred vsem ona zmagati, če hočemo, da bo Jugoslavija blagoslov za naš narod. V složenem naporu pa napredne sile tudi najbolj služijo interesom naše ožje domovine Slovenije, kar velja posebno za naše gospodarsko stališče.

V neprestanem valovanju dogodkov je neodvisnemu dnevniku včasih težko pravilno orijentirati se napram vsakemu izmed njih. Osebnosti in napačne informacije ga spletajo v nepotrebne konflikte. Vse prijatelje našega lista prosimo, da imajo vselej pred očmi le idejo in da popuste vsakero malenkostno stališče, ki bi moglo oteževati delo za veliki cilj.

V novoletnem voščilu leta 1873, to je pred 50 leti, je »Slovenski Narod« preciziral svoj cilj z besedo: *ustvarjalna slova*. Besede, ki so imele svoj pomen takrat, so uporabljive tudi na današnji položaj v naši državi sploh, v Sloveniji posebej, med slovenskimi na-

prednjaki pa prav posebno. V pravilnem razumevanju tega gesla bo naš list vstrajno po svojih najboljših močeh nadaljeval delo nepozabnega voditelja slovenskih naprednjakov dr. Ivana Tavčarja.

Predelska železnica.

Kako bedasto sovraštvo do Jugoslovenov je kazal na kongresu za italijansko ekspanzijo tržaški župan dr. Pitacco! Po vsej sili hoče, da zgradi rimska vlada v najkrajšem času predelsko železnico, da se Italija emancipira od proge, ki teče po jugoslovenski zemlji proti Trstu. Tako je govoril Pitacco, kakor da bi bil s predelsko železnico paraliziran vse jugoslovenski zapadno-železniški promet in bi se celo zaledje za Trstom zateklo edino le k železni cesti predelski. Vse Pitaccovo politično delovanje prevaja sovraštvo do nas in to sovraštvo ga ni zapustilo tudi sedaj, ko je odrešen: zdi se nam, da se je še povečalo. Kar pa se vstvarja iz sovraštva, navadno ni trajno in trdno. Zgodovinska resnica je to in lahko jo bo občutila tudi Italija prejšnjice, ako bo spremljala njeno delo za bodočnost sovraštvo, kakoršno je sopal okoli sebe senator Pitacco na kongresu v Trstu.

Za suhim Krasom je Trst zaprt in nima oddiha napram svoji zaledju. Predelska železnica mu ga prinese in Trst ga nujno potrebuje, ako hoče živeti svoje lastno in uspešno življenje na morju. V svojih nadaljnjih izjavah je dr. Pitacco koprnel vedno više in proglašal Trst za most med Vzhodom in Srednjo Evropo, kadar steče predelska železnica. Benetke, Trst in Reka, tri pristanišča gornjega Jadrana, bodo po njej zvezana z Evropo kar nacijsionalneje. Torej je hitro proč od južne železnice, ki teče skozi Slovenijo!

Tako je zvenel občuten Pitaccov govor, s katerim se ta stari italijanski politik postavlja v nasprotje z mnenjem tržaških trgovskih krogov, ki znajo prav eniti progno po Sloveniji in dobro vedo, da bo služila Trstu tudi potem, ko se zgradi predelska železnica. Realne razmere so vedno in povsodi silnejše kakor pa politične kombinacije. Mi sodimo, da se bosta obe črti izpopolnjevali in da bosta pospeševali promet proti Jadrani, izključujemo pa tako emancipacijo Trsta od Jugoslavije, s kakoršno je strahil Pitacco po kongresu za ekspanzijo.

Do zgradbe predelske železnice pa je še precej daleč. Pitacco naj nikar ne misli, da bo tekla že prihodnje leto. Mussolini šteti in finančni minister De Stefanovi dobiva dan na dan nova navodila za državno štedenje. Mussolinijev ministarstvo hoče spraviti državne finance v ravnovesje in ministrski

predsednik misli danes bolj na razvoj avijacije, ki bo stala ogromne svote, kakor pa na zgradbo predelske železnice. Za to pa gospod tržaški župan najbrže ne doživi te »oddihne« železnice in z njim še marsikdo drugi ne, ali mislimo pa, da je gotovo, da jo Italija zgradi. Stare rimske ceste so še vedno dober prometni kašpot.

In kaj bo potem, ko se otvori predelska železnica? Za usodepoino označimo to, da je dr. Pitacco navedel Benetke kot prvo pristanišče, katero bo nova železnica vezala z zunanostjo najracionalnejše. Benetke! Tržačanom še vedno šumi po ušesih benečanska jeza na tržaško pristanišče. Pomorski činitelji v Benetkah so že na ves glas vpili v Trst, da se imajo Tržačani prilagoditi novim razmeram in da veljajo za prvo pristanišče na gornjem Jadrani edino le Benetke. Tudi iz Genove so že ozmerjali Trst in mu rekli, da naj nikar preveč ne kriči. Stara pristanišča imajo prednost v vsakem oziru, pa četudi Trst pogine pri tem. To so bile trpke besede, ki pa še veljajo.

Pitacco je storil prav, ali nehoté, ko je omenil Benetke za prvo pristanišče, katero se okoristi s predelsko železnico. V Margheri pri Mestrah se gradilo Nove Benetke. Lani v maju je inauguriral kralj pričetno pristanišče, potem se je pripeljal v Trst. Tudi v tem vidimo zgodovinski znak za gorenji italijanski Jadrani. Italijanski listi so takrat napovedovali novo mesto poleg Serevissime in novo pristanišče, ki oživi staro benečansko pomorsko slavo. Ako je stare benečansko pristanišče moglo sprejemati brodov za tri milijone ton, bo pa novo pristanišče tekem dveh let moglo to število povisati na dvainast milijonov. Nove Benetke na trdnih tleh, pomaknjene bližje k zaledju!

Kadar bo resnega govora o zgradbi predelske železnice, se oglasijo Nove Benetke s tako odločno besedo, da stopi Trst glade bodoče prometne zveze z Jadranom s strani zaledja takoj zopet v ozadje in bo zaman klic po širokem oddihu mimo suhega Krasa.

Dr. Pitacco naj nikar ne misli, da bo kaj drugače, in vpošteva naj istočasno, da so dvignile Trst zadnje mesece v glavnem izredne razmere v Nemčiji, pri čemer prihajajo v poštev tudi druge, doslej še neizvedene prometne poti.

Češkoslovaški konzul v Trstu Edward Machaty je letos v avgustu napisal v »Venkovu« dva članka o važnosti tržaškega pristanišča. Češkoslovaška je ona država, na katero stavijo v Trstu svoje najboljše nade. Za češkoslovaški lizvoj ima po tradiciji prvo mesto Hamburg, drugo Trst in tretje Bratislava, ki se razvije v eminentno narodno pristanišče. Češkoslovaška posveča Bratislavi vso pozornost in Machaty je pripomnil, da bo to pristanišče že v bližnji bodočnosti velika. Ubila Reka, nemški nered, še ne zgrajena pristanišča v Margheri, v Bratislavi, to so stvari, ki prinašajo Trstu trenutno korist. Že bližnja bodočnost pa lahko preokrene prometno pot s te ali one strani drugam in kadar bo imela Jugoslavija svoje luke, bo jadranska konkurenca velika in najbrže takrat ne bo prav nič slišati o tem, da bi se Trst branil železniške zveze preko Slovenije!

Samo v zelo previdnem in razsodnem delovanju poklicanih tržaških činiteljev tči dobro življenje Trsta. Ako bo Trst imel na svojih vodnih mestih take ljudi, se bo držal v konkurenci, drugače pa mora pasti na nižjo pristaniško vrsto, zlasti še, ako bi se nadaljevalo sovraštvo do Jugoslovenov. Machaty je poleti konstatiral, da je jugoslovenski promet preko Trsta v prvi polovici t. l. narasel za 27 odstotkov. In v zahvalo za to naj bi sledilo še večje italijansko sovraštvo do nas! Mi ne želimo Trstu nič slabega, marveč vpoštevamo njegovo važnost in vemo, kaj je v korist Sloveniji, Ljubljani in Mariboru!

Mala antanta in madžarsko posojilo.

— Beograd, 17. novembra. (Izv.) Vprašanje madžarskega posojila je stopilo v zaključno fazo. Delegati Društva narodov, ki so bili odposlani na Madžarsko, so produčili gospodarsko in finančno stanje Madžarske. Delegatje so bili od vodnih madžarskih krogov povsod sprejeti z največjo ljubeznivostjo. Dobil so vtis, da je madžarska vlada že mnogo storfia za gospodarsko obnovo in napredek naroda. Računati je da bodo člani Društva narodov vpoštevalli vse želje madžarske vlade pri dovolitvi posojila. Mala antanta, ki je najbolj interesirana na tem vprašanju, mora pravzapravo dobiti precizne in trdne garancije, da bo Madžarska dovoljena si posojilo v resnici uporablja za gospodarsko in finančno obnovo, ne pa za vojsko in za druge svoje agresivne politike proti sosedom. Ker postaja madžarsko posojilo aktualno, je potreben sestanek držav Male antante na katerem se točno ekskratno garancijski pogoji za posojilo. Tak sestanek zastavnih držav Male antante je določen za 10. in 12. januarja prihodnjega leta v Beogradu. Sestanka se udeležijo tudi Poljska, Češkoslovaška bo zastopal dr. Beneš, Rumunsko Duca in Poljsko poslanik Okenki.

Pisemskim potom.

Tisto sem vedel, da se da pisemskim potom naučiti francoski ali angleški ali kateri koli jezik. V knjigarnah prodajajo taka tiskana pisma in se naročiš nanja in kadar si jih zapored kupil sto ali stopenindvajset ali kolikor jih je za vsak jezik in si jih plačal, pa znaš francoski ali angleški ali kar koli in nazadnje še spričevalo dobiš, če plačaš takso in biljeg. To sem že vedel. Tega pa se mi ni sanjalo, da bi se lahko dal šlovec tudi obriti in ostriči pisemskim potom. Resnično se mi ni sanjalo in gre gospodu Stipici Radiću priznanje in hvaležnost vsega civiliziranega sveta in še Vlačke ulice povrh. Kajti njegov zgled stvarja nedogledne perspektive — jas mislim, da to ni napačno rečeno, drugače se lahko črta — in otvarja cilje in pote in smernice in smotre in svrhe in sploh. Gospoda Stipica Radića jako oslam in je manjkalo le za las, da si nisem kupil razglednice z njegovo sliko — morebiti si jo še bom.

Gospod Stipica Radić je izumitelj. Izumil je šlovecansko mirotvorno republiko in sedaj sedi v Londonu ali kje in odtod piše pisma v Zagreb. Ta pisma so natanjena v »Slobodnem domu«, tako je ime listu, ki izhaja v Zagrebu, in je pisem sedaj že štirinadeset ali koliko. Kadar bo pisem sto ali stopenindvajset, ne vem natanko, tačas bo šlovecanska mirotvorna republika gotova in jo bo imel vsak naročnik in bo tudi prejel potrdilo, da jo ima, ako ne bo z naročilno v zamudi.

Mislim, da svestim in točnim naročnikom še treba ne bo, da pisma boro; lahko pusta pisma nerazresena in jih dajo potem vezati, kadar bodo vsa vkupje. Pa jih lahko tudi sproti porablajo in vanje zavijajo kar koli, to ne škoduje šlovecanski mirotvorni republiki. — Ne bodo pa deležni onc šlovecanske mirotvorne robe oni, ki niso resnično in plačujoči naročniki ali so z naročilno v zamudi, in je ne bodo deležni, bogmel — pa še bi prav stanovali v Vlački ulici, in je to čisto poštna reč: red mora biti in je umazanost, sprejema list in ga brati, plačevati pa ne. Kdor jo hoče, republiko, naj tudi stroške trpi sanjo — stroški so itak skromni, komaj da krijejo papir!

Ustanovitev nove države pisemskim potom je sijalen izum! Gospodu Stipici je šestititi — upam, da je za izum že oglašil patent. Pa bi lahko po tem zgledu ustanovili svoje države tudi komunisti in drugi separatisti, vsaka stranka za svoje naročnike, in bi lahke države šlele druge poleg druge v isti semlji, kakor v isti semlji izhaja hkratu več novin — smerjajo se druga druga, živé pa le vse.

Zdi se mi, da je ta pot državnega prevrata, kakršno je pokazal gospod Stipica, jako higijenična. Če je vreme slabo, še v gostilno ni treba in piti in rovat, ampak si lahko v copatah in ti prinaša pismonoše oni šlovecanski mi-

roti in jim na dom za reč, in ni nič pobijanja šip in kričanja in streljanja, kar živcem jako škoduje.

Potem pa še to: Ta pot s pismi je najcenejša: V naši zemlji se je razpasla navada: Kadar se kaka stvar stori, pa morajo biti ob otvoritvi bogati zakuski. Recimo: naše mesto bo skoro otvorilo dva nova savoda za vsakdanjo šlovecansko potrebo, enega pri glavnem kolodvoru, enega pri kavarni »Evropa« — že vem, otvoritev ne bo minila brez bogatih zakuskov! Ta navada je slaba in zasluží ostro grajo! Jaz sploh nisem nikdar povabljen na nikake otvoritev z zakuski, kvečjemu se me spomnijo h kakemu pogrebu, tam ni zakuskov — to ni prvi!

Zakuski stanejo — gostje niso malo lačni in jejni, ki so vabljeni na take otvoritve! Pa če bi se šlovecanska mirotvorna republika otvorila slavnostno, brez bogatih zakuskov tudi ne bi šlo — škoda za denar! Tako pa jih ne bo treba. Z sadnjim vismom iz Londona

bo prišlo potrdilo, da je republika sedaj otvorjena in proti izkazu o plačani naročniki vsakomur na razpolago — pa bo stvar v redu.

Misel je resnično dobra in bi se morala država zanimati zanjo in za njenega začetnika in ga primerno odklikovati in tudi pokopati ga na državne stroške, kadar si bo to želel.

Mene zob boli — morebiti se mi to pisma na prvopispu. Nerad hodim okoli zobozdravnikov — ne vem, zakaj si ne bi dal zobu kadreti pisemskim potom, in bom tako storil. Boleč zob je jako od vraga! Zato sem tudi osebno hvaležen gospodu Stipici, Bog ga šivil — in če bi imeli sedajle kozarce pri rokah, bi predlagal, da trčnemo vsi na njegov zdravje in vsak bi moral lipiti vse, da ne ostane ne za noht »šoštarja« v kozarcu. »Šoštar« pravijo v Vlački ulici ozanku in tam razumejo to reč in jo razumejo še dosti bolje kakor republiko.

Quousque tandem?

Tako se danes upravičeno vprašuje tisoč in tisoč državnih uradnikov, njihovih žen in nedolžne dece, ki stoji pred groznim dejstvom vedno večje bede in pomanjkanja. Blizu se zima in z njo prihajajo časi, ko si je treba prekrbeti tople obleke, kurjave, dobre hrane in drugih življenjskih potrebščin, ki bi varovale že itak onemoglo in izčrpano telo od mraza. Ogromna večina uradništva je žvela do zadnjega časa v najboljši nadi, da se sedanje neznošne razmere bližajo koncu, da bo nova pragmatika končno vendarle prinesla toli zaželjeno zboljšanje gnotnega položaja in da vsaj po zimi ne bo treba stradati in drhteti v nezakurjenih sobah.

Ta nada se ni uresničila. Nasprotno, uradništvu se obetajo novi težki udarci. Z ene strani znižanje draginskih doklad za polovico in kot posledica tega minimalno zvišanje dosedanjih prejemkov, z druge pa glavna in obsežna redukcija v vseh pokrajinah in uradih, ki se ima izvršiti začetkom prihodnjega meseca. S temi neutemeljenimi in socialno skrajno krivičnimi ukrepi je zažeto v živo celokupno državno uradništvo. Beda, ki že dolgo trka na uradniška vrata, bo potem, kakor stoji v sedaj, potrkala še z večjo silo in onkraj činitelj, ki je v normalnih razmerah temelj vsake zdrave uprave in močne države, bo obstal pred neizogibno alternativno: ali vztrajati v moralni in poklicni usposobljenosti in gnotno sistematično propadati, ali pa zatajiti glas svoje vesti in poštenja in seči po sredstvih, ki so v kvar vsaki družbi, kaj šele državi. Naše uradništvo je pokazalo upravičen primer potrpežljivosti in zvestobe do svojega naroda in države in zato je nezasluzena krivica, če ga pustijo, da še nadalje strada in trpi.

Ta način rešitve uradniškega vprašanja pa ne pomeni samo ostre krize in nevarnosti za življenjske interese uradnikov in njihovih družin, nego je tudi naperjen proti konsolidaciji države kot take, ki danes tako boleha na raznih razkrajnih političnih in socialnih pojavih. Odlaganje ugoditve pravičnim zahtevam, ki grdo zgolj za tem, da se v mejach dejanskih gospodarskih razmer omogoči uradništvu človeško življenje, je istovestno z izpodkopavanjem državne avtoritete, stanovske solidarnosti in narodnega edinstva, kajti vsi defetistični in centrifugalni elementi imajo v tem slučaju uprav v uradniških krogih najbolj hvalno polje za svoje razdiralno delo. To je čisto jasno in čudimo se le, da merodajni faktorji tako slepo prehajajo preko tega važnega dejstva. Da bo slika popolna, je treba prešteti še žalostne razmere, ki zavladajo v državnih upravi, če odpove še tisti uradniški mehanizem, ki je dosedaj vsaj mestoma dobro funkcioniral in pa moralne posledice za celokupno našo javnost, ki z ožerjenjem sledi ves čas temu procesu.

Pisalo in govorilo se je o uradniški bedi že dovolj. Sami so si skušali pomagati v obupu, pomagati jim je hotela javnost, toda vse zaman. Kakor bob v steno je vsaka pametna beseda in vsak opomin, da tako ne gre več odlašati vitalnih problemov. Ko je bila objavljena razvrstitev uradništva v kategorije in skupine, so mnogi mislili, da jim bo s tem vsaj nekoliko pomagano. Vselej pa se je kmalu spremenilo v konsternacijo. Poleg drugih nedostatkov ima namreč omenjena razvrstitev še to glavno hibo, da ne določa osnovne kategorije, kamor bi spadali vsi tisti poštenji in marljivi uradniki, ki morajo biti sili in oblečeni in skrbeti za svoje rodine, ker delajo za občesnodni blagor. Dan za dnem se ponavlja eno in isto: odložite vse drugo in omogočite uradništvu status in človeku primerno življenje, plačajte pošteno ljudi, ki pošteno delajo in ne trčijo časa in energije s števami, ki niso tako nujne in tesno zvezane z obstojem in bodočnostjo nacionalne države. In dasi so bili vsi ključni, vsi protestni shodi in akcije za zboljšanje uradniškega položaja kakor glas vpijočega v puščavi, se nam zdi umestno in potrebno, da ponovno opozarjamo vlado na te kričeče razmere in da tako dolgo apeliramo na njeno uvidevnost, dokler se na zgane in ne stori svoje dolžnosti. Vsa jugoslovenska javnost, vsi, ki ljubijo svojo državo in cehtijo tako težko izvojevano nacionalno svobodo, morajo biti danes na strani uradništva in mu z vsemi sredstvi pomagati, da pride do svojih pravic. Nišmo prišteali kakršnihkoli vtrogljivih eksperimentov in odločno nasprotujemo vsakemu poskusu, ki bi šel za tem, da bi kdo izrazil situacijo v anti-nacionalni in anti-državne svrhe, toda prav tako odločno zagovarjamo stališče našega uradništva, ki si hoče v mejah zakonitosti in možnosti priboriti pot do eksistence.

Priznavamo načelo, da je štedenje in smotrna finančna politika temelj države in da semtertja nastopajo slučaj, ko vlada faktično ne more ustreči vsem zahtevam svojih državljanov, toda to načelo ne sme biti zaveza, za katero se skrivajo neutemeljeni izgovori, češ, da ni denarja, dasi se ga sicer trudi ku-

poma v najrazličnejše, mestoma nepotrebnih svrhe. Finančna politika mora računati z dejanskimi potrebami, omejevati izdatke tam, kjer niso neobhodno potrebni in na račun prihrankov pomagati onim, ki jim nedostaja vsakdanjega kruha. To je njena dolžnost in v to je tudi poklicana. Do nedavnega časa smo čuli enake obupne kliče o mizeriji med uradništvom tudi iz inozemstva. Danes, izvzemši Nemčijo, ni nobene države, kjer bi bila državna služba plačana tako slabo, kakor pri nas. Odkod ta pojav, odkod tolika razlika med našim in avstrijskim, bolgarskim, češkoslovaškim ali celo poljskim in sovjetskim uradništvom? Saj vendar nismo kot država s precej razvito industrio in bogatim virom prirodnih dobrin med vsemi na zadnjem mestu. Dvomimo, da bi bilo res absolutno nemogoče pošteno plačati državno uradništvo, ne da bi bili pri tem prizadeti ostali sloji in pridobitni krogi, ki že itak nosijo težka davčna bremena. Z dobro voljo in pravi smislom za socialno pravičnost bi se marsikaj doseglo, z redukcijo izvestnih ne tako potrebnih izdatkov pa bi bilo pomagano tudi uradništvu, čigar beda pa tudi potrpežljivost že prikipeva do vrhunca.

Kako dolgo bo vlada še odlašala nujno rešitev tega vprašanja, ne vemo, zdi pa se nam, da bi bil še skrajni čas, da nadomesti svoje obljube ne z novimi obljubami, razvrstitvami, kategorijami in redukcijami, nego s tem, kar je glavni pogoj za življenje in produktivno delo in to je vsakdanji kruh.

Uradniško vprašanje, to najbolj skelečo rano na našem državnem organizmu, je treba zalečiti čim preje, sicer pojde politična in gospodarska konsolidacija, ki jo krvavo potrebujemo, še nadalje rakovo pot. S tega vidika se pridružujemo stališču uradništva, ki hoče v prihodnjih dneh začeti novo akcijo za zboljšanje gnotnega položaja in mu želimo, da doseže to, kar mu po pravici gre. Obenem pa opozarjamo vlado, naj končno vendar uvidi, da je prvi pogoj notranje konsolidacije — dobro situirano uradništvo.

Cvetje z vrtov Radiševe londonske propagande.

Mnogo je pri nas ljudi, ki menijo, da je revizija ustave dognana stvar. Treba je samo š enekoliko povztrajati! In sicer dotlej, da dr. Korošec izvede zaključke minulega zaupniškega zborna slovenskih klerikalcev v Ljubljani (znano taktično resolucijo »prostitih«, to je »praznih« rok!) in da g. Radič pridobi angleški politični in diplomatični svet za borbo hrvatskega seljaškega republikanizma! Trezni ljudje seveda o dr. Koroščevi politiki nekoliko drugače mislijo: da ostane to, kar je bila: prazna in blebetava, brez konkretnih uspehov, praznih rok in širokoustnega obnašanja po skupščinskih kulcarjih! Da pa tudi z Radičevim londonsko propagando ne bo kaj prida, izpricujejo njegova pisma in tisti klaverni članki, ki jih po njegovih informacijah pišejo angleški pisarji sporednih imen in brez resne veljave. Ni dvoma, da imajo v Downing Streetu vse točnejše podatke o naši državi, da je angleška diplomacija in zunanja politika povsem realno poučena o Jugoslaviji in tudi o njenem notranjem razvoju. Kako neresna pa postaja londonska propaganda, se razvidi iz članka, ki je izšel v angleški reviji »Foreign Affairs« izpod peresa gđc. Mis Darham. Seveda po neposredni inspiraciji in informacijah gosp. Radiča! Iz tega članka prinašamo nekaj odstavkov, da razvidimo neizpremenjeno Radičevu brutalnost. Mis Darham namreč piše:

Vsi člani opozicije so predlagali, da se ta člen črta iz zakona. Minister je vstrajal, da člen 134. ostane v besedilu. Odejeno je bilo na predlog posl. Behnena glasovanje. Rezultat glasovanja za predlog opozicije, ki je prišel v smislu poslavnika prvi na vrsto, je bil 5 : 5. Po poslavniku je opozicija prodrla s svojim predlogom. Za tem je bilo glasovanje o vladnem predlogu. Rezultat 5 : 5. V smislu poslavnika se ima z ozirom na ta rezultat glasovanja gorelji člen črtati iz finančnega zakona. Opozicija smatra rezultat tega glasovanja za prvo nezaupnico vladi. Iz starega finančnega zakona je bil dalje vzet paragraf, ki določa uradno praznike in dneve odmora državnim službenicem. Stavljeno so bili dalje predlogi glede podpore kmetijskim zaodrugam. Koncem debate sta stavila področnik prometnega ministra Avramovič in generalni direktor Ilč predlog za pooblastilo prometnemu ministru, da lahko brez kontrole finančnega odbora raspolaga z dovoljenimi krediti. Opozicija je ta predlog odločno odklonila. Tudi člani vlade so se pridružili temu predlogu, ker je finančni minister sam izjavil, da ne more odobriti takega predloga. Pomočnik prometnega ministra je nato izjavil, da se ni nadejal, da bo finančni minister podpiral opozicijo. Debat o finančnem zakonu je bila nato zaključena. Za danes ob 10. dopoldne je sklicana zadnja seja prve sekcije z dnevnim

redom: razprava o proračunu ministrstva agrarne reforme. Za to razpravo vlada v parlamentarnih krogih veliko zanimanje.

Redukcija gimnazij. — Subvencije narodnim gledališčem.

II. sekcija je večeraj dopoldne nadaljevala razpravo o proračunu ministrstva prosvete. Na dnevnem redu so bili krediti za srednje šole, to je za gimnazije, realne gimnazije, realke v vsej državi in pa za višje trgovske šole v Vojvodini. Izredni in redni krediti za srednje šolstvo znašajo 75.955.224 dinarjev. Poslanec Svetozar Gjorgjevič (dem.) je predlagal reformo srednjega šolstva in osebno redukcijo gimnazij in da se v bodoče za dogledni čas ne morejo otvoriti nove gimnazije. Sklenjeno je bilo dalje, da se ne morejo na srednjih šolah nastavljati nediplomirani absolventi filozofske fakultete. Razpravljala so se določila glede sprejemnih in zrelostnih izpitov za srednje šole. Dijaški, ki niso absolvirali z uspehom štirih nižjih razredov srednje šole, se ne morejo sprejeti v strokovne šole, ki zahtevajo absolventno štirih razredov. Izdelati se ima tudi sistematičen in enoten učni načrt za vse srednje šolstvo. Na mesto reduciranih gimnazij se imajo ustanoviti v posameh pokrajinah potrebne strokovne šole.

Danes pride v razpravo poglavje o ljudskem šolstvu in pa o strokovnih šolah. Posl. Svetozar Gjorgjevič (dem.) je koncem se je stavil še nekatere predloge, da se ustanovi kulturno-tehnična šola v Maksimiru v Zagrebu, da se ohrani tehniška fakulteta in del medicinske v veterinarskim odsekom v Zagrebu, v Beogradu naj ostane celotna pravniška in filozofska z delom medicinske fakultete. Ljubljana naj dobi popolno teološko fakulteto vseh ver, konservatorij in

mu nagibu človekoljublja in storiti nepremišljen korak, ki bi morda imel formalni uspeh, z druge strani pa bi lahko prišlo do nesoglasja med zavezniki. Ko so se začela pogajanja z Ameriko, je vlada mislila, da to pomeni važen korak k zboljšanju situacije, toda končno se je preprečila, da optimizem tudi v tem slučaju ni bil umesten. Krivca ni niti angleška, niti ameriška vlada, nego zavezniki.

Telefonska in brzojavna poročila Angleški parlament.

Macdonaldova ostra kritika zunanje politike. — Baldwin zvrča krivdo na zaveznike. — Parlament zaključen. — Prestolni govor.

London, 16. nov. (K) Pred razpustitvijo parlamenta je vodja delavske stranke Macdonald med drugim izjavil, da je politika angleške vlade dokazala njeno nesposobnost, kajti ona ni znala izkoristiti ameriške ponudbe, da bi se tudi washingtonska vlada udeležila rešitve reparacijskega problema. Ameriški predlog je pameten, pravičen in zdrav, toda Baldwin ga je vkljub temu odklonil in je rajši sprejel francoski predlog, ki sploh ne govori o nobeni mednarodni konferenci. Zunanja politika Angleške je bila nervozna in bedasta. Dovolila ni nobenega protesta proti temu, da so Francozi z okupacijo Porurja pretrgali angleško zvezo s Porurjem in srednjem Evropo. Vse, ki jih dolguje Angleški Francija, bi lahko prišlo do veljave v angleški politiki in vendar je Francija vkerakala v Porurje in izpodkopala angleško pozicijo. Evropa je obupana, ker angleška vlada ne zna prijeti evropskega položaja z bolj spretno roko. Molk angleške bi pomenil sramoto sedaj, ko je vojna končana. Angleška je dovolj močna, da stori, kar je prav in sprejeti svojo končnovaljavo besedo. Potreben je samo velikopotezen moralni korak, ki ga je mogoče storiti Angleški bolj kakor katerikoli drugi državi. Za vse to je treba dati sedanjim vladim nezaupnico.

Macdonaldu je odgovarjal ministrski predsednik Baldwin, rekoč, da se strinja z njegovim mnenjem glede popustljive zunanje politike. Toda ta stvar ni tako preprosta, kajti treba je računati s sedanjimi razmerami in upoštevati stališče ostalih zaveznikov. Napačno bi bilo slediti notranje-

Morilca Vorovskega oproščena. Plaidcyer advokatov Schöpferja in Oberja. — Krivda morilcev zavrnjena s 7 : 5 glasovi. — Ovacije oproščencema.

Lausanne, 17. novembra. (Izv.) Proca proti morilcema sovjetskega diplomata Vorovskega je bil ves čas predmet splošnega zanimanja. Tako švicarska, kakor tudi inozemska javnost, je z veliko napetostjo pričakovala, kakšna kazen zadene oba morilca Konradija in Polunina. Pripomniti je treba, da je bila simpatija javnosti v pretežni večini na strani tožencev. Večeri dopoldne se je razprava bližala koncu. Zagovornik, advokat Schöpfer, je v svojem govoru središčil porotnikom žalostno sliko Konradijevga življenja in njegove nesrečne rodline. Konradi, ki je prebil za Rusijo kri (bil je častnik v ruski armadi in se boril za časa svetovne vojne na nemškem bojišču), je moral slišati, kako njegovi dragi prenašajo strahne muke in pomanjkanje pod sovjetskimi režimom. To je napolnilo njegovo mlado srce z globokim sovraštvom do tistih banditov, ki so spravili tisoče nedolžnih ljudi v največjo bedo. V zasnem hipu je Konradi še omahoval. Ko pa se je spomnil, da je njegov oče umrl v sovjetski Rusiji od lakote, dočim so boljševiki sedeli za bogato obloženimi mizami, se je z železno voljo odločil za mačevanje. Drama, ki je sledila temu sklepu, se je odigrala a strašno bruno. Po storjenem zločinu je morilec z mirnim srcem počakal, da so ga aretirali. Njegov čin ni vzbudil nobenega ogorčenja, pač pa odobravanje in sočutje a strani švicarske in inostranske javnosti. Okolnost, da je tožence istočasno razval pod pritiskom teške provokacije in neodoljive sile, dovoljuje poroti, da krivdo sploh zavrne. Schöpfer opozarja na znani proces proti Maslovu. Ko je porota osvobodila morilca lastnega očeta. Dalje pripominja, da je bil osvobođen tudi morilec Talat-paše in v Prazi morilec bivšega bolgarskega ministra Daskalova.

del medicinske fakultete. Minister prosvete se je izjavil za te predloge in je obljubil, da bo predloge upošteval pri sestavi načrta novega univerzitetnega zakona.

SEKCIJA JE KONČNO RAZPRAVLJALA O SUBVENCIJAH NARODNIM GLEDALIŠČEM.

Dovoljene so te-le subvencije: Narodnemu gledališču v Splitu 1.200.000 Din s pogojem, da se vrše predstave tudi v Črngori, gledališču v Novem Sadu 1 milijon 200.000 s pogojem za Subotico, gledališču v Osijeku 775.000 s pogojem za Varaždin in raznim diletantskim odrom celokupno 290.000 Din. Razprava o narodnih gledališčih se danes nadaljuje.

III. sekcija je danes popolnoma zaključila razpravo o poverjenih ji proračunih ter je sestavila skupno z opozicijo poročilo na plenum finančnega odbora z vsemi amandamenti.

VESTI O NOVIH DVANAJSTINAH.

Beograd, 17. novembra. (Izv.) V ponedeljek se prične proračunska debata v plenumu finančnega odbora, ki bo trajala približno 10 dni. Proračun bo nato predložen skupščinski zbornici. Po poslovniku ima trajati debata v skupščinski zbornici 60 dni. Vlada skuša doseči potom sporazuma s šesti parlamentarnih klubov, da bi se debata skrajšala na 30 dni, da bi bilo tako omogočeno uzakonjenje državnega proračuna s 1. januarjem 1924. V opozicijskih krogih splošno prevladuje mnenje, da ni mogoče dati vladni večini take parlamentarne koncesije. Verjetno je tedaj, da bo vlada primorana predložiti skupščini v skrajnem slučaju, da se izogne sitnostim in težkočam, nove dvanajstine za prve tri mesece prihodnjega leta. V parlamentarnih krogih je že danes razširjena vest, da zemljoradniki nikakor ne bodo privolili v skrajšanje po poslovniku zakonito določene dobe za proračunske razprave.

Telefonska in brzojavna poročila Angleški parlament.

Macdonaldova ostra kritika zunanje politike. — Baldwin zvrča krivdo na zaveznike. — Parlament zaključen. — Prestolni govor.

London, 16. nov. (K) Pred razpustitvijo parlamenta je vodja delavske stranke Macdonald med drugim izjavil, da je politika angleške vlade dokazala njeno nesposobnost, kajti ona ni znala izkoristiti ameriške ponudbe, da bi se tudi washingtonska vlada udeležila rešitve reparacijskega problema. Ameriški predlog je pameten, pravičen in zdrav, toda Baldwin ga je vkljub temu odklonil in je rajši sprejel francoski predlog, ki sploh ne govori o nobeni mednarodni konferenci. Zunanja politika Angleške je bila nervozna in bedasta. Dovolila ni nobenega protesta proti temu, da so Francozi z okupacijo Porurja pretrgali angleško zvezo s Porurjem in srednjem Evropo. Vse, ki jih dolguje Angleški Francija, bi lahko prišlo do veljave v angleški politiki in vendar je Francija vkerakala v Porurje in izpodkopala angleško pozicijo. Evropa je obupana, ker angleška vlada ne zna prijeti evropskega položaja z bolj spretno roko. Molk angleške bi pomenil sramoto sedaj, ko je vojna končana. Angleška je dovolj močna, da stori, kar je prav in sprejeti svojo končnovaljavo besedo. Potreben je samo velikopotezen moralni korak, ki ga je mogoče storiti Angleški bolj kakor katerikoli drugi državi. Za vse to je treba dati sedanjim vladim nezaupnico.

Macdonaldu je odgovarjal ministrski predsednik Baldwin, rekoč, da se strinja z njegovim mnenjem glede popustljive zunanje politike. Toda ta stvar ni tako preprosta, kajti treba je računati s sedanjimi razmerami in upoštevati stališče ostalih zaveznikov. Napačno bi bilo slediti notranje-

Morilca Vorovskega oproščena. Plaidcyer advokatov Schöpferja in Oberja. — Krivda morilcev zavrnjena s 7 : 5 glasovi. — Ovacije oproščencema.

Lausanne, 17. novembra. (Izv.) Proca proti morilcema sovjetskega diplomata Vorovskega je bil ves čas predmet splošnega zanimanja. Tako švicarska, kakor tudi inozemska javnost, je z veliko napetostjo pričakovala, kakšna kazen zadene oba morilca Konradija in Polunina. Pripomniti je treba, da je bila simpatija javnosti v pretežni večini na strani tožencev. Večeri dopoldne se je razprava bližala koncu. Zagovornik, advokat Schöpfer, je v svojem govoru središčil porotnikom žalostno sliko Konradijevga življenja in njegove nesrečne rodline. Konradi, ki je prebil za Rusijo kri (bil je častnik v ruski armadi in se boril za časa svetovne vojne na nemškem bojišču), je moral slišati, kako njegovi dragi prenašajo strahne muke in pomanjkanje pod sovjetskimi režimom. To je napolnilo njegovo mlado srce z globokim sovraštvom do tistih banditov, ki so spravili tisoče nedolžnih ljudi v največjo bedo. V zasnem hipu je Konradi še omahoval. Ko pa se je spomnil, da je njegov oče umrl v sovjetski Rusiji od lakote, dočim so boljševiki sedeli za bogato obloženimi mizami, se je z železno voljo odločil za mačevanje. Drama, ki je sledila temu sklepu, se je odigrala a strašno bruno. Po storjenem zločinu je morilec z mirnim srcem počakal, da so ga aretirali. Njegov čin ni vzbudil nobenega ogorčenja, pač pa odobravanje in sočutje a strani švicarske in inostranske javnosti. Okolnost, da je tožence istočasno razval pod pritiskom teške provokacije in neodoljive sile, dovoljuje poroti, da krivdo sploh zavrne. Schöpfer opozarja na znani proces proti Maslovu. Ko je porota osvobodila morilca lastnega očeta. Dalje pripominja, da je bil osvobođen tudi morilec Talat-paše in v Prazi morilec bivšega bolgarskega ministra Daskalova.

mu nagibu človekoljublja in storiti nepremišljen korak, ki bi morda imel formalni uspeh, z druge strani pa bi lahko prišlo do nesoglasja med zavezniki. Ko so se začela pogajanja z Ameriko, je vlada mislila, da to pomeni važen korak k zboljšanju situacije, toda končno se je preprečila, da optimizem tudi v tem slučaju ni bil umesten. Krivca ni niti angleška, niti ameriška vlada, nego zavezniki.

Nato je govoril ministrski predsednik o brezposelnosti in izjavil, da se je položaj v primeri z lanskim letom zelo poslabšal. Ako bi vsi zunanji trgi mogli kupovati angleško blago, bi ne bilo toliko brezposelnosti. Toda z okupacijo Porurja in njenim vplivom na gospodarsko situacijo Nemčije je obnova Evrope znova stopila v ozadje. Angleška zunanja trgovina ima danes konkurenta ne samo v Nemčiji, nego tudi v nekaterih drugih državah, ki ogrožajo razvoj njene industrije. Kar pa se tiče hrane, vlada nikoli ni hotela uvesti carine na moko, meso, sir, maslo itd.

ANGLEŠKI PROTI FRANCOSKEMU POSOJILU MALI ANTANTI.

London, 16. novembra. (Izv.) Na zadevno interpelacijo je na današnji seji poslanske zbornice izjavil zakladni minister, da je Francija dala Jugoslaviji, Romuniji, Poljski in Češkoslovaški ogromno posojilo 800 milijonov frankov, toda niti Francija, niti Malta antanta ne plačata Angliji obresti iz vojnega posojila.

Veliki Mussolinijevi upi na italijansko armado.

Grožnje glede Reke.

— Rim, 16. nov. (Izv.) Po sprejemu volilnega zakona je danes imel ministri predsednik Mussolini v senatu daljši ekspozé o zunanji politiki. Kratko je omenjal ruhrsko vprašanje in krfsko avanturo, končno je v lapidarnih stavkih pojasnil italijansko stališče glede Reke. Med drugimi je izjavil:

Da dobimo Reko, smo se morali odločiti za odstop Dalmacije in samo Zader napraviti za siromašno mesto. — Predložil sem jugoslovanski vladi nove utemeljene predloge o rešitvi reškega vprašanja. Na te predloge trenutno še ni nobenega odgovora. Odposlal sem na Reko generala kot guvernerja, da bo za nas jamstvo, da se moje navedbe in zahteve izvedejo, ker je položaj v mestu materialno in moralno obupen.

Italijanska politika je vzdržljiva in umerjena, ali mi moramo zahtevati, da se nas spoštuje in priznava.

Zakaj je mogel nedavno dunajski župan govoriti o ujedinenju Avstrije z Nemčijo? In Italija! Jaz sem leta 1920, ko smo mi morali izprazniti Valono, kravo plakal.

Sedaj pa imamo novo vojsko, ki je pripravljena napredovati v triumfalnem pohodu, če ho to potreba.

Mussolinijev govor je bil v senatu sprejet z največjim navdušenjem.

Odstop Žembojke Romunski.

Protest vojvodinskih Nemcev.

— Beograd, 17. nov. (Izv.) V zunanjem ministrtvu je bila sročila skoraj dve uri trajajoča zaključna konferenca, katere so se udeležili zunanji minister dr. Ninčić, njegov pomočnik Panta Gavrilović, bivši minister pravde dr. Marković in šef naše razmejilne delegacije Petković na eni strani, na drugi strani romunski poslanik Emandi in romunski polkovnik Trojanescu. Izvedena je bila definitivna redakcija vsebine protokola glede razmejitve med Romunsko in Jugoslavijo. Do balkanske vojna Turčiji pripadajoči otok na Donavi Ada Kale se odstopi Romunski, ker ji je bil že 1919. priznan. Odstopi se tudi otok Moldava. Dalje je bilo sklenjeno, da se ima izprazniti Žembojke izvršiti 31. januarja, istočasno se od strani Romunsko izprazniti srbski seli Medoš in Pardanji.

Zaupnica poljski vladi.

— Varšava, 16. novembra (Izv.) Predložil je socialdemokratskega poslance Zabinskega, da zbornica izreče vladi nezaupnico, je bil s 195 proti 176 glasovom odklonjen.

VREMENSKA NAPOVED.

— Dunaj, 16. novembra. (Uradna vremenska napoved za 17. november.) Bolj oblačno, mestoma lahčen dež. Mogoče je, da so bo nebo za nekaj časa zjasnilo.

naj se uvede za vso državo enoten redarstveni red, enotna uniforma in enotni nastopi policijskih oblasti. Ustanovi se naj kriminalni urad za proučevanje falsifikatov novčanice in čekov. Dalje se ima ustanoviti tudi centralni muzej za kriminalistiko in za diktioskopijo. Konferenca je za uvedbo enotnih prometnih predpisov v vsej državi, osobito kar se tiče avtomobilskega prometa na nevarnih mestih naj se postavijo svarilni napisi.

Konferenca je dalje razpravljala vprašanje delavskih sindikatov in izгона nedeležnih talcev. V tem oziru so bile predložene ministrstvu notranjih del važne resolucije.

K PRIHODU ŠPANSKEGA KRALJA V ITALIJO.

— Rim, 16. nov. (Izv.) Španska kraljevska dvojica je včeraj odpotovala iz Madrida v Valenco, kjer se ukrcata za pot v Italijo. Spremlja jo general Primo de Rivera in italijanski poslanik Calboli. Španski listi pozdravljajo obisk kraljeve dvojice v Italiji in pričakujejo ugodnega uspeha za španske interese. List »Informaciones« pravi, da je Italija edina dežela, ki ni nikdar razžalila Špancev. Fašistvska vlada sprejme špansko kraljevsko dvojico zelo slovesno.

— Rim, 16. nov. (Izv.) Mussoliniju grodo po glavi bodoče zveze med Italijo in Španijo. Odposlancu madridskega lista A. B. C. je izjavil, da čaka Italijo in Španijo skupna naloga v južni Ameriki, da pripomoreta k uveljavljenju tamkajšnjega latinškega ljudstva. Mussolini misli na emigracijo v te kraje in Španija naj bi pomagala.

— V Madridu je bila podpisana špansko-italijanska trgovska pogodba, ki stopi v veljavo 1. decembra il.

— Pariz, 16. nov. (Izv.) Vsi listi se živahno bavijo s prihodom španskega kralja v Italijo. »La republice Française«, izraža nado, da general Rivera pregovori Mussolinija za pristop Italije k francosko-španskemu sporazumu iz leta 1907, ki jamči za status quo na Sredozemskem morju ter na evropskem in afriškem bregu Atlantskega oceana.

Morilec Nikolov obdržan v zaporih. — Pritožba draškega državnega pravdnštva.

— Praha, 16. novembra. (CTK.) Ker je praško državno pravdnštvo vložilo ničnostno pritožbo proti oprostitvi sodbi porotnega sodišča, je bil atentator na Dalaskova Atanas Nikolov ponovno izročen v sodne zapore. Kakor javlja »Pravo Lidu«, je jugoslovensko poslanštvo v Pragi predložilo državnemu pravdnštvu nov dokazni material proti Nikolovu, vsled česar je bila odrejena aretacija oproščene Nikolova.

Politične vesti.

— Beograd, 17. novembra. (Izv.) Za jutri 18. t. m. je sklicalo vodstvo nemške stranke veliko protestno skupščino v Zomboljo. Kot javljajo, se namerava te skupščine udeležiti nad 40.000 vojvodinskih Nemcev iz vseh bližnjih in oddaljenih krajev. Zaradi izpraznitve Zombolje vlada v mestu velika zbeganost. Nemci hite prodati svoja zemljišča, so pripravljani optirati za našo državo ter se naseliti v notranjosti države. Vse večje tovarne in industrijska podjetja so ustavile začasno obrat v svrhu, da demontirajo stroje in jih odpeljejo drugam. Tako se preseli velika tovarna opeke Bonn v Vinkovce in velika tovarna klobukov v Osijek. Večina prebivalstva se namerava naseliti okoli Velike Kikinde.

Veliki načrt vodne zveze treh morij.

— Beograd, 17. novembra. (Izv.) Za včeraj smo omenili iz ekspezeja poljedelskega ministra, ki ga je imel povodom proračunske debata v tretji sekciji finančnega odbora, v kratkih besedah veliki načrt, kako potom kanalov in plovni rek zvežati Jadransko, Egejsko in Crno morje. O tem načrtu so sedaj znane glavne točke. Med Donavo in Savo se ima zgraditi kanal od mesta Vukovarja do Sabca, od tu bi šla vodna plovnica črta po Savi do Siska, od Siska po Kolpi. Med Kolpo in Sušakom bi se zgradil 12 km dolg kanal na gotovih mestih, eventualno vodni tunel. Pot na Egejsko morje bi vezala Donava pri Smederevu po veliki Moravi do Stalca, od tu po južni Moravi in po Vardaru v Egejsko morje. Na ta način bi bila dosežena vodna zveza med temi tremi morji.

Policijska konferenca v Zagrebu.

Važni sklepi.

— Zagreb, 17. novembra. (Izv.) Včeraj je bila zaključena skoraj tri dni trajajoča policijska konferenca in je bilo o nje uspehih izdano kratko poročilo, ki veli:

Konferenca je razpravljala o sklepih dumaškega internacionalnega policijskega kongresa ter je predložila notranjemu ministrtvu resolucijo, da uvažuje nekatere predloge tega kongresa in jih sprejme za našo državo. Gre v prvi vrsti o neposrednem kontaktu policije s tujnimi državami v vprašanju izročitve prostih zločincev, dokaza o pristojnosti in o izročitvi ubeglih mladoletnikov roditeljem. Za to postopanje se ima uvesti neposredna, ne pa sedaj veljavna diplomatska pot. Komunique dalje navaja, da se naj dovolj liberalneje postopanje pri izdaji polnih listov in bodi kontrola talcev umerjena. Konferenca je tudi za odpravo železniških komisarijev tam, kjer to ni neobhodno potrebno. Dalje

nositi domov, da bi jih ne našli otroci. Aretiran je bil tudi Milan Marković in njega zaslišavanje je trajalo do 18. zvečer. Ko sta zvedela zunanji minister dr. Ninčić in njegov pomočnik Panta Gavrilović za to aretacijo, sta takoj intervenirala, ker sta poznata oba aretiranca kot iskrena domoljuba. Bila sta takoj izpuščena na svobodo. Policija pa še vodi nadalje preiskavo. V resnici je obstajala nevarnost, da se ne bi bombe v gotovem momentu vžgale. Vsled neprevidega ravnanja je bil vratar Dragan Marković začasno odpuščen iz službe.

— Klerikalci o svoji zamisli. V današnjem uvodniku se trudi »Slovenec« pokazati, kaj hočejo, oziroma kateri je pravi namen zamisli o klerikalni avtonomiji. Zpomnimo si, da hočejo 1. razširiti bivšo klerikalno strahovlado na Kranjskem čez vso Slovenijo, 2. tej strahovladi dati legalno sankcijo, s katero ost in absolutno zakonodajno samovoljnost!

— Ratifikacija solunske konvencije. Zunanji minister je prejel od atenskega poslanika Balugdića vse od grške vlade ratificirane konvencije glede solunske luke. Na prvi seji bodo narodni skupščini te konvencije predložene v odobrenje. Ob tej priliki namerava zunanji minister imeti daljši ekspozé o položaju na Balkanu.

— Radić se vrne? Beogradsko »Novosti« objavljajo poročilo iz Londona, da je nedavno naš londonski poslanik Čeda Mijatović imel sestank s Stjepanom Radićem, na katerem sta razpravljala o sporazumu. »Novosti« prikazuje, da se ima Radić v kratkem vrniti v svojo domovino.

— K oprostitvi bolgarskega napadalca Atanasa Nikolova piše »Československa Republika«: »Atanas Nikolov je prišel iz Bolgarije v Prago z namenom in samo raditega, da umori bivšega notranjega ministra Daskalova. Atanas je svoj načrt izvedel. To sta dva fakta, tako jasno ugotovljena, da se ne dasta utajiti. Razsodba porote je vzbuđila v vsej Pragi razumljivo vznemirjenje. Ako se tudi prizna Nikolovu vse olajševalne okoliščine, katere je njemu v prilog navedla spretna obramba, pa prikazuje čim, pripravljen, izvršen in priznan umor, morilca. Porota pa je morilca oprostila. Československa republika je, dovoljujoč političnim begunecem zavetišče, ne da bi delala razlike med njimi, izpolnjevala častno, priznano in cenjeno nalogo zopet brez razlike narodnosti. Pred celim svetom so bili nam ti principi v ponos, kakor so že zdavnaj v ponos Švici. Država ni porušila azilske dobrote, pač pa je napadalec, ki je prišel v Prago z namenom, da umori Daskalova in je to tudi izvršil, kršil zakone naše države, kršil njena demokratična načela. Zdi se nam, da je porota pri razreševanju vprašanja o krivdi povsem pozabila na to okolnost. Ako bi ne bila krivda tako jasno dokazana, bi se ne moglo ničesar čestitati, ker je vedno lepše, ako je puščen na svobodo krivec nego ako se obsodi neodoljivega človeka. Toda ta humana načela se ne dajo uporabiti v Nikolovem slučaju. Proces z Nikolovim je bil prvi te vrste v samostojni naši državi in upamo, da tudi poslednji.«

— Mussolini in sovjetska vlada. Te dni je Mussolini sprejel v avdienci zastopnika sovjetske Rusije Jordanskega, aktivnega člana ruske komunistične stranke iz l. 1917. Ne da bi mu segel v roko, je voditelj fašistov izjavil: Preziram vas pravtako, kakor vašo vlado. Nahajate se tu samo radi politike, ki so jo vodili prošnjiki italijanski državnik. Pomnite, da vas pri najmanjšem poskusu delovati proti našim razmeram in proti fašistovski vladi, zagrabilo in vržemo iz Italije.

— Francoz o potrebi slovenske politike. O potrebi vseslovenske politike piše v »Paris - Midi« Marius-Ary Leblond. Smatra za neobhodno in kot edino garancijo za svetovni mir zblizanje Poljske z Rusijo, Českoslovaško in Malo antanto. Ta cilj je mogoče doseči samo s sistematično vseslovensko politiko.

— Madžari zadržali naš parnik. V Budimpešti so madžarske oblasti te dni zadržale naš parnik »Slavonija«, ki je vozil večjo količino soli, kupljene v Nemčiji. Madžari so se izgovarjali, da parnik ni imel dovoljenja za prevoz skozi madžarsko ozemlje. Ta izgovor seveda ne drži, kajti tudi tuji parobrodni lahko brez posebnega dovoljenja vozijo skozi naše ozemlje in zato bi bilo dobro poučiti Madžare, naj se nikar preveč ne zanašajo na svojo moč.

— Kraj Alfonz na listi izgnancev. Francoski listi poročajo, da je nedavno general Rivera predložil španskemu kralju Alfonzu dolgo listo opozicionalcev sedanje diktatorske vlade, katere treba izgnati. Kralj je čital in čital, potem pa listo podpisal, ke je k osebam, ki se imajo izgnati, vpisal tudi svoje ime. Ko je diktator to videl, mu je kralj povedal, da so vsi ti opozicionalci življali njegovo zaupanje in se torej on smatra za največ odgovornega, raditega jim je pridelal svoje ime. Diktator Rivera je razumel Alfonzove besede in listo strgal.

Gospodarstvo.

Dr. Gustav Gregorin:

DOLGOVI NAŠE DRŽAVE PRI »NARODNI BANKI« IN NJIH ODPLAČEVANJE.

Kakor sem povdarjal v zadnjem odstavku svojega članka v številki 258. »Slov. Naroda« in v prejšnjih svojih člankih, bi moral biti cilj prave deflacijske politike odplačevanje dolga države pri Narodni banki. To bi bilo najuspešnejše sredstvo za popravo dinarjevega tečaja.

Ta dolg je znašal glasom izkaza 31. oktobra m. l. v milijonih Din:

1. po računu za odkup kronskih novčanice 1238,2

2. po računu začasne razmene 873,2

3. po posojilu na bone za obratni kapital (dovoljenem v maksimalnem znesku 1.000.000.000 dinarjev) 959,4

4. po posojilu na bone za izredne kredite 2000,0

Skupaj 4570,8

Dolg pod 1., ki je pokrit z zastavo državnih domen, bi morala država v smislu čl. 1. v prehodnih določil k zakonu o Narodni banki izplačevati iz sledečih virov:

a) s celokupnim svojim deležem na dobičku Narodne banke;

b) s čistim dobičkom državnih domen v znesku predvidenem v budžetu v to svrhu;

c) z izrednimi dotacijami, tudi pred videnimi v budžetu in

d) z rednim odplačevanjem 1% na leto od ostanka dolga počenš s šestim letom od dne pravomočnosti omenjenega zakona o Narodni banki in 2% na leto počenš z devetim letom.

Iz naslova pod 1. a) ni bilo plačano za upravno leto 1920 — nič, za upravno leto 1921 — 8.905.743 Din in za upravno leto 1922 — 30.305.024,35 Din. V budžetu za l. 1923/24 je predviden delež na dobičku Narodne banke v znesku 30.000.000 Din.

Iz naslova pod 1. b) ni bilo ne predvideno ne plačano za budžetni leti 1920/21 in 1921/22 — nič. Za budžetno leto 1922/23 je bilo predvideno v budžetu odplačilo od 32.000.000 Din. To odplačilo pa se ni izvršilo, kar z drugimi besedami pomeni, da se je ta svota porabila za druge tekoče izdatke države v istem budžetnem letu.

Za budžetno leto 1923/24 je predvideno odplačilo iz dobička državnih domen v znesku le 1 milijona (!) Din. Neverjetno je, da domene, založene za kronske novčanice, katere so izkazale v bilanci in v tedenskih izkazih Narodne banke s svote 2.138.377.163 Din, ki so pa danes vredne mnogo več, ne prinašajo več nego 1 milijon Din čistega dohodka, ko vendar budžet za l. 1923/24 predvideva za samo »Belje« čistih dohodek 31.800.000 Din. Bilo bi povsem opravičeno, da se vsaj ta dohodek upotrobi za odplačilo dolga iz zamenjave kuposkihih novčanice, ker je to naravno utemeljeno v gori navedenem členu V. v prehodnih določil zakona o Narodni banki. Kje so pa dohodki vseh drugih državnih domen? Ti dohodki se porabljajo torej proti jasnemu besedilu zakona — v druge svrhe.

V budžetu za l. 1923/24 ni predvidena iz naslova pod 1. c) nobena dotacija, akoravno je finančni minister dr. Stofandinovič v pismu, ki ga je poslal Narodni banki in ki se je prečitalo dne 30. januarja t. l. na seji njenega upravnega odbora izjavil, »da bo njegova največja skrb to, da se državni dolg ne poveča, temveč se po možnosti čim bolj zmanjša ter da se lede v novi proračunski predlog stavilo dotacije za odplačilo dolga, z tudi pred novim proračunom da se boše dajale iz previška prihodkov znanse svote za odplačilo rednega kredita milijarde dinarjev, ki je že sedaj nepopolno angažiran, in sicer za 40 milijonov manjši.«

V budžetu za l. 1923/24 pa ni predvidena nobena izredna dotacija za odplačilo državnega dolga iz naslova odkupa kronskih novčanice.

Kar se tiče odplačevanja omenjenega pod 1. d) ni treba povdarjati, da se ni dospel; začeti se ima namreč šele leta 1925.

ad 2. — Kakor sem že povdarjal v svojem članku v št. 252. »Slov. Naroda«, račun začasne razmere, ki je znašal 31/12 22 — 312.119.333,59 Din, ki je pa narasel do 31. oktobra t. l. na 373,2 milijonov Din, pravzaprav ni nikak dolg države. Nastal je tako, da se je država glasom čl. IX prehodnih določil k zakonu o Nar. banki obvezala, da održi na tem računu zlato in tirjate v inozemstvu v skupnem znesku od 300.000.000 Din na ti višini tako dolgo, dokler traja obstajanje zamene novčanice v getovino.

Na ta zalog o zdravju valutah in devizah, sme država dvigati za svoje potrebe enake nominalno svote v papirnatih dinarjih. Nahaja se torej iz tega naslova enaka svota med aktivni in pasivi bilance Narodne banke. Država je torej gledé te postavke upnik in ne dolžnik. Njen zalog služi v ekvipetiv kovinske podlage in dosladno omogo-

čuje povišanje kontingenta za privatne kredite v dvojnem znesku, gledé na to, da država dviga zase, kakor omenjeno, le enkratno svoto v papirnatih novčanicah. Odplačevanje te postavke torej ne prihaja v poštev. Nasprotno je v interesu banke in privatnega kredita, da se ta postavka viša.

ad 3. — V smislu čl. 13 zakona o Narodni banki ima finančni minister pravico, da ekskomptira pri banki za potrebe obratnega kapitala državne bone do najvišje svote od 1.000.000.000 Din proti 1% letnim obrestim. Kakor gori omenjeno, je znašal dolg države iz tega naslova 31. oktobra t. l. 959,4 milijonov Din; ker je 31. dec. 1922 znašal 967,2 milijonov Din, se je znižal v 10 mesecih za 7,8 milijonov dinarjev. Z ozirom na državni budžet okoli 10 milijard Din se ta kredit ne more smatrati za previsok. Zniža se ali pa celo odpade sam ob sebi, oziroma pridobi značaj elastičnosti, ko bo državni budžet spravljen v ravnotežje ali ko postane celo aktiven. Odplačevanje tega dolga torej ni potrebno forsirati, ker njegov obstoj ne bo mogel vplivati neugodno na kurz dinarja, kakor hitro bo doseženo ravnotežje budžeta.

ad 4. — Vse drugače stoji vprašanje dolga na bone za izredne kredite v znesku od 2000 milijonov dinarjev. Ta dolg ima svoj izvor v izrednih potrebah, ki so nastale deloma iz same vojne, deloma iz izdatkov za organizacijo nove države SHS, ki se v prvih začetkih naše države niso mogli pokriti z rednimi dohodki. Ta dolg se je zavezala država glasom čl. X. prehodnih določil k zakonu o Narodni banki vrniti tekom 10 let. Potečejo kmalu 4 leta, odkar je nastal ta dolg, toda do danes ni vrnjeno na naj niti para. Res je, da omenjeni čl. X govori o vračanju tekom 10 let. Razume se pa samo ob sebi, da je doletina odločba zamišljena tako, da se ima odplačevati razmeren del tega dolga vsako leto do izplačila, ne pa vsa dolga na enkrat koncem 10 let. Ta način odplačila ne bi bil nekoristen za naše gospodarstvo, marveč bi bil za njega naravnost katastrofalen. Odplačevanje tega dolga se mora vršiti torej le postopno. Vprašanje odplačevanja dolgov države pri Narodni banki in njegov vpliv na popravo dinarja, bo predmet prihodnjega članka.

* * *

Dr. Konrad Vodušek:

»SREDNJA LINIJA«.

Pred nedavnim časom je nastopila v naši politiki, z raznimi strankami in strankami itak že prenapolnjeni areni nova politična skupina z geslom in praporom srednje linije.

Marsikdo bi tedaj utegnil soditi na prvi pogled, da smo s tem naslovom danes zašli v gospodarsko kolesno našega lista, kjer se dosledno in z vsami močmi in, če hočete, z vsami štirimi branimo vsake strankarske in sploh vsake nepotrebnosti politike, stoje na odkritem stališču, da v našem mladem jugoslovanskem in posebno slovenskem gospodarstvu strankarstvo nima mesta, vsaj ne prvega mesta, niti odločilnega pomena in namena.

Če naj tedaj vkljub vsemu temu razmotrivamo danes na tem gospodarskem mestu o srednji liniji, moramo takoj poudariti, da imamo v mislih gospodarsko in socialno polje, ki ima pač tudi svojo srednjo linijo, na kateri stoji in deluje, živi in — počasi — umira zlasti srednji stan.

Ni prebuda ta sodba in delodajalec, in ni samo pri nas zavladala ta bridka nevarnost. Tudi v drugih državah, in še celo v Českoslovaški, taj najagilnejši in najspretniji državni srednje Evrope, ravne srednji stan ne hodi po realnih, marveč je tudi ondi še danes precej, če tudi vedno manj, trnjeva njegova pot.

Najboljši dokaz tej tožljivi trditvi so razni internacionalni kongresi takozvane srednje stanu, ki si pač skuša opomoči v sedanjih zamj skoraj nepremagljivih težavah. Povejati čas zahteva pač tudi svoje žrtve. In lahko nam je zadržati, da si jih je prav neumnostno izbral ravno v krogih srednjega stanu.

Kako da je prišlo do tega razpiskovanega pojava, je vprašanje, ki zahteva dolg odgovor in ki je na prvi mah skoro nerazumljivo. To pa tem bolj, ker najtemeljitejši sociologi in politični ekonomski naravnost trdijo, dokazujejo, da srednjega stanu sploh nič več ni na tem svetu, da se je srednja linija takorekoč izgubila v povojni socialni in ekonomski strukturi in revoluciji ter da smo po vojni vsaj v Evropi zadajrali v oba ekstrema, v plutokracijo, v bogatstvo na eni — in v popolno stomaživo, v proletarijat, v beraštvo na drugi strani.

Res, da se mora ta trditev razumeti cum grano salis. Toda kde jej more resno ugovarjati? In povsem nepričakovana posledica vojnega pedelnega ropotanja in morenata je oživljeno doživljanje, da se je v toli težavah naših narodih in pojavil proletarijat vse druge vrste nego je nastopal pred vojno v raznih političnih, socialnih, stanovskih in strankarskih grupacijah za svoje pravo,

za zboljšanje svojega življenjskega položaja. In brez vsakega strahu lahko trdimo, da dandanes pripadniki srednjega stanu težje živijo, težje shajajo nego pošten in priden, preprost delavec ali proletarec v predvojnem času. Dandanes je razlika med njima tako velika, da kriči in da skoro vsak intelektualec vkljub svojemu stalnemu namoččenju itd. živahno zavida navadnega delavca, še bolj pa strokovno izobraženega specialista itd.

Ali tedaj ni resnična, ali ni povsem opravičena trditev, da je srednji stan sploh izgubil in da je preostal samo velik kup prave revščine, prave, krvave mizerije? Ali hoče mogoče kdo trditi, da je ta naš potrebnji podarek prazna ali prilizena vaba? Kdor pri teh besedah maše s svojo razsvitljeno glavo, naj si le kar hitro ogleda situacijo takorekoč od moža do moža med našim dobrim, vestnim in sicer še prav nič okrnjenim javnim uradništvom. Slišal bo joka precej in stoka in slišal bo tudi marsikako obupno opazko. In na vsakem pragu naših uradniških domovij ga utegne pozdraviti bridka skrb, ki zlasti sedaj pred zimo, pred nevarnim mrazom vlada v teh dobrih in poštenih naših rodbinah in mori vsako veselje, vsak polet in tlači vsako zanimanje za vse drugo nego edino za vsakdanji ljubi kruh, obleko, obutev itd. itd.

In odkod naj pride rešitev, da n. pr. mladi sinček ali hčerka ne bosta hodila skoro bosa po zimskih mlakužah, da ne bosta na cesti, v šoli in doma prezebrala, ker preslabo oblačena z napol praznim želodcem? To so vprašanja, ki štirle danes v srednjem stanu naravnost obupno v popolno negotovost. Ker jih bodočnost in samo upanje na boljši položaj in stare čase ne rešita in odpravita. In naj hišna gospodinja, ki kakor pravijo, s svojo pridnostjo podpira včasih kar tri ogle domače hiše, še toliko trpi in gara, od zore do mraka, kaj jej pomaga vsa skrb? Kjer ni žita, ni kruha. In kjer ni denarja, pač vsaka pamet in tudi marsikatera poštenost neha in preneha.

Zategadelj se je naše državno uradništvo, ki pač med stalnimi nameščenci najbrž in po večini prenaša največje in najtežje križe in trzave, veselilo na moderno, dejanskim in življenjskim potrebam primerno razvrstitve in porazdelitve, katerima naj bi odgovarjale za sedanje življenje apodiktično potrebne in človeške plače. In kdo se ni veselil z njimi in jim iz vsega srca privoščil to končno odrešenje?

Da se z novo ureditvijo, kateri smo danes napisali ta kratek prolog ali epilog, položaj vsaj deloma izboljša, tega upanja ne smemo izgubiti. Po drugi strani pa se že na mrkih lilih marsikakega, pri poštenem in zlasti za naše južne kraje in razmere vzglednem delu osivelega uradnika bere in razbere hipoma odločna nezadovoljnost in kar je še huje, potrnost in skrb za golo shajanje brez težav in dolgov. Velika večina pač ni potolažena in pomirjena in — skrbi dalje.

Olo shajanje in življenje, pravimo, kakor jih per analogiam opisujeta paragrafa 672 in 673 o. d. z., to in tako sigurnost mora doseči naše uradništvo, recimo naše slovensko uradništvo, ki je dosedaj dolgo upalo in se bala, ki pa sedaj v naši jugoslovenski državi mora dati slovo vsem takim strahovom, vsem črnim mislim in ki se mu mora upanje na boljše čase utrditi na tak način, da se čim prej vse neprimernosti, vsi nedostatk, vse pogreške novega zakona odpravijo na podlagi pravilne presoje in primerne priznanja.

Ce je tedaj kocka sedanje ureditve padla nerodno in v marsičem nepričakovano, zaradi tega, dandanes v naši državi pač razumljivega dogodka ne sme nihče obupavati, ker na koncu vseh koncev vendar še nismo in niti ne bomo! Saj smo doma, v lastni hiši in državi. In tu moramo priti prej ali slej do tiste samoumevne, povsod pri nas udomežene lepe navade, da si svoj zadostni košček kruha, vsakdanjega kruha — če že drugače ne — sami lahko režemo in odrežemo. In na ta svoj pošten zaslužni kruh ne maramo nobene, več ali manj žerke maže v raznih »okroglih« podobah nam neznane koruptnosti in izdajalskih grošev. Kdor na take izredne dohodke preži in misli, ta za nas ni več pravi Slovenec, Jugosloven, pač pa izvržek, ki mu naj vsakdo pljune v obraz!

Tako je pri nas, hvala Bogu, danes že pravilo. In pri tem tudi ostanemo, vkljub maloštevilnim škarijotjskim izjemam. Zategadelj pa je tem opravičenejša zahteva ravno našega srednjega stanu, kamor spadajo zlasti naši duševni delavci vseh kategorij, strok in zvanj, da pride zanje čim prej dan plačila, pravega in poštenega plačila, ki mu je — spričo sedanjega še neopravičivega, pogostega oderuštva, spričo krvavega še neiztrebljivega nepatriotičnega in pečovskega navljanja raznih takozvanih cen — neobhodno potrebno za prej in slej pošteno življenje in delovanje.

—g Nova ladodelalca v Smederevu je bila te dni dokončana. Gradnji in popravilni se bodo v njej vsi brodovi in drugi objekti našega rečnega brodarstva.

—g Novosadska biogovna borza 16. novembra. Na produkti borzi notrajo: pšenica bačka, 79-80 kg, 2%, 5 vag. 300, 79-80 kg, 2%, 1 vag. 300, sremska 80-81 kg, 2% duplikat kasa, 1 vag. 290, ločmen bački 67-68 kg, duplikat kasa, 4 vag. 250, 64-65 kg, 1 vag. 240, 66-77 kg, duplikat kasa, 2 vag. 240, oves bački duplikat kasa 1 vag. 220, kornuza za marc-april 100% kasa, 5 vag. 185, za marc-april, duplikat kasa, 3 vag. 240, pariteta garant duplikat kasa, 10 vag. 200, za april-maj, duplikat kasa, 10 vag. 242,50, za marc-april, 5 vag. 240, za januar-februar 100% kasa, 5 vag. 192,50, stara 1 vag. 220, za januar-maj 100% kasa 5 vag. 190. Tendencja miacna.

—g Stanje hranilnih vlog pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za tretje četrtletje 1923. Koncem meseca septembra je bilo v Sloveniji 25 okrajnih in okrajnih hranilnic in ena društvena, t. i. Kranjska hranilnica v Ljubljani. Početkom tretjega četrtletja so imele te hranilnice 208 milijonov 556.076,32 Din vlog; tekom istega četrtletja se je vložilo v hranilnice 22 milijonov 678.845,98, Din dočim so se zvišali dvigi nasproti vlogam za Din 6.344.446,02 ter so znašali Din 29.023.291,91. Koncem tretjega četrtletja je imelo vseh regulativnih hranilnic Din 202.211.630,30 hranilnih vlog (po knjižicah).

Julijska krajina.

Statistika o jugoslovenskem šolstvu v Istri.

Leta 1918. je bilo v Istri (v starih melah) 222 ljudskih šol s 328 razredi. V puljskem okraju je bilo 38 šol s 58 razredi. Takoj, ko so prišli Italijani, iz meseca novembra 1918., je bilo zatvorjeno 8 šol in med temi šest v Pulju. Druge so poligoma od leta do leta poitalijančevali in tako v puljskem okraju danes ni niti jedne jugoslovenske šole. V pazinskem okraju je bilo 47 šol s 63 razredi. S prihodom Italijanov so jih nekaj zaprli, druge pa so se od leta do leta poitalijančevali in s 1. oktobrom 1923 so poitalijančeni na ostalih naših ljudskih šolah, katerih je še 14, vsi prvi razredi. V poreškem okraju je bilo 22 šol s 24 razredi. Tudi tu so jih nekaj zaprli, druge poitalijančeni in tako ni danes v vsem okraju nobene naše šole več. V lošinjskem okraju je bilo 19 naših šol s 26 razredi. Sedaj ni nobene več. V voloskem okraju je bilo 36 ljudskih šol s 71 razredi. Letos jih je še 33, pa so od 1. oktobra t. i. poitalijančeni vsi prvi razredi. V koperskem okraju je bilo 60 šol s 86 razredi. Nekaj so jih zaprli, nekaj poitalijančili, tako da jih je bilo do 1. oktobra t. i. 38, na katerih pa so sedaj prvi razredi poitalijančeni. — Te številke, ki jih priobčuje »Istarska Rijec« govore na ves glas in obdolžujejo pred vsem civiliziranim svetom Italijo zatiranja kulture med novimi njenimi državljani. Te številke pa naj porabi tudi jugoslovenska vlada v pogajanjih z Italijo! Boj za jugoslov. šolo v Juljski Krajini se mora končati s popolno zmago.

— Objavljeno slovenskih sodnikov na Gorškem, Gorška »Straža« piše: »Te dni so sprejeli mnogi sodniki gorškega okraja dekrete, v katerih jih vlada nekako opozarja, da bo treba kmalu zapustiti službo. Svoj nastop proti njih utemeljuje vlada na zelo originalen način: Nekaterim sodnikom očita, da radi pijejo vino, drugi so v zasebnem življenju nemoralni, tretji niso dovolj brihni, četrti trošijo preveč denarja itd. Vsi ti sodniki smelo tekem 10 dni podati svoje mnenje, katero se predloži posebni komisiji, ki jih preišče in odloči, kdo sme še ostati na dosedanjem mestu. Take dekrete so dobili vsi slovenski sodniki v okraju z eno izjemo. Izmed Italijanov so dobili tak dekret svetnik Clarici. Vincl in drugi. Ta dogodek je vzbudil v Gorici nepopolno razburjenje in splošno ogorčenje.

— S trpkim čustvom čitajo Jugosloveni v Juljski krajini uradno vest, da je rimska vlada dovolila svoto 500 tisoč lir za nakup posojila v Splitu, v katerem se nastani italijanska šola. Tako skrbi Rim za italijanske otroke v inozemstvu. Italijanska manjšina v Jugoslaviji uživa privilegiran položaj, zbog katerega bi morala rimska vlada čutiti v sebi moralno obvezo, da bi vršila temu primerno šolsko politiko med svojimi jugoslovenskimi državljani! Kulturna mora biti šolska politika! Naučni minister profesor Gentile je pisal v svoji knjigi »Pedagogia come scienza«, da je tradicija element zgodovine in da je šola brez tradicije šola raztepenih duhov, ki blodi oddaljeno od glavne ceste, na kateri se vrši pravi napredek človeka. Prav ta Gentile je pozabil na svoje pošteno izvajanje o tradiciji in ustvaril je v Juljski Krajini šolo raztepenih duhov, ki blodi daleč od glavne ceste, ki vodijo človeka do napredka...

— Iz Istre. Na Labinčini so duhovniki večinoma Italijani. Ošabni in surovi so ti gospodje. Cerkev jim je malo mar. Oni se zavedajo, da so poslanci v Istri v potulčevalne namene. V cerkvi imajo namesto krščanskega nauka polkične govore. Prišli so pretvarjati tudi jugoslovenske primke v italijanske: Ružič je Rusi, Jelčić je Geici, Battelč je Battelli, Miletič Mileti itd. To so fašisti in duhovski sukni. Ljudstvo zapuša cerkev in ima prav. — V Podzgradu je umrl gosp. Josip Volk, trgovec in posestnik.

— V Gorici se je nastanil g. dr. Alojz Kraljher, znan slovenski pisatelj, kateri otvoril v kratkem na Travniku zobozdravniški atelje.

— Rudnik v Rafinju je oddala Italijanska vlada neki angleški družbi v najem.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

OPERA.
Začetek ob pol 8. zvečer.
Sobota, 17. nov. Mignon, Gostuje ga. Wesel-Polla
Nedelja, 18. nov. Sevilski brivec, Gostuje ga. Wesel - Polla.
Ponedeljek, 19. nov. ZAPRTO.

DRAMA.
Začetek ob 8. uri zvečer.
Sobota, 17. nov. Kar hočete. Red B.
Nedelja, 18. nov. ob 3. popoldne Krojaček — Junaček Izven. — Ob 8. zvečer Danes bomo tihi. Izven
Ponedeljek, 19. nov. Osmi žena. Red D.

ŠENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER.
V soboto, 17. novembra: Zakonske zmešnjave.
V nedeljo 18. novembra: Gostovanje na Viču. (Zenitev.)

SLOV. MARIJONETNO GLEDALIŠČE.
Nedelja, 18. nov.: Ob 15. in 18.: »Prolog«. — »Skrivnostno zrcalo«.

— Shakespearjeva vlezabavna in duhovita komedija »Kar hočete«, ki je žela pri vseh dosedanjih vprizoritvah polno smeha in aplava, se igra v soboto, dne 17. tm. Začetek ob 8. zvečer.

— Gledališka predstava za našo malčke bo v dramskem gledališču v nedeljo, dne 18. nov. ob treh popoldne. Vprizori se Krojaček-junaček v režiji g. Danila. Sodeluje balet in vojaška godba.

— Sloven. marionetno gledališče v Mestnem domu. Opozarjamo na nedeljsko otvoritev našega slov. marionetnega gledališča. Igra se »Skrivnostno zrcalo«, bajna in čarodejna igra v 5. dejanjih, katero je opremil molster Klemenčič z novo, krasno scenografijo. Tudi lutke so deloma novo izdelane. Md odmoru igra prvovrstna umetniška godba na klavirju ob spremljevanju violine.

— Drama, Danes zvečer Šekspirjeva komedija Kar hočete za red B. Jutri, v nedeljo sta pa dve predstavi. Popoldne ob 3. mladinska predstava Krojaček-junaček, pri kateri sodeluje baletni zbor opere pod vodstvom baletnega mojstra g. A. Trobiša in muzika dravske divizijske oblasti, in zvečer pa veseloliga Danes bomo tihi. Obe predstavi sta izven in pri navadnih cenah.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo dne 18. t. m. ob 10. dopoldne v zbornični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o temi: *Biološki temelji rodbine.* — Predava g. dr. A. Breclj.

Od 16.—18. novembra
Grete Hollmann:
Slikarjev model
Družinska drama v 6. dejanjih
KINO MATICA

Glasbeni vestnik.

— Koncert poveskega društva »Stankovci« v Bratislavi. Pod pokroviteljstvom prezidenta Masaryka se je vršil v sredo v Bratislavskem vladnem poslopju koncert »Stankovci«. Dvorana je bila nabito polna. Spored je obsegal jugoslovenske narodne pesmi v kompoziciji Mokranjac, Žganca in Hubada. Bratislavska kritika je posvetila koncertu te-le vrstice: Te narodne pesmi so spomeniki, ki glasno govore o zgodovini jugoslovenskih narodov, o stoletnem suženstvu, o dolgi naporni borbi za nacionalno eksistenco, o malem veselju in veliki bolesti, ki so jo preživel Jugosloveni. Toda nobenega sledu o nemi resignaciji, pogumno zvene te pesmi in pričajo o krepki volji in pripravljenosti za borbo. Zanimivo je, da je vpliv bizantinskega cerkvenega petja pri srbskih narodnih pesmih izražen veliko bolj, kakor pri ruskih. Originalno so učinkovale »orientalske pesmi«, pri katerih je spojen bizantinski element s turškimi. Zato pa zveni marsikatera slovenska narodna pesem čisto kot italijanska »canzonette« ali na toloski način. Harmonizacija teh pesmi je, kot rečeno, virtuozna, pogosto preveč v opernem ali koncertnem duhu, ki jim deloma odvzema primitiven značaj. »Stankovci« ima občudovanja vredne glasove — sijajne moške in ženske glasove — osobito basi in tenorji so izvrstni. Zbor je dobro discipliniran, dasiravno pevska kultura posamičnih glasov ni na višini pevcev sixtinske kapelle ali berlinskega stolnega zbora. Vsekakor je ta zbor darsel vsaki tehnični težkoči, izjava najbolj jasno in nežno pianissimo prav tako dobro kakor najmočnejše forte in se z lahkoto prilagodi vsaki še tako komplicirani ritmi. Koncert je imel kolosalen uspeh. Nadarjeni dirigent S. Blinčič je dobil lahorov venec.

— Godba dravske divizijske oblasti izjava na svojem koncertu v ponedeljek, dne 19. tm. kot tretje programno točko Dobromiševu sultu iz muzike za Dubravko. Dobromiš, priznan hrvatski kompozist, prejel je od uprave zagrebškega gledališča povabilo, da napiše k stari Gunduličevi dram »Dubravka« glasbo. Dobromiš se je temu povabilo radevolje odzval in napisal glasbeno delo, sloneče na raznih starih motivih v splošnem elegičnem tonu, ki popolnoma odgovarja karakterizaciji drame. Delo ima popolnoma slovenski in v prvi vrsti jugoslovenski muzikalni značaj. Vse glasbene točke se igrajo tudi lahko kakor koncertna ponedeljkovemu koncertu. Muzikalna drama »Dubravka« je stalno na repertoaru zagrebškega gledališča, sulta pa se prav pogostokrat izjava na koncertih Zagrebške Filharmonije. Vstopnice v Matični knjigari.

— Prvo muzikalno predavanje za šolsko mladino v letošnji sezoni se vrši jutri, v nedeljo, dne 18. nov. ob 11. dop. v Filharmonični dvorani. Pri koncertu sodelujejo: ga. Pavla Lovšetova (sopran), g. Julij Betetto (bas), g. Karel Jeraj (klavir) in predavatelj dr. Pavel Kozina. Spored obsega sledeče točke: 1.) Uvod k sporedu: dr. Pavel Kozina, 2.) Mendelssohn: a) Prva vtiolca, b) Pesem čarovnic, c) Schumann: Mesočna noč, Schubert: V zelenju, poje ga. Pavla Lovšetova, 3.) Josip Michl: Pevcu, b) Josip Pavčič: Dedek Samonog, poje g. Julij Betetto, 4.) a) Rubinstein: Solza, b) Grieg: Kozlički plešejo, c) J. Strauss: Pomladni glas (kolturna slika). Poje ga. Pavla Lovšetova, 5.) a) Anton Lajovic: Mesec v izbi, b) Fran Gerbič: Poidem na prejo, poje g. Julij Betetto, 6.) a) Nedved: Na tujih tleh, b) Zajc: Vir, c) O. Dev: Mak, c) Skerjanc: Pomladne noči, poje ga. Pavla Lovšetova. Stariše gojencev ljubljanskih srednješolskih zavodov prosimo, da opozore mladino na to koncertno prireditve. Drugo predavanje se vrši 4. decembra.

Književnost.

— Koledar »Družbe sv. Cirila in Metoda« za leto 1924., na katerega opozarjamo slovensko občinstvo in mu ga prav tepio pripravljamo, ga iznenadi z lepim gradivom. Po opisu buditelja koroških Slovencev Vekoslava Legata v koledarju za 1923 prihaja v pravkar izišlem koledarju življenjepis njegovega tovariša, odličnega narodnega in slovenskega delavca prof. Josipa Lenčevskega, kateremu je pisatelj g. vseučiliški docent dr. Iv. Grafenauer kot »svojemu učitelju slovensčine« postavil s temeljitim člankom dostojen spomenik. Poleg osmrtnice naših C. M. veljakov: dr. Iv. Tavčarja, g. Goriskove, Toma Sorlija in Iv. Perdana primaka rečeni koledar med drugim zgodovinsko važen spis: »Zmajji brez zoba« t. i. osmrtnica nemških napadalnih družtev Schulvereine, Siedmarke, Alpenvereine, Citafte, kaj se je po razpisu teh »zmajev« zgodilo z njihovo zapuščino na našem ozemlju! Ne prezrite v koledarju ljubkih prizorov iz Prekmurske, ki jih je nazival odnotni rojak v potopisu: V Beltince. Poročilo o veliki skupščini sledi točno sestavljena bilanca: njene številke so glasen opomin Slovincem, naj izdatno podpirajo »Družbo sv. Cirila in Metoda«, da bo mogla izvrševati zedzdale bolj naraščajočo nalogo. Družba prodaja in razpisila koledar po 12 Din. kar je minimalna cena, v resnici jo stane letošnji koledar več, zato prosimo nujno imovitejše odjemalce, da bi blagovolili primakniti še kak znesek.

Društvene vesti.

— Českoslov. obec v Ljubljani. V nedelji 18. tm. v 5. hod. odpol. v Nar. Domu loutkovo divadlo: Honzoza maminka — Kašparek a policajt.
— Centralno akademsko podporno društvo v Ljubljani javlja, da so v njea vodstvu in nadzorstvu sledeče dame in gospodje: vodstvo Franja dr. Tavčarjeva, dr. Zerjavova, dr. Baltičeva, dr. Debelakova, dr. Triller, dr. Fuchs; nadzorstvo: viš. šol. nadzornik Gangl, ravnatelj Šibenik, cand. iur. Gračner.
— Društvo državnih pisarniških uradnikov ima dne 18. tm. ob 11. uri dopoldne širšo odoborno sejo v kostlini »Pri zlati ribi«. Cankarjevo nabrežje. Poroča iz Beograda došli delegat. Udeležba za odbornike in tudi člane obvezna.

Turistika in sport.

— Sneg na planinah. J. Z. S. S. je dobil sledeče poročilo z Velike Planine, datirano 16. tm. Zapadel je nov sneg za 20 cm, po nekaterih krajih tudi do 75 cm. Sneg je pravi suh pršič. Vreme krasno, na planini solnce, brile sever, zdi se, da je sneg stalen. Koča na Veliki Planini je stalno oskrbovana ter bo, ako bo to vreme ostalo, prihodnjo nedeljo mogoč prvi smučki izlet na Veliko Planino.
— Liter vlna stane več, kakor Planinski koledar za leto 1924., ki zaključil kot deveti letnik svoje nadaljnje izhajanje. Povpraševanja in zanimanja za koledar je letos mnogo (so sicer tudi taki, ki so ga prnili), zato bo kmalu razprodan. Ker se ne prodaja po knjigarnah, naj ga vsakdo, kdor ima zanimanje za njega nemudoma naroči pri Brunonu Rotterju, Maribor, Krekova ulica 5. — Založnik tega koledarja nam piše: Prilagodite leto ne založim koledarja, ki ga predprijao samo nižji sloji, inteligencja pa ga vrza. Beležimo to sramotno dejstvo.
— Ilirija rez. : Trbovlje. V nedeljo 18. tm. nastopi na igrišču Ilirije kombinirano trboveljsko moštvo, sestavljeno iz klubov »Trbovlje« in »Zora«, proti rezervnemu moštvu S. K. Ilirije. Tekma se prične ob 15.

popoldne, S. K. Trbovlje je letos že igralo v Ljubljani ter napravilo dosti dober utis. Otačeno z boljšimi igralci Zora predstavlja dobro moštvo. Rezerva Ilirije je v dobri formi. Ob pol 14. uri nastopita juniorski moštvi Ilirije in Jadrana.
— Primorje: Jadran, V nedeljo 18. tm ob 15. uri vrši se na igrišču Primorja priateljatska nogometna tekma med navedenima kluboma. Ker nastopi Primorje v močnejši postavi kot zadnjič in ker bo skušal Jadran popraviti svoj zadnji poraz, ki mu ga je prizadelala rezerva Primorja, načena po 3 igralcih iz prvega moštva, pričakuje se oster zanimiv boj. Predtekmo igra obe rezervi ob 13.30.

Skolstvo.

— Plesni krožek Tabor sporoča bratom in sestram, da se vrše redne plesne vaje vsako nedeljo ob pol 20. zvečer v dvorani akad. društva »Jadran« na vrtu Narodnega doma. Prijave se še sprejemajo. Zdravo!

— Sokol na Vrhniki ponavlja v nedeljo ob 1/8 zvečer pretresljivo Tuščovo dramo Trhiti dom. Ker je igra pretleko nedeljo krasno uspjela in jo je tudi St. Jakobski gledališki oder pretleko leto moral velikokrat ponavljati, opozarjamo posebno bratska društva, da se je v obilnem številu udeležje. (Notica nam je bila poslana brez pristojbin. Prilagoditve jo vrzemo brez pardona v naš Uredništvo.)

— Dramatični odsek Sobota v Šeranih vasi prične v nedeljo dne 18. novembra t. l. z dramatičnimi predstavami in se za otvoritev vprizori v društveni telovadnici burka enodejanka »Bucek v strahu«. Začetek ob 18.

Postanek in razvoj podmladka Rdečega križa — v Ameriki in Evropi.

Svetovna vojna ni prizanesla ni Ameriki. Cete so odplule v krvavo Evropo. Ameriški Rdeči Križ je pomagal revčevom, pošiljal je ogromne množine sanitetnega materijala v vojske bolnice, pošiljal je denarja in polne ladije živeža. Vojne ni in ni bilo konec. Velike zaloge so se s časom tudi izpraznile: beda in pomanjkanje sta potrkala vevsopod.

Evropa je neprestano prošla pomoči. Tedaj se je ameriški Rdeči Križ spomnil na šolsko deca. Naprosil jo je pomoči. In glej, pridne ročice milijonov otrok so segle po delu. Pod okriljem Rdečega Križa so plete deklice nogavice, jopice, avbe itd. dečki so rezali vato, vili ovoje za ranjenčke, izdelovali zaboje itd. S kako ljubeznijo je deca skrbela za vojake in bedno vojno siročad.

Svetovna vojna je zbežala kakor grozen senj... Rdeči Križ ni več potreboval otroške pomoči, razrešiti jih je nameraval od sodelovanja.

Pedagogom pa se je zdelo žal, da bi prekinili to silno akcijo pomoči, ki je tako blagodejno uplivala na čuvstvanje dece. S pomočjo merodajnih krogov so ustanovili Podmladek Rdečega Križa z geslom: »Služim!«

In mesto da bi vsa ta ogromna armada otrok pletla nogavice, jopice itd., rezala vato in vila ovoje za vojake — pletajo in šivajo nogavice in obleke za nesrečne in zanamerane otroke, lepilo in rezalijo igrače slomakom po bolnicah ter s ponosom »služijo« na naraščajoče načine, da tako z lastnimi močmi in z vsjo ljubeznijo nedolžnih svojih src skrbje za srečo drugih otrok.

Podmladek se je pa poprijel z vso vneto tudi akcije za zdravje otrok. Otroci se sistematično vzgajajo k pažnji na lastno zdravje in na zdravje in blaginjo svoje okolice. Tako dobro se je obnesel Podmladek v Ameriki in rodil toliko sadu, da so mogli otroci kmalu odstopiti od svojih darov tudi otrokom preko oceana. Pedagogi pa so — uvidevalci važne vzgojne momente — pričeli propagirati za Podmladek tudi v Evropi.

Ko se je leta 1919. osnovala Liga društva Rdečega Križa, katere član je tudi Rdeči Križ naše države, so sprejele Podmladek malone vse države v Evropi, ter pričele takoj organizirati svojo deca. Tako je sedaj Podmladek Rdečega Križa udomežen v sledečih državah: Avstriji, Bolgariji, Belgiji, Britaniji, Čehoslovaški, Finski, Franciji, Grški, Ogrski, Italiji, Japonski, Litvanski, Nemški, Poljski, Romuniji, Španiji, Švici.

Tudi naša država je prevzela to misel in jo prilagodila prilikam in potrebam naše zemlje. Uprizari se pač ne more nobena država in noben šolnik, ki pozna idealno stremljenje Podmladka Rdečega Križa k udeleževanju »ljubezni do bližnjega«!

Pomenjanje bakra vzrok raka.

Številni služaji tako izvirajo po mnenju francoskega zdravnika Vigniera radi pomanjkljivega prihoda bakra organizmu. Bakrene posode naših prednikov so sedaj nadomežene z aluminijastimi in emajliranimi in ravno baker daje gotovo zaslužito proti raku. Baker pa ne dohaja samo od kuhinjskih posod, temveč ga vsebujejo tudi številne jestvine. Tako vsebuje kilogram žita 5 do 10 miligramov bakra, pšeničnega kruha 4,4 do 5,5, riža 1,6 do 6, krompirja 1,8 do 2,8, zelenega fižola 2,2, sušenega fižola 11, kava 6 do 14, vina 2,7 do 4,5, graha 11 do 20, leče 6,8 itd. Ako se ugotovi rak, tedaj se priporoča večje količine bakra, ki se na vzdrževanju na meji fiziološke tolerance. Ta teorija v ostalem še ni popolnoma preizkušena.

ZLATOROG MILO

Kupujte le Zlatorog-milo

kajti le v tem slučaju ste gotovi, da porabiate res nekaj dobrega in nesklodljivega! — Velika množina maščobe, obilne pene in vedno enako dobra kakovost, to so prednosti Zlatorog-mila! Zlatorog se dobi povsod!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. novembra 1923.

Na potu h konsolidaciji.

V našem javnem življenju smo po prevratu najbolj pogrešali institucije upravnega sodišča. Kakor je v prevratnih časih razumljivo, so naše oblasti izdale naredbes za naredbo, ki so čisto nasprotovale obstoječim zakonom ali pa so pobijale druga. Ni se čuditi, da je spričo teh razmer zavladala vsepovsod pravna nesigurnost, ker ni bilo nobenega foruma, kjer bi se lahko nastopilo proti kršenju obstoječih zakonov in v varstvo ogroženih državljanских pravic. To pravno nesigurnost smo zlasti čutili mi v Sloveniji, ki smo bili od prej že navajeni, da smo apelirali na upravno sodišče, kadarkoli smo se čutili ogrožene v svojih državljanских pravicah. Zato se je vsa naša javnost z vsemi našimi politiki že takoj po prevratu intenzivno zavzemala za to, da se čim najprej vpostavimo upravna sodišča, katerih naloga bi naj bila, da varujejo pravo ter ščitijo državljane proti nezakonitim ukrepom poedinih državnih oblasti.

Lani so bila končno ustanovljena takšna upravna sodišča. Slovenija je dobila svoje upravno sodišče v Celju. Pred meseci so bili imenovani že sodniki, vendar pa doslej to sodišče še ni stopilo v funkcijo, dasi je nakopičenega na meterske stote gradiva, ki čaka na svojo končno rešitev pred to najvišjo upravno instanco.

Kakor smo izvedeli, prične to tako željno pričakovano sodišče končno vendarle s svojim delom. V torek 20. t. m. se namreč vrše prve javne razprave pred tem sodiščem.

Ker je dandanes pri nas najbolj pereče vprašanje stanovanjsko, je razumljivo, da se bo upravno sodišče kot s prvo, njemu v razsodbo predloženo pravno zadevo pečalo s stanovanjskim vprašanjem. Razpravljalo bo namreč o tožbi finančne prokurature v neki stanovanjski zadevi.

Z zadovoljstvom beležimo, da je končno stopila v življenje institucija, ki je poklicana, da v veliki meri pripomore k notranji naši konsolidaciji. Nadejamo se, da bo upravno sodišče izpolnilo vse nade, ki jih vstavi vsa naša javnost, ter aktivno pripomoglo v to, da se zopet vpostavi pravna sigurnost v našem javnem življenju, ki jo zlasti zadnja leta že res prav živo pogrešamo.

— **Poslanec, branite našo gospodarsko bodočnost!** V načrtu finančnega zakona za leto 1923/24 se nahaja določilo, ki pravi, da je jedino trgovinski minister upravičen dajati v bodoče dovoljenja za ustanavljanje novih industrijskih in fabriških podjetij v naši državi. To določilo je za naše gospodarske priroke najdalekosežnejše važnosti. Na mah bi se preobrnili celo obrtnopravno prakso. Industrijska in fabriška podjetja so sedaj v Sloveniji praviloma svobodni obrti. V kolikor gre za posamezne podjetnike, ni treba praviloma za ustanovitev in pričetek obrtovanja drugo kakor zgleditev pri domačem obrtnem oblastvu. V bodoče pa bi bilo treba dobiti za vsako tako podjetje pravico koncesijo iz trgovinskega ministrstva. Pomisliti treba, kaj to danes v naših upravnih razmerah, ki se vsak dan slabšajo, praktično pomenja spričo znane indispozicije napram obrtnim podjetjem v Sloveniji, ki se kaže pod geslom »ozir na državno varnost in obrambo« celo pri nedolžnih tekstilnih podjetjih. Uvaževati je potem treba, kako dolga bi bila pot v centralo in nazaj za vsako posamešno prošnjo. Koliko intervencij (!), koliko prošelj in moledevanj! Slabo razpoloženje v narodu zaradi uprave bi samo še raslo od dne do dne. Prosimo! Ne gre tu samo za fabrike. Besedilo govori o industrijskih in fabriških podjetjih! Po pojmovanju v Beogradu prihajajo tu v poštev vsa malo večja podjetja. Pod Savo se hitro govori o industriji. Danes sicer prihaja vesela vest iz parlamenta, da je padlo to določilo v finančnem odboru v razmerju 5 : 5 glasov. Ali to je bil odsek in vlada je bila slučajno v manjšini. Sedaj treba še v plenum in potem v skupščino. **Pradmet je nepregledne gospodarske važnosti za celo našo bodočnost. Uzakonjenje tega določila, ki bi bilo smrtnosno za naš gospodar. razvoj, treba za vsako ceno prepričati!**

— **Skupine notarske zbornice za vso Slovenijo.** Na temelju soglasnih predlogov notarskega kolegija sodnih okrožij ljubljanskega in novomeškega in notarskega kolegija sodnih okrožij celjskega in mariborskega, je odredil minister pravde združitve teh notarskih kolegijev v skupen notarski kolegij v svrhu, da se ustanovi skupna notarska zbornica z uradnim sedežem v Ljubljani. Skupna zbornica se bo zvala »Notarska zbornica v Ljubljani«. Notarski zbornici v Celju in Ljubljani bosta nadaljevali svoje uradno poslanje tako sestavljeni, kako sta do dne, ko se ustanovi nova skupna notarska zbornica.

— **Sijajno starje mestnih financ.** Kakor smo izvedeli, je morala izdati mestna občina, ker ni mogla plačati stavbeniku za zgradbo hiše »Dohodarstvenega urada« na Dunajski cesti 1 milijon Din, garancijsko pismo za ta znesek. Stavba je sicer precej draga, ali še hujsa je skrb občine, kje bo dobila denar za poravnanje tega računa. No, teh skrbi bo rešil občinske očete brihtni referent finančnega odseka, ki je sicer iznadaljiv o izdatkih, odpove pa vselej, kadar gre za kritje.

— **Mengoš Sokolu na Taboru.** Jutri popoldne sprejememo poklonjeni gradbeni material, ki ga pripeljejo naši Mengošani na 30 vozovih. Vabimo člane Sokola I., da se udeležijo v civilni obleki sprejema ob pol 14. popoldne na Dunajski cesti ob železniškem prečazu, odkoder spremlja okrašenovo povorko godba jugoslovenskih železničarjev mimo glavne pošte in po šentpeterski cesti na Tabor. Tu je na čast in v pozdrav gostom koncert, ogledovanje pričetega gradbenega dela in načrtov ter skromna pogostitev. Člani naj v znamenju hvalečnosti izkažejo s svojo navzočnostjo potrebno pozornost požrtvovalnim bratom!

— **Dekanat Juridčne fakultete obvešča** tem potom vse cenjene naročnike na knjigo: R. Kušelj: *Cerkveno pravo*, ki je dosedaj še niso prejeli, da pričakuje v najkrajšem času zopet večje število vezanih izvodov iz knjigovodnice in da bodo vsa dosedanja naročila gotovo izvršena še tekom tega meseca.

— **Uršulinke kot agitatorice za »Orlea«.** Prhalejši našega lista nam piše: Letošnji jesen je začela pohajati v uršulinsko šolo moja šestletna hčerka. Glavo ima dobro in vrlo napreduje. Samo s tem se ne morem spriznati, da piše otrok s črnimol, pri čemer pokvari mnogo drugega papirja in sploh pisalnega orodja. Najbolj pa me je pogrelo, ko mi pove, da io je nuna vpisala da bo hodila k telovadbi v Ljudski dom, kjer se vzgojujejo čuki. Odločno sem ji to prepovedal in nuna se je morala udati očetovi želji. Če telovadi v šoli, je koristno in prav, nikakor pa ne dovoljuje, da bi hodila v oddaljeni Ljudski dom, kjer naj bi se vzgajala za priveske črni gardi.

— **Osebene vesti.** Premeščeni so: poštarji Ivan Rus iz Beograda k poštni direkciji v Ljubljani, Joško Monda iz Ljubljane 1 v Maribor 2, Franc Kranjc iz Maribora 1 v Maribor 2, Kristina Kos iz Sevnice v Radovljico; poštarji Angela Eiselc iz Sombora v Ljubljano, Angela Paržini iz Ljubljane 1 v Slovenji gradec, Ana Kupec iz Maribora 1 v Rečico na Paki, Davorin Štefani iz Maribora 1 k pošti Maribor 2, Ciril Kokošar iz Ljubljane 1 v Maribor 2, Marija Postl iz Murske Sobote v Dobrovnik, Adolf Kos iz Ptuja v Sarajevo 1 in Ivan Svetel iz Sente v Ljubljano 1; privr. poštar Alojzij Zinkovič iz Maribora 2 v Sarajevo 2 in podčinovnik Anton Panež od pošte Ljubljana 1 k poštni direkciji v Ljubljani. — Odgovredali so se poštne službi poštarja Franjo Turk pri pošti Ljubljana 2 in Silva Dekleva pri poštni direkciji v Ljubljani. — Trajno sta vpokojena podčinovnik Matija Bončar pri pošti Ljubljana 2 in poslužnik Josip Vrbach v Celju.

— **Celjske vesti.** Glasbena Matica v Celju priredi v nedeljo ob 17. popoldne v kapucinski cerkvi cerkveni orgelski koncert. Za prireditev je Glasbena Matica pridobila g. Stanka Premrla, stolnega kapelnika iz Ljubljane, ki ga lahko prištevamo najboljšim sodobnim skladateljem. Prolizvajal bo na orglah skladbe Bacha, Bossija, Guilmonta in Reinbergerja. Kot sopranistinja nastopi pri tej priliki ga Dora Wagner, ki poje Mozartov »Ave verum« s spremljevanjem gosli in orgel. Sodeluje nadalje mladi »Celj. komorni kvartet«, obstoječ iz gospodarov Karla Sancia (1 gosli), dr. Stanko Sajovica (2 gosli), Slavko Osterca (vijola) in Oskar Wagnerja (čelo). Ta koncert bo za Celje nekaj novega in se obištvno na njega opozarja. — **Sedemnajstletnica,** drama v 3 deli, se igra danes v nedeljo ob 20. v mestnem gledališču. — **Ljudsko vseučilišče** v ponedeljek predava primarij g. dr. Rajsč. »O spolnih boleznih«. — **Novo podjetje.** Na Ljubljanski cesti bo te dni pričela obratovati tovarna za testenine, last gosp. Kavčiča. — **Zima,** Hribi v bližini Celja ter Savinjske planine so bili v petek zjutraj globoko v dolino pokriti s prvim snegom. V sled solnčnega dneva pa je sneg po dnevi posebno po nižjih legah zopet izgubil. — **Goba izredne velikosti** je bila videti v petek v izložbi želikatenske trgovine Frece & Plahuta v Aleksandrovi ulici. Odragnja je bila 15. novembra opoldne na Anškem vrhu. Pač red slučaj za pozn jesenski čas. — **Običajni Miklavžev večer** se tudi letos vrši v Narodnem domu. — **Dovoljeno posojilo.** Pokrajnska uprava je dovolila mestni občini celjski, da sme zaradi unificiranja in konvertiranja dolgov in zaradi elektrifikacije mesta Celja najeti pri Mestni hranilnici v Celju posojilo 2.370.000 dinarjev proti najnižji obresti meri in amoutizaciji v najkrajši dobi. **Iztrebani porotniki** za četrto porotno zasedanje pri celjskem okrožnem sodišču, katero se prične dne 3. decembra. I. Glavni porotniki: Jernej Droško, posestnik in čevljar, Laško; Franc Golideb, posestnik. Z. Hudinja; Matija Vidmar, lesni trgovec, Bohorina (Zreče); Franc Klančnik, posestnik in trgovec, Smartno ob Paki; Anton Ošlak, trgovec in posestnik, Ponikva ob Juž. žel.; Anton Kolenc, posestnik, Gornji grad; dr. Milko Hrašovec, odvetnik, Celje; Anton Okorn, posestnik, Prekorje; Alojzij Žuža, posestnik, Sv. Pankrac; Ernest Marinc, trgovec, Dole; Edvard Vuča, posestnik, Kalobje;

Avgust Dolinšek, trafikant, Brnica (Dol); Jožef Petre, posestnik in orožnik v pok. Maledole (Višnjavas); Anton Lesnik, trgovec, Brežice; Anton Jevšček, posestnik, Sv. Jernej; Ivan Andrluh, posestnik, Smarje pri Jelšah; Alfred Pečnik, trgovec, Brežice; Franc Delakorda, posestnik in gostilničar, St. Janž pri Velenju; Martin Breznik, posestnik, Konjsko (Smartno v R. d.); Alojzij Zerovnik, sedlarski molster, Celje; Jurij Lesjak, posestnik, Slivnica; Anton Umek, trgovec, Brežice; Rudolf Schmidt, trgovec, Brežice; Karol Loibner, trgovec, Celje; Franc Cater, lesni trgovec in gostilničar, Smarjeta; Martin Kos, posestnik, Silovce; Konrad Pirnat, krojač, Laško; Ivan Pavlovič, posestnik, Armeško; Miha Brzovnik, posestnik, Vrhe; Anton Potočnik, posestnik, Slatina (Smartno v R. d., okraj Celje); Josip Bratovič, posestnik, Bukošček; Peter Fleck, posestnik in trgovec, Loč; Jožef Krajnc, posestnik in župan, Sv. III (p. Velenje); Anton Boviha, velicosestnik, Vornarče; Karol Lubej, gostilničar in trgovec, Zreče, okr. Konjice; Matija Volave, posestnik, Dol. — II. Dopolnilni porotniki: Ivan Rebek, hišni posestnik in ključavničar, Celje; dr. Fritz Zanzger, odvetnik, Celje; Rafko Salmič, urar in trgovec, Celje; Anton Halntek, posestnik, Smarjeta; Alojz Drofenik, trgovec, Celje; Anton Pazarnik, trgovec in gostilničar, Trnovlje; Martin Perc, posestnik, Zavodna; Jakob Mirnik, posestnik, Medlog; Franc Wolf, posestnik, Sv. Peter v Savinjski dolini. — **Aretirala** je policija nekoga Zupanca, ki je zadnji čas izvršil različne tatvine po Celju in okolici. Izročen je v zapoje okrožnega sodišča. — **Vstopnice** za cerkveni koncert, katerega v nedeljo 18. t. m. priredi Glasbena Matica v kapucinski cerkvi, so v predprodaji v trafiki gospe Kovač v Aleksandrovi ulici. — **O spolnih boleznih** predava v ponedeljek ob običajni uri na Ljudskem vseučilišču primarij dr. I. Rajsč. — **Izpred sodišča.** Radi težke telesne poškodbe je bil pred celjskim okrožnim sodiščem obsjen na dve meseca težke ječe rudar Ivan Oblak iz Seč v Savinjski dolini. Udaril je v neki gostilni s kolom po glavi svojega tovariša Rud Sorčana. — **Ob priliki** nabora so se v neki gostilni v Brežicah streljali med seboj fanje. 20letni hlapec Fran Kocjan iz Zornice Sušice pri Bizelskem je ob tej priliki zasadil nož med rebra nekemu Gašperju Verstovšku in ga težko poškodoval. Zato ho delal v »kajhi« tri mesece pokoro. — **Radi raznih tatvin** je bil na tri mesece ječe obsjen neki 30letni delavec, kateri je v Brežicah izvršil razne tatvine. — **Iv. Premk** in delavec Iv. Brinovc sta ob priliki hmeljske sezite v Golovljah kradla hmelj. Sedela bosta zato vsak po 14 dni v zaporu.

— **Mariborske vesti.** **Shod narodnih železničarjev.** V četrtki zvečer se je v Narodnem domu vršil dobro običajni shod Udrženja jugoslovenskih narodnih železničarjev, na katerem je poročal tajnik centralnega odbora iz Beograda g. Rado Jankovič. Shod je otvoril zadnji predsednik bivše »Zveze« g. Lukašič, ki je predstavil navožečega Jankoviča kot žrtve sedanjega režima. Jankovič je v daljših izvaljanjih poznal zgodovino in usodo pramatike ter novega zakona za železničarje. Grajal je način kako se je ta zakon preko centralnega odbora Udrženja izvedel. Dotaknil se je tudi generalne stavke meseca avgusta, glede katere so nekateri beogradski listi trdili, da je bila političnega značaja. Svoj govor je končal s pozivom za večje zanimanje za organizacijo. Za njim je govoril že omenjeni bivši predsednik Zveze g. Lukašič. Poljsnjeval je podrobnosti novega zakona. Glede bivše Zveze je omenil, koliko sovražnik v je imela ter da jo nadomešča pokrajinski odbor Udrženja v Beogradu. Opozoril je tudi, da ni Zveza kriva slabe pragmatike, ampak krivi so železničarji sami, ki se niso brigali dovolj za svojo organizacijo in se raje porazgubili med razne medseboj se bojujoče organizacije. — **Potreba gostilniške šole v Mariboru.** Po dolgem čakanju pride tudi Maribor kot zadnji na vrsto z otvoritvijo strokovne nadaljevalne šole za hotelsko, kavarnarsko in gostilničarsko obrt. Obisk te šole je obvezan za vse vajence in vajenke v teh obrtih. Ampak za Maribor bi bilo nujno potrebno, da pridejo v to šolo tudi razni lastniki teh obrtov, ki s svojim dosedanjim delom niso pokazali praktične usposobljenosti. V prvi vrsti velja to za naše hotelle, katerih »sloves« je že tudi v inozemstvu izpodkopal ves uled in s tem uničil tudi tujski promet. Potrebna je ta šola tudi za gostilničarje in kavarnarje, ki prepustajo celo oskrbo gostov svojemu osobju, katerih večina še ni imela prilike se vzgojiti v taki strokovni šoli. Že površen pogled tudi po nekaterih boljših gostilnah kaže pomanjkanje potrebne strokovne obrabre. — **Sneg na Pohorju.** Na Klopem vrhu je že pretekli teden zapadel sneg. V noči od četrtka na petek pa je tudi sojedne vrhove pobelil že dobelej sneg, ki sega bilu v dolino. Padec temperature se je čutil že v četrtki zvečer. — **Kopanje v Dravi.** V Mariboru se v zadnjem času pojavlja nekaj takozvanih knajpovčev, ki se hodijo vkljub poznemu času še vedno kopati v Dravo. Eden teh se producira okrog državnega mostu. Slučen sedi v čolnici, iz katerega skače na veliko veselje občinstva v Dravo, nakar zopet veslari po Dravi. — **Zastrup enle z gobami.** 57letni nočni vratar v tovarni duška v Rušah Ivan Buchmeister se je zastrupil vsled uživanja gob. Rešilni oddelek ga je pripeljal v javno bolnico. — **Kanape za kralja Aleksandra.** Tapetnik in dekorater in sodno zapisičen strokovnjak Blaž Jagodič v Mariboru je te dni izvršil ob priliki obiska Nj. Vel. kralja mariborske razstave osebno naročeni mu takozvani klubni kanape. Izborno uspeo delo je najnovejša konstrukcije in se da vporabiti tudi kot posteljo. Pred odposiljateljv v Beograd je to delo razstavljeno v trgovini Worsche v Gospodski ulici. — **Prepovedan nemški koncert.** V soboto so Nemci nameravali v Odtovrni dvorani prirediti koncert svojega društva »Liedertafel«. Z ozirom na to, da se za ta koncert letos v večjem številu zanimajo tudi

avstrijski Nemci in celo iz tiste avstrijske Koroške, ki se danes prepoveduje in pobija vsako še tako nedolžno prireditve naših zaslužnih bratov in se to nemško divjanje napram koroškim Slovincem posebno v zadnjem času vedno bolj ogabneje udelejuje, je umevno med vsemi narodnimi krogi v Mariboru nastalo ogorčenje proti oblasti, ki tukajšnjim Nemcem dovoljuje brez pridržka vsakorsne prireditve. To ogorčenje je to pot res tako splošno, da celo »Straža« odločno protestira proti tej prireditvi. Kakor slišimo je pristojna oblast z ozirom na to razburjenje že odredila prepoved te prireditve.

— **O Ljubljancu dr. Preglu,** ki je je dobil Noblovo nagrado nam piše naš narodnik. Bilo je pred kakimi 25 leti, ko sem si hotel pogledat naš Peričnik. Ko pridem v Smercovo gostilno v Mojstrani, sedeli so pri mizi župnik Aljaž, dr. Pregelj in neka gosposdična učiteljica iz Floridsdorfa pri Dunaju. Povabili so me k mizi in pravili, da nameravajo drugo jutro napraviti izlet na Mangart. Vabili so me seboj. Najbolj me je vabila gosposdična in pristavila mi še: »Poglejte, kako jaz ljubim naše gore. Ko zaprem šolski kateder, me že čaka fijaaker, da me popelje na kolodvor in da prikem zopet v vaše divne kraje. Vi ste pa domačin in ne znate čniti, kar imate.« Izgovorjal sem se, da nisem opremljen za visoke gore in da se bom pri prihodnem izletu drage volje udeležil ekspedicije. Dr. Pregelj se ni udeležil izleta na Mangart, ker je bil zadržan. Drugo jutro me je spremljal na kolodvor. Med potjo me je nagovarjal, naj se učim francoščine, ker ima ta jezik veliko prihodnost. Bil je silno prijazen z menoj in na cesti je nagovoril vsako ženo in prijazno z njo pokramljal. Vse ljudi v vasi je poznal kot pravi domačin. Ko dospem zvečer v Ljubljano, čitam telegram v »Slov. Narodu«, da se je na Mangartu ponesrečila neka učiteljica iz Floridsdorfa in bila takoj mrtva. Silno mi je bilo žal za to idealno, izobraženo in ljubeznjivo gosposdično. Takoj drugi dan se odpeljem z vlakom k pogrebu navdušene turistinje. Na grubu ji je zapel zbor »Kadar jaz umrla bol, v enec lep nosila bom«. Vse je jokalo. Prisoten je bil tudi dr. Pregl, ki ga je dogodek silno pretresel. Da je Ljubljancin odklikovan z Noblovo nagrado, je pač čast za naše mesto, ker to odklikovanje ozir. darilo doseže pač malo učenjakov.

— **Za Sokolski dom na Taboru.** Mesto cvetja na krsto prerano umrlega blagopokojnega g. R. Luckmanca neimenovani prijatelji 500 Din za Sokolski dom na Taboru v Ljubljani.

— **Omejena poštna služba.** Kakor čujemo, se bo te dni poštna služba na poštih podružnicah Ljubljana 4 in Ljubljana 5 tako omejena, da bosta navedena urada poslovala od 8. do 14. ure.

— **Smrtna kosa.** Dne 16. nov. ob ½ 12. dop. je v Grosupljem po dolgi mučni boleznini zatisnil oči g. Alojzij Koprivc, izvršten gospodar, reelen trgovec ter navdušen napredniak in Jugosloven. Bil je duša vsem započetim in izvršenim gospodarskim in idealnim napravam grosupeljske doline. Svoja bogata gospodarska izkustva je spretno uporabljal in javnih dobrobitnih podjetjih. Kadar je šlo za narodne in napredne ustanove ni čakal, ampak je prožil roko v pomoč, predno ga je kdo prosil. Veselil se je vsakega napredka grosupeljske doline. Vodovod, elektrifikacija, moderne stroje, moderna gospodarska poslopja, vse to je zanašal v dolino, se boril, deloval zanie in hotel tako spraviti gospodarsko življenje okoličanov na čim višjo stopnjo razvoja. Vedno je deloval za narodna in napredna društva. Bil je boj za novo šolo v Grosupljem. Hrepenel je po javni ljudski knjižnici in Sokolu. Dosegel bi bil, toda mu je smrt prezdredaj pretrgala niti življenja. Pogreb se vrši iz hiše zalosti v Grosupljem v nedeljo, dne 18. nov. ob 15. pop. Vrlenu možu bodi obranjen blag spomin! — V Kamni gorici je 16. tm. umrl g. Anton Bajželj, posestnik in gostilničar. Pokojnik je bil dober gospodar in podjeten obrtnik, znan po vsej Gorenjski. Pogreb bo jutri v nedeljo. Blag mu spomin! — V Feldhofu pri Gradcu je 13. tm. po mukapolni bolezni umrla ga. Milka Jöbstl, soproga lesnega trgovca v Neumarktu. Pokojnica je bila iz znane narodne rodbine Korečanove na Vrhniki. Pokopali so jo 16. tm. v Gradcu. Naj ji bo lahka tuj zemlja! — V Ribnici je danes ob 10.20 dopoldne umrl sodni sluga Fran Marčič, oče znanega akademikega slikarja Marčiča. Pokojnik je bil vedno narodno in napredno zaveden Slovenec. Udeležil se je leta 1878. okupacije Bosne. Po končani vojaški službi je stopil v službo kot sodni sluga. Ker je bil vedno zaveden, ni mogel kljub temu, da je služil 43 let, napredovati in je končno po službovanju v Ljubli med vojno stopil v pokoj ter se preselil k svojem sinu trgovcu Ferdinandu Marčiču v Ribnici. Vzgojil je s svojimi skromnimi dohodki 10 sinov in 2 hčerki ter vsem preskrbel dobro eksistenco. Vseh deset sinov je moralo ob izbruhu svetovne vojske v vojaško službo. Pogreb blagopojnika bo v ponedeljek 19. tm. ob 15. na pokopališču v Ribnici. Blag mu spomin!

— **Jezero v Ljubljani.** Med trnovsko cerkvijo in Rečicem je travnik, ki je popolnoma pod vodo. Hudomušni ljudje ga nazivajo »Cerkniško jezero«, ker poleti voda včasih tudi izgine. Umestno bi bilo da bi se vendar enkrat odpravila ta mlakuža.

— **Obtežljiva preizkušnja.** V nedeljo, dne 18. tm. ob 10. uri dopoldne se vrši na stavbišču nove zgradbe »Ljubljanski dvor« ob Pržakovi ulici obtežljiva preizkušnja železobetonske stropne konstrukcije sistema »Herbst«. Ta konstrukcija se odlikuje s tem, da je napram običajnim stropom znatno cenejša, kar utegne pri današnji dragini v stavbeni stroki nuditi v marsikaterih prilikah stavbeniku dobrodošel izhod.

— **Pomanjkljivosti stanovanjskega zakona** postajajo od dne do dne očitnejše. Ena pomanjkljivih neločljivih narak pa je brez dvoma »izjemno stalščice«, ki za zavzemanje poslopja v porabi verskih družb in slično. — **Le porlejnjo kanonikatne hiše,** ena sama oseba s služnjico ima celg nadstropje,

Še lepše je n. pr. v Alojzijevišču, kjer imata dva brata duhovnika — torej samca — kar celih šest sob, da se po njih sprehajata, kadar je blatna cesta. Ostali številni lokali pa služijo raznim društvom, kjer se hujka kar naprek, zlasti v Poselski zvezi prod gospodinjim. Enaka pravica za vse!

— **Obištvno opozarjamo** na današnje predavanje Roko Dranoviča o zanimivih dogodkih, ki jih je doživel tu originalno mož na svojem potovanju okoli sveta. Predavanje bo ob 20. zvečer v hotelu »Lloyd«.

— **Praktični župlani.** Pišejo nam: Ker so v teh časih bronasti zvonovi tako nraznansko dragi, si ljudje v krajanskem okraju naročajo za župne in podružniške cerkve raje jeklene zvonove, pa zato raje enega več. Ponekod imajo pa po zvonikih še vedno železne »šine«, po katerih cerkveniki trikrat na dan tolčejo, ker nimajo zvonov.

— **Znani sobojnik blagopokojnega kralja Petra g. Viktor Merlak** se je pred tedni težko ponesrečil. Bil je pozvan na vlado radi pokojnine, ki se mu ima nakazati iz državnih sredstev. Ko se je vračal s pokrajinske vlade, se je v starčka po nepravdnosti zaletel neki kolezar, ki ga je s tako silo podrl na tla, da si je revež zlomil levo roko. Merlaka so prepeljali v bolnico, kjer se zdravi že več tednov. V bolnici je brez vsajih sredstev, nima niti tolika, da bi si kupil tobaka. Dobrosrečne rodoljubne ljudi prosimo, da pomagajo siromaku v njegovi bedi v denarju ali tudi s staro obleko. Naše uradništvo rado sprejema vse darove. Pripominjamo, da je Nj. Vel. kralj Aleksander odklikoval g. Viktorja Merlaka v priznanju njegove hrbe za osvobodjenje in ujedinitve s srebrnim vojaškim redom Karagjorjeve zvezde z meči.

— **Kdo hoče pomagati?** Pošten napreden mož bi rad v nekem bogatem in prometnem kraju na Dolenjskem zgradil mlin in žago. Podjetje bi bilo dobičkonosno. V to svrhu potrebuje 25.000 do 50.000 dinarjev. Kdo bi mu pomagal s tem kapitalom kot družabnik? Naslov pove uprava »Slov. Narod«. *

DRZEN VLOM NA DUNAJSKI CESTI.

Danes zjutraj v zgodnjih jutranjih urah je bil izvršen v Ljubljani na Dunajski cesti št. 12 v zaluštatni nezavarovano izloženno okno tvrde O. Bračko neobičajno drzen vlom, ki je bil izveden na skrajno riskiran in prefrigan način.

Vlomilec je s ponarejenim ključem na precej silovit način odprl spodnjo ključavnico izlozbe in skušal okno odpreti. Ker pa je bila izlozba zaprta tudi zgoraj, je rad tega počila šipa. Navzile temu pa je vlomlec nemoteno nadaljeval s svojim delom; posrečilo se mu je, da je odprl izlozbo, iz katere je nato pobral teje predmete: 1 par usnenih rokavic za avtomobiliste, 1 par triko rokavic s podlogo, 1 par rokavic iz jeklene kože, 4 pare glacer-rokavic, 7 parov triko-rokavic, 3 pare volnenih barvanih damskih rokavic, 6 parov kratkih rokavic, 26 parov navadnih damskih rokavic, 6 parov otroških rokavic, 1 steklenico francoskega parfuma, 4 komadov robocev, 8 parov moških nogavic, 4 male in 2 veliki biserni ovratniki, 1 svilen šal in 1 steklenico »Eau de Cologne«. Skupna škoda znaša 10.700 dinarjev.

Vlom je bil odkrit šele, ko se je že odprla trgovina.

Presenetljivo in značilno pa je dejstvo, da vlomilec pri svojem delu ni bil opazen, ko je vendar Dunajska cesta ob vsakem času obljudena in stoji pri križišču pred pošto vedno stražnik, torej komaj dobrih 100 korakov od kraja, kjer je bil izvršen vlom.

— **Razklal očetu glavo.** V Belišču pri Zagrebu se je te dni dogodil nečloveški čin. Kmet Tomaž Ledivšek je prišel opoldne v dela truden domov in se vlekel na posteljo, da si odpočije. To pa ni bilo vse njegovemu sinu, ki je vzel sekuro in očetu v spanju razljal glavo. Oče je po par urah izdihnil, medtem, ko je bil nečloveški sin aretiran. Povoda za ta zločin sin noče navesti.

— **Krava nabodla dečka.** Danes zjutraj se je v Podlukovci, občina Log, dogodila težka nesreča. Josipa Sodnikarja, 12letnega posestnikovega sina, je pri krmiljenju domača krava nabodla na rog, pri čemer mu je predrta desna pljuča. Težko poškodovanega dečka so prepeljali v bolnico, vendar ni upanja da ožive.

— **Dražba lova.** Lov Gotenica se bo zdrazil dne 26. novembra 1923 ob 10. dopoldne pri okr. glavarstvu v Kočevju.

— **Razne nesreče.** Kovaškemu vajencu Stefanu Horvatu je padel kos železa na levo oko in ga tako poškodoval, da so ga morali oddati v bolnico Murski Soboti. — **Elektro monter** Franjo Cerar je padel v Mariboru z lestve in si zlomil levo roko. Tudi njega so oddali v mariborsko bolnico.

— **V Celju** je padel s stavbišča del. Ivan Čuden in si zlomil levo roko. — Na stavbišču inž. Kasala v Zagorju je padel z odra delavec Jakob Kranjc. Dobil je težke poškodbe na obrazu in si je zlomil desno koželjnico. Oddali so ga v bolnico v Celju.

— **Pri nakladanju lesa** je padel Anton Istenič na Vrhniki tako nesrečno, da si je zlomil desno roko in si poškodoval levi prsti noš. — V premogovnjaku v Ključarovcih je padel delavec Josipju Malcenu velik kos gline na levo nogo in ga težko poškodoval. — **Na krožni žagi** v Soteski se je težko obrezal na desni roki delavec Josip Javornik. Oddali so ga v bolnico v Kandijah. — V tovarni Titan v Kamniku sta se težko poškodovala na levih rokah delavca Jakob Spruh in Marija Zarnikova.

— **Nesreča na planinah.** V Aljaževem domu v Vratih se je igral neki dijak s samokresom svojega prijatelja, ki je vzel malo prej iz njega magarčin naboev, ostal pa je v ležišču en nabol. Samokres se je sprožil in krožnja je zadela njezovega prijatelja v roko. Obsojena sta bila oba in sicer vsak na 50 Din globo.

— **Kaznovan nasilnež.** Prišel je na Zeganje v Maziljevo gostilno v Podgradu pri Vevčah že precej vinjen in pripravil za pretep delavca Ivan Grad, ki je iskal prepria že na dvoršču kjer pa so se mu vsi umaknili. Z nožem v rokavu je prišel v gostilno in napadel Josipa Kačarja ter ga obrezal na senuc. Nato je razmetal več kozarcev in steklenic ter razbil več šin. Obsojen je bil na tri mesece zopora. Njegov priziv je bil zavrnjen.

Pokvarjena mladina. Kakor nam poročajo, je zadnji čas iz nekaterih osnovnih in mešanih šol zaradi pokvarjenosti in nemoralnega vedenja izključeni več učencev, odn. učenk. Usrok? Slaba družba in slabo nadzorstvo — roditeljevi, ki zamerjajo deca!

Došli dom v Zemunu. Glasom dopisa pisarne Nj. Vel. Kralja z dne 5. tm. je blagovito Nj. V. kraljica Marija z zadovoljstvom odobrila, da sme dečji dom v Zemunu nositi njeno ime.

Razstava v Torontu. V Torontu se bo vršila letna razstava v septembru 1924. Na razstavi bo rezerviran poseben prostor za razstavljalce iz Jugoslavije. Naš generalni konzul za Kanado prosil, naj bi mu interese vposilil vzorce za razstavo najdalje do meseca maja 1924. V poštev bi prišli: vosovi, razni ročni izdelki, preproge itd. Za vna se naj pošljejo po dva vzorca od vsake vrste. Vzorce je poslal na: Consul General of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes-Montreal, Canada.

Rešimo sokolski Tabor!

Pustolovka - iz Monte Caria - od 15.-19. III. del V glavni vlogi ELLEN RICHTER KING TIVOLI

SLIKARJEV MODEL

Je tipičen film, ki nam predloči bohemsko življenje v vsej realnosti in nam prikazuje borbo mladega idealnega slikarja z življenjem in ljubavjo. Film ima izvrstno tendenco, je vseokoli zanimiv in so vsa interpretiranja na višku. V glavni vlogi se nahaja priljubljena in dražestna diva Grete Hollmann, ki je imela naslovni vlogi v krasnih filmih »Oko mrtveca« in »Borba za prestol in ljubav«. Film se predvaja še danes in jutri.

V svoje novo uradno poselje v Beethovnovi ulici se preselili prihodnje dni tukajšnja »Jugoslovenska zavarovalnica« ki je sedaj nastanjena Pod Trančo.

Nov brivski salon je otvoril Ant. Turk na Miklošičevi cesti v palači »Vzajemne posojilnice«, za kar cenj. čitatelje lista opozarjamo.

Koncert. Danes v soboto koncert dravske godbe v kavarni Evropa. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

Na oglas o masiranju v današnji številki posebno opozarjamo. Dotična maserka se je po dolgi praksi v inozemstvu izveščala v izborni moč. Zato jo tudi toplo priporočamo.

Najnovejša in najnovejša oblika se dobe samo Šelenburgova ulica št. 3, pri tvrdih Grižak & Mejac.

Od danes naprej nova poringalka, ljubljanski most. — Goslinca »pet Mirak«, Rimska cesta št. 4.

Opozorjamo model svet na novo rekonstruirane I. dnujske hišnice pralnice in svetlo-ilkalnice. Priš in Šlenc, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8.

Industrija preprog. Lavoslav Neuhaus iz Osijeka, katera je imela v preteklih dneh razstavo preprog v dvorani hotela Union, naznanja, da je nje zastopnica družba z o. z. »Kofje-oprema stanovanje« v Ljubljani, Gosposvetska cesta 13. V najkrajšem času dospe pošiljatev preprog in vzorcev. Istotam se sprejemajo vsa naročila.

Dopisi.

Drobil iz logaške doline. V nedeljo 11. tm. so se vršile v Dol. Logatcu občinske volitve. Izvoljeni so 4 demokrati in 13 SLS. »Slovenec« je v točkovi številki poročal, da je zmaga SLS v Dol. Logatcu sijajna. Naj bi rajše poročal, da se 40% volilcev volitev ni udeležilo in ti gotovo niso njegovi pristaši, ker bi drugače prav gotovo prišli volit. V Rovtah sta bili dve krekalkni listi — mladi z bivšim lemenatarjem Kogovškom in stari, ki hočejo Kunca za župana. Nam se zdi, da igrajo tu konsumna korita prav veliko vlogo. V Hotedršci se bilje ljut boj med naprednjaki in SLS. Vložena je nad 30 reklamacij samo od ene strani. V Godoviču na laški strani se je pričelo z italijanskim počevanjem. Počuje neki Italijan iz Idrje vsak teden parkrat. Odpuščen je bil iz službe v Postojni — poštar Hladnik in cestni mojster Jetzi. Zadnji tj. Jetzi je bil za časa okupacije v Logatcu ter je šel kot italijanofil z njimi v Postojno. Bil je tudi vesten obiskovalec »Circolo di Roma«.

Iz Smartna pri Litiji nam pišejo: Martinov večer nas je zopet razveselil z lepim petjem. Pevsko društvo »Zvona« privabljalo je ta večer mnogo mladine-ljubiteljev petja — iz Smartna in okolice. Tukajšnja sokolska tovalnica kakor tudi drugi v ta namen služijo prostori gosp. Vozla so bili nabito polni. Opazilo se je, da je to mlado ljudstvo najpazljivejše sledilo izboru petju. Najstarejša dva pevca pa sta omenila: »Barteljevi čast se vračajo!« Da pa pevsko društvo »Zvona« vrši svoje naloge in oživlja našo priprosto mladino do lepega ubranega petja, gre posebna zahvala idealnemu in požrtvovalnemu pevovodji iz Ljubljane g. Premeljcu, ki deluje tudi kot družabnik med priprostim ljudstvom in povzrači jugoslovenskega naroda.

Iz Guštanja nam pišejo: Dejstva, navedena v članku o jeklarni na Ravneh, odgovarjajo v bistvu resnici, samo napad na uradnika Gattererja je krivičen. Imenovani uradnik ima za ženo zavedno Slovenko, on je sicer Nemec, vendar pa je zelo zmeren in se v politiko nikdar ni vmešaval. Tudi napram slovenskim uslužbencem je bil vedno doberhoten in pravičen. Toliko v obrambo resnice.

Izpred sodišča.

Brat in sestra. Sprla sta se Jože Istenič in sestra Kogovšek Marija. Jože je nakresal sestro na polju z bičem po glavi, sestra pa ga je napodila z besedami ruska baraba-norec! Jože je bil obsojen v Logatcu na 5 dni zapore, Marije pa na 100 Din globe ali 2 dni zapore. Oba sta se pritožila in vzkljčni senat je spremenil obsodbo samo pri Kogovškovi in znižal kazen na 25 Din globe ali 24 ur zapore.

Zaradi psa sta se sprla v Ažmanovi gostilni v Bistrici pri Naklu Anton Teran in Ivan Rakovec. Iz šale je nastal prepir. Najproje sta se v gostilni opijevala in malo »zrukala« in se zopet pomirila. Ko pa sta prišla iz gostilne, sta se zopet spoprijela in Teran je udaril Rakovca s samokresom po glavi, Rakovec pa ga je pograbil za vrat in ga ukrotil s puško. Pri sodišču sta dobila vsak svoj delež. Teran, ki je bil hušji, je bil obsojen na 250 Din globe ali pet dni zapore in mora plačati Rakovcu 275 Din odškodnine, Rakovec pa 100 Din ali pa bo dva dni zaprt. Oba sta se pritožila in je trdil prvi, da je čisto nedolžen, drugi pa, da je bil v silobranu. Že s tem sta drug drugega pobijala in vzkljčni senat je oba zavrnil in potrdil prvo obsodbo.

Navtilaci cen. Mesarji Franca Grčar, Josip Ribarič in Miha Kocelj so bili obtoženi, da so prodajali meso predrago in prekorajšili običajen in primeren dobiček. Zadrževali so za kilogram mesa več kot še enkratno nakupno ceno žive vage. Obtožbe je bila že enkrat zaradi navijanja cen obsojena. Pri kamniškem sodišču s oblihi oproščeni. Pritožil pa se je javni funkcionar in pri vzkljčni obravnavi so bili obsojeni radi kršenja zakona o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije in sicer Grčar na 24 ur zapore in 500 dinarjev globe, Ribarič in Kocelj pa vsak na 12 ur zapore in prvi na 100 Din, drugi pa na 200 Din denarne globe.

Razgled po slovanskem svetu.

Vesti iz Rusije. Trockij nevarno bolan? Povodom šeste obletnice boljševiškega prevrata se je vršila v Moskvi velika vojaška parada, na kateri pa so pogrešali Trockega. Trdi se, da je njegova bolezen (želodčni rak) zelo resna in bržkone neozdravljiva. — Novi aeroplani. Sovjet ljudskih komisarij je izdal dekret, o koncesiji za zgradbo 8 novih tovarov za vojne aeroplane. — Nova zarota. Državni politični urad v Petrogradu je prišel na sled novi zaroti, protiboljševiški organizaciji, ki je agitirala med vojaštvom in delavstvom. Mnogo zarotnikov je bilo aretiranih. — Talantira diplomat. Komisar za zunanje zadeve Čkerin je nedavno presenetil javnost s svojim novim talentom. V moskovskih »Izvestijah« je namreč objavil veliko lirsko pesem. Takoj nato ga je znani boljševiški pesnik-satirik Demjan v »Pravdi« primerno pozdravil in sprejel s satiričnimi verz v družstvo častilcev muze, obiljubljač mu, da bo v službi potrebe poskrbel za novo noto lordu Curzonu. — Komunistična mladina in Nemčija. Na svecenem zborovanju je moskovska komunistična mladina soglasno sklenila poslati nemški proletarski mladini ta-le pozdrav: Mladim delavcem v Nemčiji, ki ustanavljajo proletarske boje odrede, grade barikade na ulicah Hamburga, Drazdan, Chemnitz in odbijajo napade fašistovskih band, pošilja sovjetska komunistična mladina bratski pozdrav. Ob 5 letnici obstoja svoje organizacije smo pripravili 6 lokomotiv, ki bodo vozile transporte žita v rdečo Nemčijo. Vse sile in energije smo pripravili žrtvovati za vas. Prepričani smo, da bo imela odlična ataka nemškega proletarijata z mladino na čelu popoln uspeh.

Poizvedbe.

Izgubljeni se je zavitek podlage za plašč. Pošten najditelj naj ga odda v našem upravnistvu.

Pozabljena palica. Tekom meseca oktobra pozabil sem neke svoje lahke, rujava izprohodno palico z belim, navzdol zapognjenim ročajem. Ker mi je ta palica drag spomin, bom hvaležen onemu, ki mi jo vrne. Pripravljen sem tudi dati nagrado. Ivan Hribar, Cesta na Rožnik 41.

Pes irmač, še mlad, se je zatekel. Lastnik naj vpraša: Zaloška cesta 1.

Izgubila se je otroška galaza 15. t. m. na potu od mestnega kopaljšča do kolodvorca. Cenjeni najditelj se prosi, da jo odda proti nagradi pri g. Gotar, Kolodvorska 11/1.

Rešimo sokolski Tabor!

Najnovejša poročila.

KONKORDAT Z VATIKANOM
Počpis se ima izv. v ponedeljek.

Beograd, 17. novembra. (Izv.) Iz Rima je včeraj prispelo oficijelno poročilo, da se ima te dni podpisati konkordat med našo vlado in sveto stolico.

Beograd, 17. novembra. (Izv.) Papeški nuncij na našem dvoru msgr. Pellegrinetti je imel danes dopoldne daljši razgovor z zunanjim ministrom dr. Ninčićem glede poslednjih sklepnih formalnosti povodom podpisa konkordata. — Konkordat je sprejet v vseh točkah, ki jih je svojevčasno sestavila komisija v ministrstvu ver.

Beograd, 17. novembra. (Izv.) Načelnik poslaniku v Vatikanu, dr. Josipu Smoljaku, se danes odposljejo zadnja navodila za podpis konkordata. Ta navodila je izdelal minister ver. Konkordat se ima podpisati na svečan način v ponedeljek: dne 19. t. m. dopoldne v Vatikanu.

VOLITVE NA BOLGARSKEM.
Teror makedonskjuočih.

Beograd, 17. novembra. (Izv.) Iz Sofije prihajajo poročila o velikem volilnem terorju, ki ga izvajajo nad kmetiskim prebivalstvom vladi na razpoložane dane sile in organi. Vlada je svojevčasno izjavila, da se imajo volitve v narodno sobranje izvršiti svobodno in brez vsakega pritiska od zgoraj. Iz raznih krajev Bolgarske prihajajo poročila o velikem terorju, ki ga izvajajo zadnje dneve z bombami, puškami in revolvciji orobozeni makedonski četasi. V Sumaji so makedonski komiti razgnali šoh semljoradnikov s tem, da so med zborovake vrgli dve bombe. Bilo je več kmetov ranjenih. Po vsej državi so razposlane makedonske čete, ki bodo nadzorovale volitve. Zemljoradniki in komunisti so sklenili povsod solidarno na opati. Vlada se kljub temu boji presenečenj. Ni izključeno, da se bodo volitve vršile a krvav način. Konsignirano je vojaštvo.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 17. novembra. Prosti promet.

V današnjem prostem prometu je bila tendenca zelo nestanovitna. Od pričetka je bila občutiti malo slabšaja, vendar pa se je tekom dopoldanskih ur zopet očvrstila in je bil za vse devise razven Italijo in Pariz švrt dinar.

Začetkom tega tedna od izvestnih spekulantov započeta in do danes stopesjoma se nadaljujoča hausse tujih deviz na naših tržiščih je zopet enkrat jasen dokaz da pade dinarja ni povzročeno po inozemstvu temveč edino po sistematično započetem spekulativnem slabljenju dinarja na domačih tržiščih. — Za to zadnjo hausse tujih deviz pa pade tudi na Narodno banko precejšen del odgovornosti, ker namesto da bi takoj od začetka z izdatno intervencijo udučila ta porast je intervenirala le z nezadostnimi množinami in še to po tečajih ki so precej

presejali evriško pariteto ter so bili le malenkostno cenejši od komercialnega blaga. — Danes je javljen dinar iz Zuricha preko Dunaja s prosečnim tečajem 6.40, kar odgovarja pariteti 15.50. Iz tega je razvidno da je končno uspelo po pri nas započeti akciji da je znatno oslabela tečaj dinarja v Zurichu. Z ozirom na to ni izključeno, da bomo v slučaju da se ne ustavi prihodnji teden neupravičeno nadaljnje naraščanje tujih deviz pri nas, še nadalje oslabei v Zurichu.

Devize. Curih 15.47—15.525, Pariz 4.70—4.75, London 386—387.5, Dunaj 0.1245—0.1250, Praga 256—256.75, Trst 3.76—3.78, Newyork 88.5—89.—, Budimpešta 0.46—0.47.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih, 17. nov. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.525, Amsterdam 214.50, Newyork 5.77, London 24.90, Pariz 30.25, Milan 24, Praga 16.60, Budimpešta 0.0300, Bukarešta 3.—, Sofija 4.90, Dunaj 0.0081, avstr. Mg. krona 0.0081.

Trst, 17. nov. Predborza: Beograd 26.60—26.70, Dunaj 0.0300—0.0335, Praga 69.5—69.70, Pariz 126—126.50, London 104—104.10, Newyork 24.10—24.20, Curih 418—422.

Darila.

Uprava našega lista je prejela: Za Sokolski dom na Taboru: 500 Din darovali nemimovanji prijatelji mosto cvetja na krsto prerano umlega blagopokojnega g. R. Luckimanna. Srčna hvale!

Premog
Drva
Oglje

Excelsior - cement
1^a strešna lepenka
najboljši! // najcenejši!

„Impex“
Ljubljana, Krekov trg št. 10
Telefon 70, 349.

Glatkenberški
Essai in Konstantin vrlec
GRIPI in KATARJU

Vreče
vsakovrstne nove in rabljene po najnižjih cenah.
S. VERTNIK, LJUBLJANA,
Sodna ulica št. 4. 12150

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica
Ivan Brisoli, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna. cene
zmerne. 2530

Cele opreme
za noveste, in enlanje
izdeluje točno in solidno novo-
otvorjena izdelovalnica
P. Jančigaj,
Ljubljana, Resljeva cesta 29/1 levo

Brzo-brzo
na vlak v Celje v veletrgovino
R. Stermecki, kjer kupite letos
sukno
za moške in volneno za ženske obleke,
parhent, belo, pisano in rjavo platno, kakor tudi vso drugo
manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem intere-
su se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrg.
R. STERMECKI, Celje. Trgovci engros-cene.

Prva slov. zid. zadruga v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.
Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta št. 2.
Tehniško vedstvo po oblastveno avtorizir-
ranem gradbenem inženjerju.
Projektira in izvaja vse v stavbeno in inženjersko stroko
spadajoča dela. Cene konkurenčne.
Delo solidno.

Za Miklavža!
Velika izbira bonbonov,
čokolade, keksov, leota
od najpreprostejših vrat
do najfinajših specialitet
NA DEBELO NA DEBELO
Josip Vitok,
Ljubljana, Krekov trg 8
(zaravn Mestnega doma)
12204

Najboljši premog,
drva in oglje
kupište najceneje pri
Držabi ILIRIJA
LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220. 248

Oblast. avt. civ. inž.
A. ŠTEBI
teh. pisarna, Ljubljana,
Dunajska cesta 1a (v palači
Ljubljanske Kreditne banke).
Projektira električne centrale, po-
svetuje oblike in privlačne ter
daje strokovna mnenja.
11389

Trgovina
in 19142
delavnica čevljev
najprometnejša v Zagrebu, se
preda s tovarniškimi stroji, in-
ventarjem in lokali. Provrstano
podvzetje. — Informacije daje
Ivan Gmajner,
Zagreb, Gunduličeva ulica 13.

Obnovite
naročnino!

300%

prihranka
nudi
primeroma
vrijenem potplate
Palma kavčukov
potpetnik in potplat.

Trgovina
izvrstno idoča z drobnarjio in pletenino na
drobno in debelo v Mariboru, na najpromet-
nejšem kraju je takoj proti gotovini za pre-
vzeti. Ponudbe pod „Emilijon dinarjev“ na
trgovino Sax, Maribor. 12174

Jermena za čevlje
najboljše kakovosti po nizkih cenah
dobrotajjo
**GEORGER KRISNY, tovarnica po-
samentarji, WIEN VI, Garberg. 5.**
ZASTOPIENI SE ISČEJO!

Namesto vsakega obvestila.

S krvavečim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znan-
cem lažno vest, da je naš ljubljani oče, stari oče, sin oz. tast, gospod

Fran Marčič
danes ob 10 uri 20 min. dopoldne v 77. letu svoje življajnske borbe,
prevideča stoisitli svete vere Bogu udano preminul.
Požrtvovalnega moža, srčnojubiljenega in dobrega očeta in junaka
izročimo materi zemlji na ribniškem pokopališču v ponedeljek, 19. t. m.
ob 15. (3.) popoldne. — Maša zadušnica se bo daje za blagopokojnika brala
v župni cerkvi v Ribnici v torek, 20. t. m. ob 7. zjutraj.
Blagopokojnika priporočamo v blag spomin!
Ribnica, dne 17. novembra 1928.

Ferdinand Marčič, trgovec; **Franz Marčič,** kapetan I. klase; **Frič**
Marčič, strojni monter; **Rudi Marčič,** major v pok. in akad. slikar;
Edu Marčič, oficijal gradbene direkcije; **Albin Marčič,** arhivar I. raz-
reda upravnega sodišča; **Julius Marčič,** sodni kanclist; **Adolf Marčič,**
pedagoški; **Karel Marčič,** kapetan II. klase; **Oton Marčič,** uradnik
OUVD; **Marija Marčič** omočena Ševčič, soprega sodnika; **Viktor**
Marčič, cand. med. otoci. — **Anton Ševčič,** sodnik, zet. — **Ana**
Marčič roj. Anič; **Bena Marčič** roj. Ševčič; **Elza Marčič** roj. Š-
kociča pl. Škafarčevski; **Kati Marčič** roj. Lastovž; **Lepina Marčič**
roj. Pedboj; **Zlaka Marčič** roj. Franky; **Maria Marčič** roj. Blaz;
Justina Marčič roj. Burja, sinah. — Vsi vnuhi in vnučinja.

Dunajsko pismo.

Državni praznik 12. nov. — »Berliner Avstria« ali »Felix Austria«; »Corriere della Sera« — »Blagostanju nasproti«.

Na Dunaju, 13. nov.

Včeraj smo imeli v Avstriji največji praznik, — državni praznik proglašanja neodvisnosti in zvezne republike, obenem petletnico njenega obstanka. V počaščenje tega zgodovinskega dne so prekrstili najlepši del Dunaja, bivši Franzensring — oni del, kjer stoji parlament, Rathaus, vseučilišče, Burgtheater — v Ring des 12. November.

Kancelar Seipel je pa baš na ta dan odšel v Linz na proslavo tristoletnice bogoslovne fakultete, in tukajšnji socialisti so mu podtikavali, da je nalašč pobegnil pred proslavo petletnice republike. — No, kar se tiče tega vprašanja, so socialisti lahko mirni, kajti pred organiziranim delavstvom in zlasti pred delavsko ulico na Dunaju bi si nihče ne upal na dan s svojimi monarhističnimi željami. Lahko brez skrbi priznamo, da je večina krščanskih socialistov monarhističnega mišljenja, ahi nihče ne bo imel poguma, da kaj takega na glas izreče.

V Nationalrat je zlezel v drugem skrajšini tuji edini očitni monarhist E. Wense, ki je imenovan v svojem lističu »Organ der öst. Monarchisten« dan 12. novembra »eine Schand«, na kar je dobil od socialistov opomin, naj se ne predrzne kaj takega izgovoriti v Nationalratu, ker gotovo — ne dokonča govora. In verujem, da bi socialisti ostali mož-beseda in bi moža odnesli iz zbornice.

Proslava na Dunaju je bila taka, kakor vse take slavnosti v bivši Avstriji. Na predvečer bakljade socialistov, drugi dan popoln praznik, a pred parlamentom so se nagnele neštete množice, ki so čakale na vojaško parad. Ob 10. so se zbrali pred parlamentom vsi predstavniki republike na čelu predsednik zvezne republike dr. Haunisch, vsi zastopniki tu akreditiranih držav, vojaški atašej, novinarji itd. in mimo nas je šla vojska, kakor prejšnje čase, in čujta, celo godbe so nas spominjale preteklosti z marši »O du mein Österreich« in pa z »Radetzky-marsch«. Debelo smo gledali in se čudili. Prav nič pa se nisimo čudili defiliranju, ki nas je spomnjeval na nedolžnost take krače. Korakali so štirje bataljoni, pred njimi 234 kolesarjev, in dalje šest baterij topništva. To imate dolgi pri vas vse drugačne defilacije in drugačno moštvo, tega tu se naravno ne treba bati. Sicer ima Avstrija le toliko vojske, kolikor je neobhodno potrebno za obrambo notranjega mira, na zunaj je Avstrija mišljenček »Društva narodov« in ne potrebuje za svojo obrambo nikake vojske. — V ostalem pa nisem opazil prav nikake posebne navdušenosti in redki vzklili na republiko so se mi zdeli nekam prisiljeni. Dunajčanom nedostaje našega južnega temperamenta in v največjem navdušenju so prethili.

V nekem listu sem čital pred desetimi dnevi o »beraškile Avstriji in njeni nesposobnosti. Prav, toda zdi se mi, da bi bilo mnogo pametnejše, da bi našli ljudje prenehali govoriti o »beraštvu« Avstrije, pač pa razmišljali le o svojem bogastvu, ki bi lahko res bilo, da, ki bi moralo biti, pa ga nikjer ni in ga še dolgo ne bo. Najhujša naša napaka je, da se radi naučujemo in podcenjujemo soeda. Za pred leti sem pisal v slov. listu: Ne brigajte se za Avstrijo, tu so razmere boljše, nego jih oni sami kažejo, ker jim tako kaže. Vrhunjsa sočutje vsega sveta, da jim od vseh strani kar vsiljujejo dobroto in veselje smatrajo za samo po sebi umavno, da siroti Avstrija ne more plačati nikakih vojnih odškodnin pač na potrebuje podpore, da bo mogla živeti, ko smo jo tako oklestili. In res so ji od vseh strani sveta vsiljevali dobroto vseh vrst. Dunaj je dobil nešteto inozemskih podpornih misli, ki so tu skrbeli za stotisoče otrok, za srednje stanove in delavstvo. Pol Dunaja so prečitalje tnje misije. Na tisoče in tisoče otrok so jim prečitalje v svojo domovino, kjer so izborno za nje skrbeli. Za trgovske zveze z Avstrijo so vse države vstvarjale najugodnejše pogoje in olajšave. Od vsak koncev sveta so drli bogataši na Dunaj in vsakdo je po svoje pripomogel k procvitu tega velikega svetovnega mesta.

Skoro ob istem času kakor oni slov. list pa je pisal publicist Italo Zingarelli v milanskem »Corriere della Sera« pod naslovom »Felix Austria« donis z Dunaja, ki ne more dovolj prehlvaliti sreče, v kateri se topi ta deželica. Dajem mu popolnoma prav in pravim, da danes ni Avstrija, ki bi hotel menjati avstrijski položaj z onim v deželi lire, ki ena velja še čez tri tisoč kron. — Pripoveduje svojim zavidnim čitateljem, da ima Dunaj po proračunu čez 400 milijard preostanka. (In te niso

krona, kajti ta svota predstavlja pol milijarde naših dinarjev.) Zato pa se Dunaj v vsakem omiru postavlja v položaj pred vojno. Izvili so že rane poprave, na katere se niso upali prod vojno, in načrti za bližnjo bodočnost so veljkanski. Samo za zgled naj povem, da ne puste na miru niti počestnih svetilniških kandelabrov, ki jih barvajo na belo. — Vlaki otrok v Švicco, na Holandsko itd. so prenehali, kajti Dunaj je letos odgovoril, da s hvaležnostjo odklanja, ker lahko sam skrbi za svojo dečo. A ne le to, Dunaj se pripravlja, da vsaka družina sprejme pod svojo stroho dečka ali deklico iz Rajha in milijarde grede v pomoč na Nemško, kjer delujejo avstrijske kuhinje in na stotisoče gre v Nemčijo takih-le vabil: »Gospod ali gospa N. N. na Dunaju vabi gospoda ali gospo I. I. v da bo od njegov ali njen gost v avstrijski kuhinji v Vsi poštni vozevi so prenapolnjeni s paketi živih iz Avstrije, vse brezplačno. Italo Zingarelli se ne more dovolj načuditi tolikemu bogastvu in vzklika: Felix Austria!

Prav močno se mi zdi, da ima prav Zingarelli in ne ljubljanski list. — Opazujem vsak dan to dunajsko vrvežje in življenje, ki je čedalje bolj podobno onemu v najsevernejših časih pred vojno. Meni se zdi, da je Dunaj že prekosil svoja najlepša leta, kajti danes tu cvete umetnost, zabava, razkošnost, brezskrbnost in da ta uživanja nadkrijajo vsa pričakovanja Dunajčanov samih še pred par leti. Nihče se ni upal upati, da bo tako kmalu tako življenje na Dunaju. Na valuto danes nihče že nič več ne polaga važnosti, niti ne marajo kake spremembe na boljšo, ampak zadovoljni so s svojo krono, ki jo vidijo šele v desetisočaku in čakajo, da nekega lepega dne zmenijo te bankovce v nove krona. Vsa gledališka vedno prepolna, vsi nečeti kino polni, da ne dobijo vedno vstopnice, vsi varijeteji nabiti, kavarna živahna, go-

stine delajo, da je veselje, čez dvesto tisoč v oči državi novih bank, ki torej delajo kopljeja, pa naj bodo tako ali tako, saj je vse znak živahnega trgovanja; mnoge banke so se brez pomisleka ponudile in okrepile s tujim kapitalom, ki se semkaj vsiljuje. In industrija dela s polno paro, zlasti odkar je z Nemčijo tešavo trgovati. Razvoj velike industrije je tako kolosalen, da danes težko dobite tovarno, ki z lahko provzame kako večje naročilo. Cel svet se je zatekal semkaj, kakor bi tu dajali zastoj. Od japonskih potresov ima Avstrija milijardac naročbe. Eksport v vse prekomorske kraje se je obnovil v predvojni dimenziji. Zato je danes delavstvo izborno plačano, kar seveda še vedno ni preseglo nitega znanega »mangando« viene apetite.

Generalni komisar Zimmermann je v svojem zadnjem poročilu na Društvo narodov povedal, zakaj gre Avstrija s hitrimi koraki nasproti ozdravljenju. Blagostanje se je tako povzdignilo, da državljani preplačujejo davke, tako da je imela država do konca julija že 900 milijard preostanka. Dokaz o veljkanskem razvoju trgovine je, da je značilen davek od prometa v juliju 92 milijard nad proračun, in ker je opravljena neda, da bo tako tudi v drugi polovici, moremo si misliti, kako ogromen vir dohodkov je ta davek in dalje pravi: Carine in tob. monopol so zastavljeni za mednarodno posojilo, in čujta, samo v avgustu je bilo čistega dohoda čez 214 milijard ali tritretina več nego je treba za obresti. Da tako urejena državna uprava mora dvigniti splošno blagostanje države, je umavno.

Zimmermann omenja pa še druge dokaze o rastočem blagostanju. Pravi, da le papirna industrija je izvozila v prvi polovici čez 40,5 milijard zlatih kron. Da pa poboljšajo tudi trgovsko bilanco na strani uvoza. Deluje se na intenzivno obdelovanje zemlje, da bodo sami krili vse domače potrebe.

Hötzenedorf o pričetku svetovne vojne.

Baron Konrad von Hötzen Dorf, bivši načelnik avstroogrškega generalnega štaba, piše svoje spomine o svetovni vojni. Sedaj je izšel četrti zvezek, posvečen neposrednemu pričetku vojne. Iz zvezka posemama nastopno:

Dne 28. junija 1914. zvečer je dobil Hötzen Dorf poročilo o umoru v Sarajevu. Zapisal je v svoj dnevnik: »To mi delo kakoga fanatika; umor tvori vojno napoved, ki jo je vrjla Srbija Avstriji. Ako se odmo, bo monarhija izpostavljena novi eksploziji jugoslovenskih, čeških, moskovskih, romunskih in italijanskih tendenc, ki so že zadosti pretresle temelji monarhistične zgradbe. Mi moramo presecati vozle z enim samim udarcem sablje. Avstro-Ogrska mora začeti vojno iz teh političnih razlogov. Kazen za delikt pride v počev šele v drugi vrsti. Parkrat smo izpustili že ugodnejše situacije.

General Hötzen Dorf je šel drugi dan h grofu Berchtoldu in mu predlagal mobilizacijo proti Srbiji. Berchtold mu je rekel, da pride nemški cesar najbrže k pogrebu in takrat se ponudi prilika za razgovor sama po sebi. Hötzen Dorf mu je odgovoril, da moralo slediti atentatu proti monarhiji neposredne sankcije. Treba takojšnje mobilizacije, ki je neobhodna, ne glede na posledice. Minister je bil mnenja, da ni mogoče pred javnostjo upravičiti neposredne mobilizacije, marveč se mora javnost pripraviti na njo.

5. julija je bil Hötzen Dorf v avdijenci pri Franc Jožetu. Govorila sta o politični situaciji. Cesar: Da, res je pa kako nad vodimo vojno, ako nam morda Rusija pade v hrbet? Jaz (Hötzen Dorf): Ali mislo krtili s strani Nemčije? Cesar me gleda: Ali ste gotovi nemške pomoči? Nadvojvoda Franc Ferdinand je imel nalogo, da je v Konoplihu vprašal nemškega cesarja, kakar so njegova čustva napram nam. Cesar mu ni dal nikakega preciznega odgovora.

Jaz: Stre, mi moramo biti na vsak način v tej stvari na čistem. Cesar: Včeraj smo poslali Nemčiji noto, v kateri smo zahtevali definitivne informacije. Jaz: Ako bo odgovor ugoden, se odločimo za vojno? Cesar: V tem slučaju — da. Po daljšem prevladovanju: Pa, ako Nemčija ne da takega odgovora, kaj bo z nami? . . .

Jaz: Popolnoma bomo iztržani. Zato pa moramo imeti odgovor kolikor mogoče hitro. Taki posledice, ki se pričakujejo, ne morejo na dolgo izostati. 6. julija je imel Hötzen Dorf razgovor z grofom Berchtoldom in Forzichem.

Orof B.: Včeraj ste bili pri cesarju. On pravi, da preostane situacijo mirno. Jaz: Da, toda kajal sam cesarju, da se vprašuje uroči definitivno samo s pozivom pod orobilo. Povedal sem, kako je avstrijca potekla in kako sem

vztrajal na dejstvu, da atentat s strani srbske vlade ni bil naperjen proti osebi nadvojvoda, marveč proti celi monarhiji. Glavni vojni s Srbijo moramo poznati definitivno intencije Nemčije.

Orof B.: Odgovor pride jutri. Nemški cesar je že rekel, da se mora šlo konferirati z Balthazrom Hofwegom. 8. julija se je vrtil moj pogovor z Berchtoldom in nezadržani nakaterih funkcionarjev znanlega ministertva. Naznanjena nam je bila beta pogovora, ki se postavila Srbiji v ultimatumu z najkrajšim rokom: 24 ali 48 ur. Vedelo se je vnanje da Srbija ne sprejme teh pogojev in da nastopi vojna po preteku tega roka svoj tek.

Orof B.: Kaj se zgodil, ako nas Srbija prišli k mobilizaciji, pa se potem zadnji trenutak neda? Jaz: Mi videmo v tem slučaju v njen teritorij Okupacija bo trajala, dokler ne bodo plačani vojni stroški. Orof B.: Ultimatum predložimo, ko se končalo sporaznanje v Sarajevu. Jaz: Bolje danes ko jutri. Kakor hitro bi naša vojska zasedla Beograd, kako le stvar, se prične pripravljati.

Orof B.: Takrat se bo čuvala in nikdo ne bo ničesar sumil. Jaz: Kdaj vržete ultimatum? Orof B.: Tekom 15. dni, 22. julija Dobro bi bilo, da delita vi in volat minister kratak dopust, da se nastanejo nikakli sumi.

12. julija sem imal zopet pogovor z grofom Berchtoldom. Predsednik Policare se je mudil v Petrogradu. Orof B. je zahvalil ultimatumu za en dan. Dok poteka 25. julija in 28. julija je prvi dan mobilizacije. Ako bi Srbija prišla naši. Ima čete proti severu. In odšli ultimatum nemudoma ker ne moremo izvesti prilicnosti, da gremo preko rečnih ovir poprel, predno dobe Sribi čas, da se uredi. Orof B. mi je odgovoril, da mora najbrže dokončati pretekevo in privedi li krajni diplomatske pogovore.

Ta izpisek iz Hötzen Dorfovih spominov kaže jasno, kako sta Avstrija in Nemčija hoteli vojno. Udarimo, naj bo, kar hoče, prištevno vojno, ne glede na posledice. Takih misli so bili vodilni general, na čelu im Hötzen Dorf, in ko je Nemčija rekla »da«, je vojna izbruhnila. Priprave za ultimatum so bile skroz in skroz prevete bojneve in ne samo kasni železoga dneta. Avstrija in Nemčija sta mislili, da sta nepremagljivi in vsak opad s strani Rusije na avstroogrške ozemlje krile zavestitvo z Nemčijo. Hotelo se na vsak način slovesno predložiti Evropi nemško-avstrijsko moč in negotoviti nemški pesti bodočnost, nastopiti in končati tragično svoj nastop. Sledil je poraz, ki je odbil nemško pest, katara naj se nikdar več ne dvigne nad Evropo!

Zahtevajte povod našo domačo KOLIBSKO CIKVIČO

izvrstni pridelatek za kavo.

Kdo je ročil srbsko armado?

Francoski vojaški krogi so že z vso strogoščno lepoto in da Italijankemu vpliva o veljkanski zmagi pri Viktoriju Venetu. Strahna je bila leza Italijanov na Francoze radi toga. V svojih vojaških revijah so Italijani z vso odločnostjo protestirali pred trditvami francoskih generalov, kateri pa ostajajo pri svojem mnenju, kakor so je napisal glede Viktorija Veneta.

Sedaj se je razvila med Italijankim in francoskim vojaškimi krogi ostru polemika radi svoječasnega reševanja srbske armade. »Revegna Italiana« priobčuje članek v odgovor francoski vojaški reviji »Revue Militaire Française« glede reševanja srbske armade. Francoski trde, da je to njihovo delo in pripušajo le še pomoč Angije. Italija pa je pozabljena. Major Luigi Agnello priobčuje naprave angio-francoski Italijanski dogovor z dne 10. maja 1918, po katerem je bila Italij izročena inčativna in popolno vodstvo za vse operacije na Jadrani. Na podlagi te konvencije je sprejela Italija tudi reševanje srbske armade, podpirana pri tem šele v drugem času s strani Francije in Angije. Italija je pošljala števil, sdravila in obleke v Drač, ko so se pojavili tam prvi srbski oddelki. Pri Sv. Ivanu Medunskem se je zbralo 5. januarja okoli 80.000 ljudi in 10.000 živali, med Tizano in Dračem 80.000 ljudi in 20.000 živali. Artilerijski topov je bilo nekaj nad 120, moč pa je bilo odpetovalno 400.000, ki so imeli s seboj 80.000 krogov in 68.000 volov. Transport je prevzela Italijanska mornarica: šest velikih brodev in 12 manjših, ki so mogli prenesti hkratu 25 tisoč ljudi. Prot koncu januarja je bilo treba zapustiti Meduo radi težke situacije Francozi so pomagali pri vkrcavanju s 7 brodevi, pri prevajanju z dvema krilarkama s torpednimi levcii in podmorniki. Angije so dali na razpolago nekaj svojih brodev. Najtežje delo pa je izvršila Italijanska mornarica. Agnello navaja števil brodev, ki so oporitali težna na spodnjem Jadrani v varstvo rešilnih operacij: italijanskih krilark 13, angije 4, Italijanskih torpednih lovcov 24, francoskih 12, Italijanskih torpedov 28, francoskih 8, Italijanskih podmornikov 8, angije 7, francoskih 8. Vsega skupaj se je transportiralo na Italijansko stran v lastetere 103.204 ljudi in 10.133 živali, moč ter mnogo materiala. Propelantih je bilo več tolnih avstrijskih stotikov. Agnello trdi, da je dobila Italijanska vojska oblast po izvršeni rešitvi peznanje, da se je pa šele pozneje pričela kampanja proti rusoci o reševanju srbske armade.

Italijani imajo to grdo napako, da vsako reč pretiravajo. Zato pa je izključeno, da jim bo kdo vse veriel. No, ker trde francoski vojaški krogi, to pa drži navadno kot prbilto!

Pismo iz Maribora.

Maribor, 15. nov. 1923.

Tu na severni meji smo z ozirom na pismo dr. Morocutti mnenja, da je z Nemci izključeno vsako prilastitvo dofel, dokler se ne bodo Nemci napram nam res tako preorientirali, kakor to žel od nas napram Nemcem dr. Morocutti.

Za danes je nekaj splošnih opomb. Gotovo je, da je bilo blizno, strasti za davno obstoječega narodno-krvnega nasprotja od naše strani brez mine potrebe še nadalje razvzmetati. Usoda nas veže, da smo v potrebah sedanjega življenja navezali drug na drugega. Sicer so v Mariboru časi takega razvzmetanja, skoro bi rekli žal, že minili. Naš inozemski živeli se je hitreje kot smo pričakovali, že asimilirali obstoječim prevladujočim razmeram. In prevladujoči so le še in bodo — Nemci, ostroma kar se nacionalno priliteva k nim. Pač pa narostno opazamo, kako vsak dan holi naroda da rahim se vrani izraz — namiki zreb in kate se mi pridružimo zopet stari vstaj nemških blašev. Za obe leditvi naj navadom le en vzgled, ki se je te del levrili v sodni dvoranji pred civilno sodnikom, ki le zna, da se zaveda tudi svoje narodnosti česar žal pri mnogih drugih ni opaziti. Slovenska stranka je predlagala slovenskega izvršenca. Slovenski zastopnik nasprotuje stranke pa je predlagal samo nemške izvrše in stor zavne nemške nacionalce. To je bila tudi sodna preveč, zato je znanstvena komisija, da ni na in naših izražamo sami sebi ubožno sprčovalo, ko se zatekamo k Nemcem celo tam, kjer imamo dovolj svojih ljudi na razpolago. Takol za tem slučaju se sledi drugi živ. Izpovec podom Kraslac. ki pše nomenšmo, da je sam ne razuma in ki se le tu obhagel s slovenskimi ljudi, je bil zaslišan kot stranka. Ker je znano, da govori dobro slovensko in le imel tudi kot zastopnika znanega slovenskega odveta, ga je sodnik naveden slovensko. Tada mož se je takel zatekel k levovaru, češ da ne razume grammatično slovenskine (kakor da je le pri sodnikih potreba) in da raje govori nemško. Ta se povzela dan na dan, odkar so se mariborski Nemci združili v svojem političnem društvu.

Ker g. Morocutti govori o kulturnem zblizenju Slovenstva in Germanstva, za danes samo je en slučaj.

Prva leta so se vsaj z trgovino se pešjele Nemci res približali tudi našim kulturnim približevam, na sone, če so se vršile v Oltovni dvoranji. Praga Narodnega doma razon v prvi posebni slučaju ne prestopi če danes noben Nemec, čeprav je ta dom med tem izgubil svoj prvotni značil. Zadiš čas pa so se Nemci prišli sumljivo ogibati slovenskih kulturnih prireditev tudi v Oltovni dvoranji in tudi če smo imeli še tako odlične vnanje pogoje. Zdiš pri nastopu zapredkega društva »Ljublika« pa so kar ostentativno izostali, čeprav ni šlo ne pa mlo peem, nego za lažno in čeprav so Nemci došli Nemce protestirali pred Slo-

veci.

O dr. Morocutti M bi bil gotovih narodnih razlogov hote stari, da ni ravno on drogati, v to srčenovo gneudo. Zabal, to bo dovolj prilicniš.

»Slovenstvo« rapaškega armote se armacije tukaj vsi kolikar je narodno dušni somišljeniki SLS. Najbolji dokaz, da se s »Slovenstvom« harselstvom ukazuje narodno zavedni in med njimi celo ugledni katoličani ne strinjajo, je pokasali rapaški vežer v Narodnem gledališču, kjer je bad slovenski ugledni katoliški duhovnik prof dr. Kovačič Italijanske politike napram Jugoslovenom tako ostro kritiziral, kakor bi je ne mogel ostreje tudi kak svobodolalec. In poleg številnih vgladnih obkvalovcev iz le stranke smo videli tudi prof dr. Medvedca, ki se je na zadnjem katoliškem shodu kakor zmozo doveli ekspanziral za katoličanstvo. Sicer pa le res, da je nekaj časa tudi tukaj opazamo oni ogabni narodni indiferezenz, ki za skušajo kolokovide iz Ljubljane zanesli tudi na Šteterako. Toda mišljeno zlasti v misli generaciji nam jamči, da bo ljubljanska politika — skrajšala. Samo namreč prebitan koroske meje, od kodor takorekoč dan na dan čulemo obupne klice našega ljudstva, ki le vedar po vodini katoliškega mišljenja. In tukajšnji pristajali te stranke prav dobro vedo, da so tudi teka pristojni naših razsajenih bratov naj-več krivi — Italijani.

Socializem in komunistični mir

(iz delnice: S. Metalkov, »Maz Pa sterlevoje savode v Parizu«.)

Sedaj, ko se v Rusiji vrli grandioznen in v zgodovinski žlovestu po svojem obsegu prvi eksperimenti urednikena socialistično-komunističnega režima, ko na polnah velike ruske države tebe v potokih krvi, ko v imenu socializma troe in umirajo stotisoči in morda milijoni ljudi, se nam zdi potrebno spregovoriti o vprašanju praktične uvredbe socializma in o tem, da-li je socializem mogoče in potreben žlovoški krvi.

Celo najodličnejši socialisti so večkrat izražali svoje mnenja, da je socializem v bližnji bodočnosti nezveljavlj. Po njihovem mnenju je mogoče samo pripravljati ta za uvredbo socialistično-komunističnega družabnega reda, toda njegovo udelstvolvanje je vpraskanje daljnje bodočnosti. Obveljalo je tudi naziranje, da socializma ni mogoče vrševati sama v eni državi, n. pr. samo v Rusiji, dočim bo v sosednih državah vladal buržoazni red. Ni mogoče izločiti države iz skupnosti držav in prisiliti jo, da živi svoje lastno življenje. Vse države na svetu žive sedaj skupno življenje, imajo skupno kapital, skupno trgo in skupno gospodarske interese. Zato so pravnarav socializem - internacionalisti listi, ki trdijo, da je za uvredbo socializma v prvi vrsti potrebno, da se vsi proletariati in vsi delavski sloji vseh držav združijo v edino skupno družino ne glede na državo in narodnost. Socializem v praksi je mogoče šele po taki solidarnosti, ki je prvi in glavni cilj vseh pravih socialistov.

Vse omenjena misli so niso omenjale v buržoaznem tisku, ne po javnih ali tajnih pristajali buržoaznega režima, nego po uglednih teoretičnih socialističnih ideje. K temu je treba še pripomniti da so vsi poskusi uvredbi socializma red v življenju izalavili. V Ameriki in drugih svobodnih državah so večkrat poskušali organizirati socialistične in komunistične družbe, toda vsi poskusi so se ponesrečili. Socialistične organizacije niso bile sposobne za življenje in so morale naravnim potom likvidirati. Zato tudi sedaj, ko stojimo na pragu novega sveta, ki nam ga je prinesla vojna in ruska revolucija, ko je vse uničeno in je treba ustvariti nekaj novega, pravilnočnega, se moramo vprašati in odgovoriti sami sebi — da-li more socializem zares izločiti naš družabni in socialni red.

Ako nedvoma od preprečanja, da Katerina so prišli že njeni teoretični socializma da je namreč socializem v sedanjem času nezveljavlj. kakšno vrednost ima tedaj ta nauk? Energično ležiti naš družabni red in graditi na razvalinah starega je treba že sedaj in ne potem, ne čez 80-100 let, ko bo izvedena solidarnost vseh držav in narodov v skupni družini ko ne bo več razlik med nemudniki raznih ver, nego bo samo Medvedcastvo. Torej moramo že sedaj rešiti problem da-li more socializem realizirati (družni ali deloma) s praktično realizacijo svojih idealov ne glede na mnenje množih nevednih voditeljev socializma.

Očitno v kolikor se šle preblijati iz voditeljev socializma: kljub našim trditvi da socializem ni bil uvredljavil niti v sodni dvoranji niti v praksi niti v sodni dvoranji moramo priznati, da to nastane in docela pravilno. To velja samo za slovensko družbo in državo, le on čisto napačno ako povzemo ne samo o Sloveku nego tudi o živih. Pri živih asobito pri žlovoških je socializem zelo razširen. Pri nemških žlovoških (Kobehak asak naravnih) eklatirna socialistični red že stotletja. Zadržite gospostvo se z družboim redom čelbi in vpravili da se pripravimo o tem da imamo in najbiteljni socializem. Faktično obsteli glavna načelna socializma v tem, da se odpravlj lastniške pravice glede produktivnih sredstev. Kaj nomen? Da vsa produktivna sredstva, t. i. vse kar predstavlja kakršnokoli vrednost vsi stroji, zavodi, tovarne ne morejo biti lasti posameznik, nego morajo pripadati vsi družbi ali državi. Ker na je tudi zemlja v isti meri neodoljivost sredstva saravnihla množji pod tola formulo tudi ni. In faktično da je zemlja kakor stroji ali tovarna svojemu lastniku izvesten dohodki in le lahko torej vir ekspanzije za drugega Sloveka. Zato tudi po mnenju mnogih socialistov zemlja ne more in ne sme biti privatna, nego skupna last.

Torej socialna zahteva socializma gre za to, da se odpravlj prvotna lastniška pravica glede zemlje in produktivnih sredstev. Posledica tega je skupna proizvodnja vseh produktivnih potrebščin. Ako ne morejo posamezni ali štani socialistično družbo obvladati sredstev lastnih sredstev in izdelave, ji dovolji življenjskih potrebščin, tedaj pre-

zame to nalogo družba. Družba producenta vse, vse neobhodne izdelke in jih razdeljuje pravično med vsemi člani socialistične družbe. V taki družbi ne more biti niti lehnih, niti zajedavcev. Vsi se morajo enako udeleževati produkcije življenjskih potrebščin in vsi morajo biti delavci te ogromne tovarne, v katero se mora spremeniti socialistična družba. Posledica take organizacije je prislino delo (kakor ga je uvedla sovjetska vlada v Rusiji takoj po prevratu). Ovi člani socialistične družbe, ki se nočejo ali pa ne morejo podvreči splošni delovni obveznosti, morajo biti izločeni ali izločeni. Taka je socialistična družba. Glavni princip socializma je torej — odvečati se privatni lastnini in produkcijskim sredstvom in organizirati skupno produkcijo. Vse drugo je samo posledica tega načela.

Ozleto si sedaj, v koliko odgovarja družbena organizacija žuželk tej definiciji socializma. Za primer vzamimo čebele. Vsak roj čebel obstoji, kakor znano, iz več tisoč članov. Vsi člani žive v skupnem stanovanju, ki mu pravimo uli, in skupno posejajo produkcijska sredstva. Res, da nimajo strojev in tvojenc, vendar pa imajo nekaj, kar lahko imenujemo produkcijsko sredstvo. To je satovje. Satovje grade čebele iz voska in ono predstavlja složno, čudovito stavbo pravih celic, ki služijo deloma kot skladišče medu. Deloma pa polagajo vanj jajčke, iz katerih izvale mlade čebele. Tako je torej sat potreben predmet, brez katerega bi ne bilo mogoče gojiti čebel, niti pripravljati za življenje potrebnih produktov. Produkcijsko sredstvo je prav tako tudi panj. Panj ali gnezdo (pri mravljah je to složna stavba z raznimi oddelki za hranilo, deco itd) je zgrajen precej složno in dela se udeležujejo vsi člani družbe. Tako vidimo, da je v družini čebel vse skupno. Privatna last produkcijskih sredstev pri njih ne obstoji. Med zbirajo vse čebele skupno, nosijo ga v skupno shrambo in ga spravljajo za skupno uporabo po zim. Tako imamo pri čebelah urejen čist komunistem. Oni ideal, ki ga skulpta človeci v Rusiji Ljena in Trocki, je davno čestitara pri čebelah in drugih vrstah žuželk.

Sprejeto s tem družabnim redom opazimo pri čebelah tudi prislino delo. Ovi člani, ki prenehajo delati in družbi niso potrebni, čebele brez usmiljenja spode ali pa umrejo. Tako ravna čebele s trofi, ki so po opoditvi matice družbi samo v nedogled. Prav tako se godi tudi vsem slabotnim matičem, ki jih je mogoče uspešno nadomestiti z mladimi in močnejšimi. Sploh pa nam nudi družba čebel mnogo poučnih primerov, nad katerimi bi se lahko zamislili naši sociolozi, Poučna je izredna specializacija kot posledica takega družabnega reda. Vsa družba se deli na več razredov ali kast. V prvi vrsti razred delavk, ki tvorijo večinno. Delavke so samice z nezavrnjenimi spolnimi organi. One imajo samo okrnjene spolne žleze, ne morejo pa biti oplodene niti novimi oplodjenimi jajčkami. Spolni organi in v njih splošno spolna funkcija zahteva od živali veliko izgubo sili in časa. Za družbo je seveda škoda, da bi delavstvo izgubljalo čas s takimi stvarmi. Zato tudi spolni organi pri čebelah delavkah polagoma degenerirajo in z razmnožitvijo se pečuje splozi za to namenjeni »specialisti«. Med te specialiste spada posebna kasta trotoev. Troti so samci, ki se specializirajo v področju opoditve in ki sploh ne morejo opravljati drugega posla. Zato je tudi takoj, ko je matiča oplodena, njihova vloga dotrajana in troti spode ali pa jih dočela uničijo. Oplodena matiča pa se specializira v svolti stroki. Nič drugega ne zna in ne more delati, in se sama ne more niti prehraniti. Hranijo jo posebne čebele »postunje«. Matiča je zaposlena samo z jajčki, hodi po ulju in v vsako celico polaga majhen jajček. Sliče urejeno družabno organizacijo imajo tudi mnoge druge žuželke, kakor ose, mravlje, čmrli itd. Nekatere mravlje imajo posebne vojaško kaste. Ene glavna naloga je braniti družbo pred zunanji sovražnikom. Vojski se ločijo od ostalih hraviljivih vojski glav in močnih čeljustih. Oni so zelo dobro izveščani in oboroženi, niso pa sposobni za nobeno drugo delo.

MIRAN JARC:

Odlomek

iz PROLOGA za igre Slov. marijonetnega gledališča.
(Ob priliki letošnje sezone »Slovenskega marijonetnega gledališča«.)

Ravnatelj:

Kako ste dobri, vsi smo ena družba, kaj družba, smo družina v hudi stiski, ker nas preti zlomiti strašna doba, ta doba ognja in krvi, nasilstva, pokoljev, vojn, prevratov blaznih, smrti.

Vse se godi, kot so pisali stari proroki, ki jim svet več ne verjame. In vse se ruši, vse, ni več vezi in človek se zapira pred človekom kot v pradavnini vsak v svojo votlino, in še nebo je tak ledeno, prazno... Ne, ne, še ena vez je, o, vorujete, ta vez je pesem, je beseda srčna, ta vez je igra... ah, bodite z mano, ne zapustite me in moje čete!

Gašperček:

Pa se napotim med ljudi tam v svetu jih pozabavam žalostne in bolne, pričakuje smrti in razpada, vesoljnega potopa, zadnje sodbe... Jaz sem, ki vse zapletam in rasplo- tam,

jaz sem, ki živ polot življenja dajom, če mene bi ne bilo, bi saspali vsi igralci kot na gradu pravilj- nem...

Brez mene bi ostala žalost — žalost, brez mene se veselje zdolgočasi in dolgočasje se vobrazi v móro, ki bo zgrnila se na vse človeštvo. Ker jaz sem vedno se vrteči človek, akakavec prek prepadov, kjer že davno ubil bi se kdo drugi, — jaz se smejem in s novim vzgonom smuknem, stečem, planem, še više nad dolino, na goré, od tam iz vrha pa se smejem, smejem, dolincem, ki bore se jezni, divji, bore se za malenkosti, za nič, in vem, da vsi njih boji in napori so igrice, otročje solze, kajti le smeh na gori je brezčasen, večni!

MIRAN JARC:

Gašperček na Babilonskem stolpu.

(Ob otvoritvi letošnje sezone »Slov. marijonetnega gledališča« v Mestnem domu.)

Da me sedaj vprašate: »Koga si hočeš izbrati za spremljevalca po današnjem svetu oz. po današnji Evropi?«, ne bi mi bilo za hip pomisljal in bi ti odvrnil: »Za najčrnejšega sopotnika sem si še izvolil — Gašperčka, tega Cankarjevega kurenta, oz. svojega godca Janezala«

Burkež Gašperček je star ko človeštvo. Smejal se je že onim ošakom, ki so zidali Babilonski stolp in prav tako se smeje današnjim krpačem Evropskega stolpa. Gašperček je tudi Don Kihot, ki pa si lahko vsak hip sname svojo glavo, da jo zamenja s Faustovo, ali Hamletovo, ali Nietzschejevo ali pa s katerokoli glavo kaknega evropskega civiliziranca. A vendar je to večno isti burkež, ki navzile svoj oostromosti in zvitosti v svoji najtlačiji uri zakliče — ne morda na pr. »Kdo, kdo si duh sanjkar?« — temveč: »Preneto... lačen sem, lačen... takilo zabeljeni žganci pa...«. He, namčneš se: »To pa je banalnost! Poročam: »Baš to ni banalnost. Ni banalnost, če govorim o jedi in pijanči, kajti to dvoje je bolj važen projekcijski aparat za našega duha, kot še tako učena razprava o ne vem kateri življenjski filozofiji. Vprašam, ali ni bolj banalno vse naše »oficijelno« spakovanje — da, naše »oficijelno« spakovanje — O tej zadevi pa mora govoriti Gašperček sam. Baš to je njegova in njegove številne družbe naloga.

Glej, dokler si v tesni sobi ali pa v izbrani sprejemnici ali pa v poslaniški dvorani, kjer se ogrozevaš ob dramatičnejšega misleca-iskalca, kjer ilitiš in drhtiš ob ljubezenski tragediji, kjer vspilantevaš pri seji vseh naših in vsega mogočnega diplomatov — tedaj te prevaja groza pred življenjem in ta strah skušaš omiliti z dotalnimi pokloni, z odličnejšimi besedami, z vijoličskimi kretinjami (doma sicer vzklikneš: »Uh, to je bil dolgočas!«) — toda dvigni se, bratce, zapusti izparjeno in zatohlo kvadrato »resnega življenja« in poromaj v cerkev tolažnika Gašperčka, v marijonetno gledališče. To se boš zviljal v krčih smeha, kajti Gašperček ti pokaže prav isto življenje, a tako kot je v resnici: ngumno in nesmiselno. Vzklikniš boš: »Kako, kako, da sem vesel vse tako reano... ej, kaka glupa pa zabavna igra!« In to je: marijoneto so svojo nalogo dovršile, če so iz tebe priklicale vzklik: glupa igra vse skupaj (... je življenje!), vzklik, ki ga pa ozarja sproščen smehljaj!

Lutke se igrajo s prividom in z resnico; Apole in Dioniz rajata v složenem objemu in vrtoma ter sporazumno menjeta svojo premoč. To redovito, ritmično menjanje sna in bdenja deluje na človeško zavest tako nekako kakor indukcijski tok na telo: dražna in vznemirja, sunkovito nas trga iz okorelosti in dremavosti kakor — Dostojevski. Poudariti moram, da sem ob Pocciju, ob tem velikem klasiku lutkovnih iger, ob možu, ki je združeval v sebi dan in noč, odličnega citrarja in spačenega piščalkarja, — da sem se ob Pocciju spomnil v prvem hipu na — Dostojevskoga. Ali ne meče ta strašni ruski čarodej ljudi v leti vidov ples ritmičnih meš?

To je romantika, a ne ona spominjskih knjig z velikimi rožami in z osoljenimi verzi, temveč romantika E. T. A. Hoffmanna, romantična Cankarjevega »Pohujšanje«, romantika Gogoljevih »Mrtvih duš«.

Morda je samo Gašperček tisti čarodejni kraljevič, ki bo prebudil zakleti grad, vsekakor pa Trnjulčice nikoli ne bo predramil kak nemški profesor »specijelne filozofije«!

Po tridesetletni vojni so se pojavljali skakači in bičarji, njim na čelu je jeznil Gašperček...

Šele po svetovni vojni se je Gašperček pojavil tudi pri nas. O, da bi ga razumeli, tolažnika in rešenika mrtvih duš!

Samo polomljen dežnik.

Pa je prišel naš fant, študent kratkohlaničnik iz šole domov. Zna že številke do 100 in čez. Zna pa matematike še več, nego jo zahteva gospod učitelj in se mu je celo posrečilo ulomiti svoj dežnik z 2. V vsaki roki ga je prinesel nekaj dojmov. Zakaj ne bi, ko ima človek dve roki. Res, da ulomka nista bila jednaka. V desnici je tičal spodnji kos držaja s kljuko, v levici pa marcla brez ročaja.

Nisem bil hud. Naš fant ni razgrajal in hudo mu je bilo za največji ponos njegove pocestne opreme. Bil je tudi dežnik one vrste, ki je že nešteto krat menjal kožo in celo kosti ter je njegova palica lično pomala več naših tet, ki dolgo že mirno spavajo v Gospodu. In je po njih smrti stal vrsto let v kotu omare, pozabljen, nespočitovan. Novi rod pa mu je prinesel novih nalog in časti. A se je revež stari zadoščena prevzel in zdaj je počil. Pri odpiranju je palica počila počez in se razločila v dva kosa, kakor bi je presekal.

Nič hudega to, je menila Micka. V odlomljeni ročaj se zvrta luknja, les se obda s kovanim obročkom, da se ne razkolje, pripadajoči korec palice pa se nekoliko ošpiči in ga z limom dobro namazanega vtakne v luknjo. Taki dežniki drže potem dosti delj nego novi in jih je v Mickini žilasti doma na vas vse polno.

Toda vas ni mesto! Dežnikar A. si je stvar površno ogledal trdnega lica in zmajal z glavo. Se ne isplača, namreč njemu. Ima itak popravlil odveč. Z blagom že še prevleče staro mrazlo in popravi ji rebra, v božjem imenu in če počakaš četr štiri leta. Da bi pa še držaje limal? Se mu ne isplača. Bojisi ljudje da si v takem slučaju kupijo nov dežnik, stavega pa darujejo dedelnuemu mužu in pridejo za to v listo.

Prav podobno sta me podučila dežnikar B. in dežnikar C. Uvidel sem, da je stroka prenasličena dobrih časov in gotovo ne spada med one, ki tarnajo nad nezmožnim davčnim stiskanjem trgovine in obrti.

Spomnil sem se znanca, ki se večkrat vozi v Nemčijo. Če bi dežnik seboj vzel in mi ga dal popraviti v Monakovem ali v Draždanih? Ali čeprav v Hamburgu. Ta mi je dejal, da so zdaj tam gori žalibog take homatije, da dobiš laže krogelj v glavo, nego v ljubljanski brivnici muho na nos. Za letos da ostane že doma.

Ker gre v Ljubljani ponavadi dež, smo se razdelili tako, da je ostajal vsaj eden pod domačim krovom, če so drugi morali z doma.

Položaj je postal včasih kompliran. In sem stresel srce svojemu uradnemu slugi, ki je dober mož, predvojnega tipa in pasi name, kakor koklja na piščo.

»Kar meni dajte, do jutri zvečer bo gotovo.« Tako mi je dejal dohotnik! Nebo se mi je razjasnilo in danes imam dežnik, trden, z zlatim obročkom iz medenine na usodnem mestu. Držal bo, če Bog da, do sodnjega dne.

Blizamo se časom Robinsona. Obrt bo le še za premožne ljudi; za onega, ki jim ni za popravila, nego kupujejo samo novo blago. Mi pa se bomo morali naučiti, si oholko, čevlje itd. sami krpiti. Postavili si bomo v Mestnem logu vlgvame, da ne bo več stanovanjskega vprašanja, in če bo kdo med tednom vjel psa v past, bo na nedeljo povabil prijatelje na počeniko. Morda je skavtsko gibanje je podzavestni začetek te zlato dobe.

Imam še druge bolečine. Na primer imam pet parov belih glasé rokavic. Kakor bi bil indijski bog z desetimi rokami. So seveda še iz onih časov, ko sem ob vsaki svečani priliki mislil, da morajo biti rokavice nove in je veljal par kvečjemu goldinar.

Bolj treba pa mi je temnih, rjavih ali sivih. Zadnji par, koncem prvot že precej smešljajo se, si je vzel za spomin iz naše predoobe tujec, ki je mole-doval za podporo, češ, da je nezaposlen gledališki umetnik, a je bil samo luctičen frizer iz Karlovca, ki mu je prepevedan povratek v Ljubljano. Rokavice bi bil lahko dobil drug dan pri gosposki nazaj, pa mi je bil prešel apetit.

Vpraševal sem po modnih trgovinah, kje v Ljubljani rokavičar, da bi mi rokavice poparval. To je včasih veljalo 10 do 15 krajcarjev in so bile vrhutega kakor nove. Pa ne ve nihče za rokavičarja. Pokorni Leitgeb je bil poslednji tega rodu.

Če mi je dežnik popravil uradni sluga, morda mi rokavice pobarva učiteljica klavirja, cerkvenik ali tramvajski sprevodnik. Prosim za naslove. Asmus.

Darila.

— Prispelci podružnic: Vršnjagora Din 108, Moravče 602, Ruše 200, Javornik 261, Kranj 464.75, Kostanjevica 145, Šoštanj 50, Sovotica 3000, Cerknica 2607.50, Logatec 1521.75, Jarenina 250, Ljutla 1600, Maribor 2800, Velenje 180, Brežice 700, Radovljica 3600, Murska Sobota 500. Člansarina Din 501, darovi Din 6030.71, knjige 3291.15, razni prispevki Din 967. Skupaj Din 23.119.26, izdatki Din 27.208.17.

Razne vesti.

* Največja plača filmske igralkje je ona, ki jo dobiva po ameriških poročilih Mary Pickfordova, marveč na teden 160 tisoč frankov.

* 125-letnica cigare. Prihodnjega januarja proslavijo v Newyorku 125-letnico obstoja cigare. Prodajalci tobaka se že pripravljajo za to proslavo in priréde celo gledališke predstave.

* Najstarejša žena na Angliškem. V Londonu je umrla tle dni Mary Garrétova v starosti 107 let. Rodila se je dve leti pozneje nego angleška kraljica Viktorija, torej v dobi, ko je Evropa živila še v znamenju Napoleona. Do svojega konca je bila vedno čvrsta in zdrava. Najstarejša žena je sedaj 104 leta stara Anny Hoykinovala, zelo bogata vdova. Popolnoma je zdrava in zadovoljna, rada pije pivo in na dan pokadi 10 cigaret.

* Tiberijske ladje v jezeru Nemi. Iz Rima poročajo, da se je osnoval načrt, da se dvigneta dve ladji rimskega imperatorja Tiberija, ki sta se v jezeru Nemi potopili pred 19 stoletji. Izvoljen je poseben odbor, katerega častni predsednik je Mussolini, ki hoče izvesti to delo in se obrniti do javnosti, da nabere v to svrhu potreben danar.

* Zaušulca na napačno addresso. V Kovnu na Litavskem se je na konjaki železnici odigral slučaj, ki se je začel dramatično, končal pa zelo komično. Neka elegantna dama je med vožnjo nenadoma vstala in priložila poleg nje sedečemu postarjemu gospodu dve krepki zašulci. Slednji je prestrašen odskočil nekaj besed, vendar se dama ni hotela potolažiti ter je začela kričati in končno je celo izbruhnila v jok. Slednjič je interveniral sprevodnik in zahteval od dame naj naveda vzrok svojega dejanja. Gospod je odločno zanikal, da bi vedel, čemu da mu je dama pri-ložila zašulce. Dama je končno sramežljivo priznala, da jo je gospod včlupil v no-go. Nasprotno je slednji proti temu odločno protestiral in je izjavil, da je obdolžen laži. Tudi je posval damo, da naj gre z njim na poljičo, kjer se bo stvar razjasnila. Nenadoma pa je zakricala tudi neka druga dama in je trdila, da je njo istotako nekdo včlupil v nogo. Nastala je splošna mešanjava, dokler ni neki policijski uradnik pod klopio odkril veliko gos, katero je neka kmetica tja položila. »Zločinec« je bila torej gos, in gospod je po nedolžnem dobil zašulce.

* Kako je Gabriele d'Annunzio postal plačast. Gabriele d'Annunzio je bil v svoji mladosti krasen mladenič, ki je povsod, kamor je prišel, vzbudil zanimanje. Pesnik, katerega glava je gola kot biljardova krogla, je imel nekdo polno glavo bujnih svilenomekih, kostanjevih las, ki so dajali njegovemu licu pravi čar. Te kodre pa je zgubil na čuden način. D'Annunzio je rad zahajal v malo abruško mesto, kjer je preživel svojo mladost in ob takih prilikah je ponavadi obiskal »Ressource« mesta, društva, kjer so stari politizirali, mladi pa plešali. Pri enem takih sestankov je našel pesnik na nekoga nadutega gosta, ki je v mestu igral glavno vlogo. Bil je advokat in ker je bil precej učen in veljal meščanom kot nedosegljiva predpoda svetovne elegance. D'Annunzio je bil mož na poti in ga je začel fiksirati. Advokat ga je stavil na od-

govor radi njegovega izzivalnega znanja. D'Annunzio mu je malomarnu odvrnil: Gledam Vas, ker se mi zelo dopadete. Po-sledica je bil prepil in pozvil na dvoboju. D'Annunzio, ki je bil radi svoje kratko-vidnosti na slabšem, je dobil udarec s sabljo po glavi, ki mu je lasno kožo do vratu precepil. Ker je rana zelo krvavela, je zdravnik v prvem strahu vili vanjo vsebino cele steklenice železosaljnaka, da ustavi krvavenje. Krvavenje je ponehalo; rana na se je lepo zacelila in ostala je samo brazgotina. Ali na obeh straneh brazgotine so polagoma začeli izpadati lasje in izpa-dali tako dolgo, da ni bilo nobenega lasu več na pesnikovi glavi. Železosaljniak je storil svoje delo.

* Življenjski film ameriškega igralkca. Življenje je večni film. To nam prikazuje življenjski potek ameriškega filmstara Pat-tyja. Še pred kratkim je stal na zemlji svo-je popularnosti, bil Amerike ljubljeneec. Bil je prvi bog Amerike in največji entuziazem Evrope je mrzla rezerviranost proti navdušenju, ki ga je imel novi svet za Pat-tyja. Teza je komaj pet let, ko je bil Pat-tyja majhen, ponižen človek, ki si je redno na teden s trudom in marijivostjo zaslužil borih pet dolarjev. Nenadoma pa se je začela njegova karjiera navzgor. Ubogi, od sveta pozabljeni postranski človek, mali pedolarski človek je bil odkrit za film. Imel je vse, kar se rabi za to umetnost: prijeten obraz, prikupljivo obnašanje in nepokvarjen, intenziven talent do igranja. Prišel je v najvišje kroge, romantične pu-stolovine so ga obkrožale, njegova pot je bila posuta s cvetličami in pet-dolarski človek je čez noč bil v oblasti milijonov. Ni pa znal teh milijonov uporabljati. Patty ni samo metal denarja s polnimi rokami skozi okno, temveč je zametaval denar s naravnost bolezniki zapravljivostjo. Tudi njegov zakon z odlično Amerikanko ga ni odvrnil od zapravljivosti. Prišlo pa je usodno. Patty, ki je vsled svoje popularno-sti menil, da stoji izven zakona, se je zapletel v slab, zelo slab proces. Bil je ob-dolžen krivde smrti mlade filmske igralkce. Ameriški zakon Pattyja ni mogel obsoditi. Dolgo, zelo dolgo je sedel v preiskovalnem zaporu in ko se je vršil proces, je bil opro-ščen. Patty je bil prost. Ugasnil pa je za vedno v ameriškem življenju. V celih Ame-riki in vsej Antanti se ne sme predvajati ni eden njegovih filmov. Njegova slava je otemnela. Samo še v Nemčiji in pri nas se predvajajo njegovi filmi. Patty pa strada, Knez ameriških filmstrov berači... Pod drugim imenom, spremenjenim izrazom in v maski, ki mu jo je diktralo življenje, se je zakril pred svetom. Amerikanci, ki pri-dejo v Evropo, pripovedujejo o Pattyje-veju koncu. V malem, od sveta pozabljene-m kraju vegetira in zaslužti s trudom v potu svojega obraza zopet pet dolarjev. Krog je zaključen. S pet dolarji se je pričela njegova življenska pot, s petimi se je konča-la. Film ni vedno življenje — ali življenje je film.

Glavni urednik: RASTO PUSTOSLEMŠEK. Odgovorni urednik: VALENTIN KOPITAR.

Opekarski stroji
Kameleonski stroji
Transportne in razkladalne naprave
Zahvali, žrtvici, vili za rednike (Friederhaspelt)
Odkriti rimova in kovinskega litja
Bavne za strojarstvo

LUDWIG HINTERSCHWEIGER & CO
MASCHINENFABRIK, EISENGIEßEREI G.m.b.H.
LICHTENEGG bei WELS, O.O.
štov. 17.

Zastopnik v Sloveniji, Kranju in Jugoslaviji
AUGUST LECHNER, GRAZ
Ingenieur

PRATIKA
Z. A. D. E. C. O.
NOVOST ZA LETO 1924

Slike narisal akad. slikar M. Gasparl. Besedilo zložil Tone Gasparl. Krasno umetniško in literarno delo za mladino izide koncem novembra t. l. v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani. Cena po Din 25.—, v luksurni izdaji po Din 30.—, v prenočnici do 20. novembra t. l. po Din 20.— odnosno Din 25.—. Poštnina posebej po Din 1.— odnosno za luksurno izdajo po Din 1.50.—, za inozemstvo dvojna poštnina. Prenosnice in naročila sprejema **Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.**

OSRAM
to zmamko mora nositi žarznica

Kdo hoče dobro luč nesme se bati stroškov.

OSRAM NITRA

Svarilo!

Ne kupujte kamgarn, sukno in drago modno blago, predno si ne ogledate najdovršenejših čezkih in angleških izdelkov pri

LENASI & GERKMAN, LJUBLJANA.

Pozor trgovci!

Z novim letom oddam trgovino z mešanim blagom vstred boleznim z vsem inventarjem in zalogo za dobo 10 let v najem. Stanovanje na raspolago. Trgovina se nahaja v bogatem industrijskem kraju na Kranjskem. Detajlni letni promet znaša Din 2 milijona. Potrebni kapital samo Din 250.000.—. Ostanek po dogovoru. Ponudbe je poslati na upravo Slov. Naroda pod „Resni reflektant-11819“.

Potnik

Z lastnim avtomobilom prevzame za zastopstvo raznih predmetov proti proviziji za Slovenijo. Naslov pove upr. Slov. Nar. 4231

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.

Krovi, stebni, galanterijski in okrasni klapar. Instalacije vedrovodov.

Poprava strojev. Repolirka in klesalne opreme izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (skatle) za konzerve.

Baraka

lesena, 28 metrov dolga, 6 metrov široka, na Dunajski cesti — se prodaja v četrtek 22. t. m. ob 3. popoldne na licu mesta pri tvrdki Lavrenčič & Ko., Dunajska cesta 47

IZJAVA.

Podpisana preključim in obzajem vas žalivke, katere sem zadnji čas razširila o gospodini Mariji Hostnikovi, osobito preključim trditve, da ima ista z mojim možem nedopustno razmerje. Ta trditve je popolnoma neresnična in se ji zahvaljujem radi tega, da mi je žaljenje odpuščila ter ni proti meni uvedla sodnega postopanja.

Ljubljana, 16. novembra 1923.
Marija Dolinšek l. r.

Rogaška Slatina

Villa dr. Pečnik

Zdravniška penzila, sanatorij. Za bolne na notranjih boleznih, za oslabele in odpočitka potrebne, za katarje pljučnih vršičkov. Vsa moderna zdravilna sredstva. Obilna izvrstna hrana. Krasnja južna lega. Prospekti. 4438

Grabeno podjetje

Arhitekt

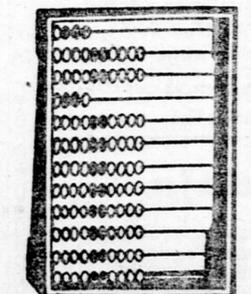
V. Krainer & Co.,
Jesenice.

Stavbna vodstva: LJUBLJANA DOMŽALE ZAGREB

Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo 7721

Ruska računalna izdeluje tovarena

MILAN AUMAR IN DRUG, KRŠKO, Slovenija, Jugo-Slavija.

Priljubljena po svoji prvovrstni kvaliteti in izdelavi. Cena s poštnino Din 70.— za komad. Ne zamenjajte našega izdelka z drugimi slabimi fabrikati.

Iščejo se zaupniki!

Za podeljevanje trgovskih kreditnih posojil išče velik mednarodni zavod za posojila po vseh krajih Jugoslavije IZOBRAŽENE TRGOVSKE POROČEVALCE. Imetniki dobro vodenih pisarn dobe v večjih krajih jako donosno zastopstvo zavoda s primerno velikim okolišem. Ponudbe pod

Grösstes Auskunftsinstitut der Welt - 4708
na Ann.-Expedition Klenreich, Graz, Oest.
Sackstrasse 4-6.

Naprodaj!

MOTORJI za enakomerni tok (Gleichstrommotoren)		MOTORJI na vrtilni tok (Drehstrommotoren)	
	220 in 300 voltov 1000 — 1700 obratov		220/380 voltov 1400 obratov
1 PS	Din 3.160—	1 PS	Din 2.640—
2	3.900—	3	4.000—
3	5.500—	5	5.280—
5	6.600—	6	6.600—
7-5	8.850—	7	6.840—
9	8.950—	10	9.000—
12	11.200—	12	10.400—

dinamostroj in elektromotorji vsake napetosti ter sile, različni aparati ter instalacijski material po konkurenčnih cenah z garancijo, najboljši fabrikat. Proračuni in obisk strokovnjaka brezplačno. Zahtevajte ponudbe elektrotehniškega oddelka

Tehniške UNION družbe z o. z.,
Ljubljana, Sodna ulica. 4. II. nad.

NAJNOVEJŠE KNJIGE

Tiskovno zadruga v Ljubljani.

- Novčan A., Samosilnik.** Povest. Vezano Din 48.—; broš. Din 40.—; poštnina Din 1-50.
- Kurban-Vajanski, Leteče sanje.** Povest. Vezano Din 28.—; broš. Din 22.—; poštnina Din 1-50.
- Stenkiewicz Z ognjem in mečem.** Ilustr. zgod. roman. Vezano Din 120.—; broš. Din 108.—; poštnina Din 5-50.
- Lah, Angelin Hidar.** Zgodovinski roman korotanski. Vezano Din 32.—; poštnina Din 1-50.
- Pragelj J. Azazel.** Zalogra. Vezano Din 28.—; broš. Din 22.—; poštnina Din 1-50.
- Thoma, lokalna železnica.** Igra. Broš. Din 23.—; poštnina Din 0-75.
- Coster, Ulenspiegel.** Zgodovinski roman. Vezano Din 70.—; broš. Din 60.—; poštnina Din 3-—.
- Veber, znanost in vera.** Mehko vezano Din 65.—; poštnina Din 1-50.
- Cermelj L., Waterlin in energija.** Mehko vezano Din 60.—; poštnina Din 1-50.
- Meilk A., Jugoslavija.** Popis pokrajin. Mehko vezano Din 65.—; broš. Din 50.—; poštn. Din 2-50.
- Službena pragmatika drž. nameštencev.** Din 8.—; poštnina Din 0-75.
- Novi vojaški zakon.** Din 16.—; poštnina Din 1-—.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Posestvo

10 minut iz Celja, na lepi legi, na poti proti Petrovcem, se cenovno prodaja.

Franz Zuro,
Za kresljo 10/1, Celje.

Strešno lepenko Lesni cement

dobavlja v vsaki množini najceneje

Jos. R. PUE, Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513

Jetika!

Zdravnik dr. Pečnik zdravi bolne na pljučih v CELJU, Cankarjeva ulica 11, II. nadst., vsak petek, tudi v petek. — Citajte njegove 3 knjige o jetiki. 7927

Manufakturo

in usnje

vseh vrst najboljših kakovosti po najnižjih cenah dobite v trgovini „Danica“

Majzelj & Rajšolj,
LJUBLJANA, Turjaški trg št. 1.

MLINSKI STROJI

vseh vrst v prvovrstni izdelbi. Ureditve modernih mlinov. Prezidave že obstoječih mlinov. Silosi, travniško žitnice in uredbe za transport žita dobavlja točno

Tvorilna strojeva fu podjetje za zgradbo mlinov

Braća MACHAN & VAVRENA
PARODIČICE — ČERNOLOVAŠKA

Generalno zastopstvo za SHS

Braća FISCHER
d. d.
ZAGREB, Pantovčak 5.

ter gre tudi na deželo, Ljubljana Tržaška c. 45

Stroji za obdelavo vseh vrst lesa,

za žage, gaterije (Vollgatter) enostavni in univerzalni stroji, za mizarne stroje, komb. s krožno in trakovno žago (Band- u. Kreissäge), stroj za struženje in uravnavanje lesa (Abricht und Dickenhöhlmaschine), stroj za vrtnanje (Bohrmaschine), za skoblanje (Fräsen) krožne žage (Kreissägen). Razpošilja v prvovrstni izvršbi, po najnižjih cenah in najpovoljnejših plačilnih pogojih

Welker-Werke, Wien X, Laxenburgstr. 12.

Modni salon

Anton Presker,
So. Petra cesta šte. 14.

prilagoča svojo zalogo moškega blaga, konfekcije, čeplo, klobukov itd.

Izdeluje oblike po meri v najkrajšem času in po najnovejši modi.

Cene solidne. Postrežba točna.

Se prilagoča za obilen obisk.

Prodaja

treh vagonov dro se vrši na javni dražbi dne 19. t. m. ob 15. v Ljubljani glavni kolodvor.

Postajenačelnik.

Pozor za novo ustanovljene industrije!

Ugodna cena za nakup sledečih parnih strojev in kotlov:

2 parna stroja po 100 konjskih moči, znamke „Hock“,

3 parni kotli, znamke „Hock“ in „Tischbein“, 2 po 45 m², 1 po 90 m² kurilne ploskve (Heizfläche).

Vsi stroji in kotli so v obratu in v najboljšem stanju in se prodajo le zaradi vpeljave celokupnega obrata na električni pogon.

Gornji predmeti se lahko ogledajo do 15. dec. tl. v

Tovarni cementa
Zidani most. — Cene po sporazumu!

SRPSKA TOVARNA PREPROG

LAZAR DUNJERSKI A. D. VELIKI BEČKEREK, prilagoča svoje najmoderneje urejeno domače podjetje za izdelovanje vsake vrste Turne, Velvet, Gloria, Tapestri, Bukle, Kidderminster, Holender, Juta, Manila in Moket preprog, kakor tudi svoje splošno znane specialitete z roko izdelanih Smirnskikh preprog, knjižnic vseh barvah in vzorcih po danih velikostih. Zastopstvo in zaloga za Slovenijo A. DULAR, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 36.

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE, FRANCOŠKA LINJA

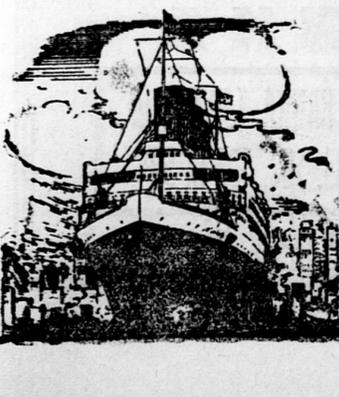
HAVRE - NEWYORK

Večkratna vožnja v Ameriko — Havre — New York samo 6 dni.

Glavno zastopstvo Slavenska banka d. d., Zagreb

Vožnje listke in tozadevna pojasnila daje zastopnik

IVAN KRAKER, LJUBLJANA
KOLODOVRSKA ULICA ŠTEV. 41

Rabljeno

intaste vreče
za moko

85 kg vsebujoče, in za otrobe 50 kg vsebujoče, dobre, čiste in brezlučnjaste kupi Vinko Majdič, valjični mlin, Kranj. 6000

Grabeno podjetje

Ing. Dukić & drug

Ljubljana,
Bohoričeva ulica 20

+

Tužnjači ob kruti usodi, ki nas je v tako kratkem času že zopet zadela, javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem žalosno vest, da je naša ljubljena hči, dobra sestra oziroma svakinja in teta, gospa

Milka Jöbstl roj. Korenčan

posestnika in lesnega trgovca soproga v Neumarktu, Rep. Avstrija

v najlepši dobi 36 let dne 13. novembra po mukopolni bolezni v bolnici Feldhof pri Gradcu, mirno ob 1. uri pop. preminila.

Pogreb nepozabne pokojnice se je vršil dne 16. novembra na centralno pokopališče v Gradcu. Maše zadržnice se bodo služile v farni cerkvi na Vrtniki. Nepozabna Milka, spavaj v miru in tuja zemlja naj Ti bude lahka!

NA VRHNIKI, dne 17. novembra 1923.
Globoko žalujoča rodbina Fr. Korenčan in ostali sorodniki.

+

Strta od neizmernih bolezni, naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanem tužno vest, da je moj iskreno ljubljani soprog, gospod

ALOJZIJ KOPRIVC

posestnik in trgovec

danes ob pol 12. uri dopoldne, po mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v starosti 63 let mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnika se vrši v nedeljo, dne 18. novembra 1923, ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Grosupljem.

GROSUPLJE, dne 17. novembra 1923.
Žalujoča soproga in ostali sorodniki.

Oglasni del! Anončnega in reklamnega zavoda **APOLLO**, Ljubljana, Stari trg štev. 19. **Oglasni del!**
 Sprejema naročila za vse tu- in inozemske časopise po predpisanih tarifnih cenah, kolodv. in prometnih prostorih. Pri večkratnih naročilih omenjenih reklam primeren
 Lastna izdaja najmoder. in najuspeš. parmanentnih reklam, katere izvršuje na popust. Točna in solidna postrežba. Konkurenčne cene. Proračuni brezplačno.

Ljubljana, palača Ljublj. kred. banke. STEGU in DRUGI **Viljem Sequardt, Jugometalija** **Vil — Glince štev. 5.**
 kom. družba za strojno in električno industrijo. Dobavlja elektr. material, elektr. motorje itd. vseh vrst stroje, transmisije, specialno podjetje za stroje lesne industrije.
 Konc. podjetje za elektrotehniko: naprava elektr. central visoke in nizke napetosti za luč in moč, izvrševanje vseh elekt. instalacij. Konkos. podjetje za: parne in vročevodne kurilne naprave, vodovodne instalacije, popravilo in postavitve parnih kotlov. Lastna delavnica za elektrotehniko, stavbno in strojno ključavničarstvo, mehaniko.

Pisalne stroje na obroke
The Rex Co.
 Telefon 268. Ljubljana Gradšča 10.

VILJEM SEQUARDT,
 Ljubljana, Sebeburgova 4 (na dvorišču).
 delavnica za precizno mehaniko.
 Geodetični instrumenti, hidrometrični aparati, planimetri, pantograf, logaritm. računala, merilni trakovi, nivel, letve in trasirke, prismatična in druga precizna merila.
 Precizna risalna orodja.
 Popravilo prometno in solidno.
„KORANIT“
 Najmodernejši kroji po meri. Lastna delavnica angleškega in češkega blaga. Cene povsem konkurenčne.

Jugometalija
 Splošna kovinska industrija
 izdeluje vse vrste klesarske, kotlarske, vedne, vedne-instalacijske dela. Prevzame najrazličnejše predmete za pocinkanje, pocinkanje in autogenično varjenje!
 Točna in hitra postrežba!
Ljubljana, Kolodvorska ul. 18.
POZOR!
 Lesno strugarstvo!
Rok Cakš, strgarski mojster Ljubljana, Zg. Šiška št. 18. Izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela najsolidneje in najceneje.
Mihael Peternel Ljubljana, Celovška 99. Eksport luksuznih čevljev lastnoročnega izdelka. Na drobno! Na debelo!

Elektrolitne bakrene žice in bakrene vrvice itd. Izdelek Heddernheimer Kupferwerk und Süddeutsche Kabelwerke A. G. Frankfurt am Main. Visoko in nizkonapetostnega PORCELANA tovarne H. Schomburg & Söhne, A. G., Porzellanwerke, Margarethenhütte, Rosslau, Schwandorf. — Velika zaloga! Samo na debelo!

KAROL BASTIANČIČ
 zavod za tehnične in elektrotehnične potrebitelne.
 Centrala: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke 1b/II. Bzovlavi: KABA, Ljubljana.

ISOLATORJEV
 za visoko napetost, motorjev, generatorjev in transformatorjev vrste Lloyd-Dynamowerke, Bremen, ELEKTROLYT-BAKER, la ISOLIRNI trak „DURABIT“
 Zahtevatje ponudbe!

Konfekcija

Specijalna daniska in moška krojačnica
 Najmodernejši kroji po meri. Lastna delavnica angleškega in češkega blaga. Cene povsem konkurenčne.

BRATA BRUNSKOLE
 LJUBLJANA
 Zidovska ulica štev. 5.

Jugosl. importno in eksportno podjetje
ING. RUDOLF PEOLIN.

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lokomobile in motorji; vseh vrst stiskalnice; veletrgovina železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in kovine **F. FARIO** iz deluje vse predmete iz litega železa v vsaki množini in velikosti točno po modelih, armature iz medu in kovin za vsako potrebo.
 Tel. inter. 82. **MARIBOR, Trubarjeva ul. 4.** Tel. inter. 82.

I Švicarska firma v Avstriji!
F. Oberhänsli & Comp., tvornica strojev in železnic
 Bregenz am Bodensee (Vorarlberg).
 Moderni stroji za žage — Polnojarmeniki na valje — Jarmentiki za tavolet (Spaltgatter) — Horizontalni jarmentiki — Početni stroji za debla — Robilniki — Nihalne žage — Brusilniki — Stance za žagne zobe i. t. d.
 Opremljanje kompletih žag s transformatorji.
 Točna dobava.

NAPRODAJ STROJ ZA POGON!
 LOKOMOBILE, MOTORJI TER SBSALKE.

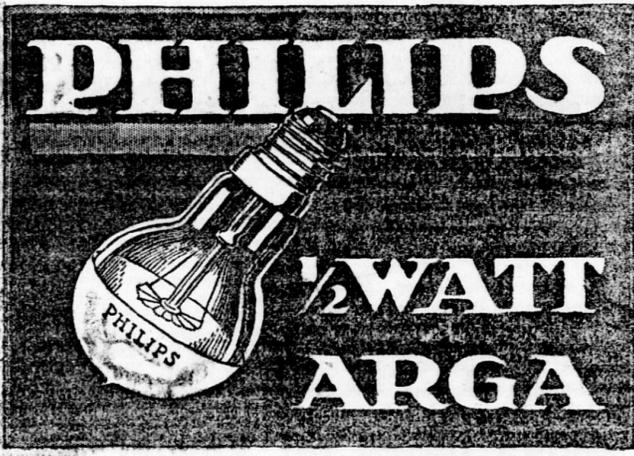
Stroji za ključavničarje in kovače!
 Stručnica (praksis Drehbank) 165 x 1000 mm Din 11.500—
 Vrtni stroj (Säulenbohrmaschine) 28 mm Din 8.800—
 Škobelnik (Shaping) 300 mm Din 15.900—
 Vrtalni aparat (Carbid-Schweibepare) broj. 18 mm Din 4.500—
 Kovaška ognjišča (Feldschmiede) 570 x 470 mm Din 900—

Stroji za mizarstvo!
 Cirkularke (Kreisäge Universal) Din 5.500—
 Tručna žaga s kroji, ležajem (Bandsäge) 750 mm Din 12.400—
 Škobelni stroj I (Abriechtmaschine) 400 mm Din 10.800—
 Škobelni stroj II (Dichtenobelmaschine) 500 mm Din 18.500—
 Škobelni stroj III (Runtschobelmaschine) Din 1.800—
 Frezarska Fräsmaschine) 800 x 900 mm Din 8.300—
 Vrtni stroj (Langlochbohrmaschine) 30 mm Din 6.800—
 Zahtevatje ponudbe strojno-tehničnega oddelka
TEHNIŠKE UNION DRUŽBE Z O. Z.
 Ljubljana Sodna ulica 4, II. nadst.

Redbinska penzija VILLA MATILDE Lussingrande
 Sezija septembra do junija.
 Prekrasna solnčna lega, južno otoško podnebje prav kakor **Capri**.
 Jesensko, zimsko in pomladno bivanje. I vrste. Jako primerno za rekonvalescente in nerodne. Izborna dunajska kuhinja. Cena popolni penziji s sobo vred 25 lir.
 Pojasnila daje **Emmy Birgmayr**, sedaj **Porto Rose presso Pirano.**

Jugoslovanski kreditni zavod
 v Ljubljani — Marjin trg štev. 8
 registrirana zadruga z omejeno zavezo sprejema vloge na knjižice in plača čistih 7%
 obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za velike in stalne vloge kakor tudi vloge v tekočem računju obstojanje po dogovoru. — Podeljuje kratkoročne trgavske in personalne kredite naklantanje.

Natječaj.
 Upravna občina grada Karlobaga (Primorje) voljna je, putem privatnog zakupa, dati bilo pojedincu ili dioničarskom društvu, jugoslavenskim ili stranim državljanima, urediti odnosno proširiti sadašnje svoje morsko kupalište.
 Dotičnik zvezo bi proširenje na svoj trošak, a občina dala bi mu tako urediti kupalište u bezplatni zakup kroz 10 event. i više godina, nakon kojega bi vremeno imao isto općini kao njezino vlasništvo bez ikakve odštete predati. Kupalište imalo bi biti uređeno do 1. juna 1924, kada počima kupališna sezona, a zakupnik ubirao bi kroz zakupno vrijeme prihod u svojo korist, te sve troškove posluje itd. sam nositi.
 U koliko nebi položaj sadanjeg kupališta odgovarao, mogao bi dotičnik izabrati drugi položaj, pa u koliko bi taj bio vlasništvo općine, dala bi mu ga ova badava. U interesu prometa i posla imao bi dotičnik sagraditi u mjestu jedan pristojan hotel, a občina bi mu u koliko je njezino vlasništvo, dala gradilište badava. Razumije se, da će općina dotičniku ići u svemu u susret.
 Sam grad Karlobag leži na podnožju Velebita na moru, klima je zdrava, te imade parobrodarske veze sa Dalmacijom i Primorjem a i Likom. Morska voda je čista i ugodna za liječenje svih bolesti.
 Interesenti, koji bi željeli ovaj posao izvesti, neka izvole svoje ponude sa uvjetima poslati gradskom poglavarstvu u Karlobagu (Primorje) što prije, kako bi se potrebno uređivanje pravovremeno moglo obaviti.
 Gradsko poglavarstvo u Karlobagu, dne 28. augusta 1923.

TVORNICA SVINČENIH PROIZVODOV
J. B. ULRICH D. D.
 GENERALNA POSLOVNICA IN SKLADIŠČE
 ZAGREB, JELACIJEV TRG 25. TEL. 13-40

Svinčeni proizvodi: svinčene cevi, svinčene plošče, (orig. Winiwarter), plombe, svinec v skladih, šipkah i. t. d.
Pločevine: črne in pocinkane (orig. G. Winiwarter) in angleške pločevine.
Stanoli: v raznovrstnih barvah in načrtih.
Cevi: plinove, črne in pocinkane, parne cevi, železne hladne cevi. Deli za spajanje, cevi (fitingi) iz litega kovanega železa.
Kopalnice i t. d. 10631

Industrijalci in obrtniki, pozor!
Razprodaja.
 Radi reorganizacije in preureditve podjetja se bo dne 16., 17. in 18. novembra ugodno prodalo več raznih mizarskih in kovaških strojev kakor razne stručnice, žage (Bandsäge), vrtni stroji, „Ajax“ kladiva, „Beche“ kladivo, „Topham“ jermen, kopirni stroji, raznovrstno orodje za kovače, ključavničarje, mizarje itd.
 Predmeti se lahko ogledajo že pred prodajo pri **Tvornica kola i industrija drvene robe d. d., Maribor (Tezno).**

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavica Din 25.000.000—
 Skupne rezerve nad Din 20.000.000—

CENTRALA:
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA
 PODRUŽNICE:
 Brežice, Celje, Ormož, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trest.

Brzojavni naslov: **BANKA LJUBLJANA**
 Telefon štev. 261, 413, 502, 503 in 504.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Tungstram žarnice

is vlečene žice. **Nepokvarljive.**

Rabim 8239

peci ni prašek
in vanilin-sladkor
ker je najboljši
in domač izdelek

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20
besed Din 3-; vsaka
nadaljna beseda 50
para, z davčino vred

Službe

Trgovskega pomočnika
sprejme tvrdka A. Sarabon v Ljubljani 12.127

Iščem frizerko,
solidno, za onduliranje in manikiranje za takoj ali s 1. decembrom, proti dobri plači. — Gizela Jakobi, Vinkovci, Frankopanska. 12.136

Strojepisno,
Izvažano, zmogljivo slov. stenografije, sprejme v letrovinu v Ljubljani. — Ponudbe pod Strojepisna 12.129 na upravo »Slov. Narodae.

Gospodična
želi mesta v kako trgovino ali kaj sličnega, da bi pomagala starejšim in slabim razmer. — Donisi pod Hlira pomoč/12.158 na upravo »Slov. Nar.

Šoferja in kurjača,
ki sta obremenjena strojna ključavničarja, samo iz prane, starejši in zaslužljivi moči sprejme. — Kolinska tovarna v Ljubljani. 12.240

Instrukcije
daje učiteljska abiturientka iz predmetov za osnovne, meščanske in nižje razrede srednjih šol. — Ponudbe na upravo »Slov. Narodae pod »Učiteljska/12.197.

Putnika
odnosno zastupnika uz providbu traži jedno in dinstrijsko poduzeće železnicke struke iz Zagreba, za Sloveniju. — Pisane ponudbe uz navod referenc in zahtjeva na upravo »Slov. Narodae pod »Zeleno/12.184.

Štiri črkoslikarske pomočnice
sprejme v trajno delo proti dobri plači večje podietje te stroke v Ljubljani. — Samo pisane ponudbe na upravo »Slov. Narodae pod »Stalno delo 8888/12.157.

Fotografski pomočnik
(pomočnica), ki je zmogljiva dobrega posnemanja in tudi izvežban v kopiranju in povečavah, se sprejme v boljšem ateljeju v Ljubljani s 1. januarjem. — Ponudbe pod Fotograf/12.100 na upravo »Slov. Narodae.

Gospodična
s šestletno prakso išče primernega mesta. Večja je slovenske, srbohrvatske in nemške korespondence, strojepisja ter nemške stenografije. — Vezirana je tudi v računski stroki in v vseh pisarniških delih. — Ponudbe pod »Delo/12.199 na upravo »Slov. Nar.

Samostojen trgovec,
strokovnjak v eksportni stroki, bivši poslovodja nekoga jugoslov. importnega in eksportnega podjetja, izkušen trgovec v telezni in strojni stroki, išče primerno službo v Jugoslaviji. — Dopisi na: Joh. Weindl, München, Meindlstrasse 4. 12.236

Delovodja,
40 let star, z najboljšimi izpričevanji, veziran v stiskalniški stroki (Pressmeister), kateri je vodil tudi ključavničarske in strgarske oddelke, išče od novembra ali januarja službo. — Ponudbe pod »Delovodja 12.213 na upravo »Slov. Narodae.

Dva vajenca
za čevljarstvo obrt sprejem. — Maher & drug, Mirje št. 4. 12.170

Išče se potnik
za Slovenijo, kateri je dobro uveden pri trgovcih s vinom, gostilničarjih in kavarnarjih. Stalno nameščenje, fikana plača, provizija in dnevnice. — Pisane ponudbe z zahtevno plačo naj se pošlje na naslov: Hrvatska Strojarska Vinarstva d. d. Zagreb 12.164

Prodaj
Lovsko ptičarko,
resasto, štastokrvno, prodaj. — Novi Vodmat št. 62. 12.067

Perzijske preproge
se prodajo. — »Rototipe, Šubičeva ulica 3 (dvorišče), 12.186

Skoro novo kolo
se za nizko ceno prodaj. — Ogleda se lahko na Selu 38/II, levo. 12.214

Klavir
(Stutzflügel), črn, se radi odstopovanja ceno prodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.116

Sobna oprava,
popolnoma nova, iz trdega lesa, ceno naprodaj. — Hrenova ulica št. 17, prtiličje, levo. 12.180

Lokomobil
30 HP, prav dobro ohranjeno, prodaj Franc Sket v Mestnjini, p. Podnat, Slovenija. 12.234

Pisalni stroj
»Remington VII«, dobro ohranjen, ceno naprodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.223

Moške suknje
in obleke, dobro ohranjene, naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae, 12.178

Šivalni stroj,
dobro ohranjen, naprodaj za 1750 Din. — Fr. Tomšič, Studence 15, pošta Dev. Mar v Polju. 12.177

Moško kolo,
dobro ohranjeno, se prodaj za 1 godni ceni. — Naslov pove uprava »Sl. Narodae, 12.165

Jedilna soba,
moderna, naprodaj. Na ogled med 9. in 13. uro. — Bleiweisova cesta 7, prtiličje, desno. 12.162

Pozor mizarji!
Prodaj 11.000 čevljev orehovega furnirja — Poizve se: Franjo Gaišek, v drevoredu Ti voli (strelišče). 12.209

Kratek klavir,
dobro ohranjen, se prodaj po zelo ugodni ceni. Event. tudi v obrokih. — Naslov pove uprava »Sl. Narodae, 12.133

Zimski kočuh,
nov, pripraven za šoferje ali potnike, se po jako ugodni ceni prodaj. Istotam tudi mala kredenca. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.216

Klavir se prodaj
po izredno nizki ceni valed pomanjkanja prostora; lahko tudi na obroke. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.093

Kravo-mlekarico
prodaj. — Poljanska cesta št. 55. 12.206

Klavir,
prima firma, moderna konstrukcija, tudi za koncert uporaben, se prodaj. — Kapelnik dr. Čerin, Gosposvetska c. 14. 12.212

Spalnica,
skoraj nova, in kuhinja se poceni prodaj. Tudi srebrno jedilno orodje (Besteck) kompl. za 12 oseb. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.193

Omara s predali
(nizka), nočna omara, obešalniki, viseča svetilka, zaboji s ključavnicami, kovčeg, nekaj moške obleke in čevljev ceno naprodaj. — Rimška cesta št. 10, prtiličje, levo.

Prvovrsten klavir
(Stutzflügel), črn, najboljši znamke, skoro popolnoma nov, prodaj radi pomanjkanja prostora. Prodaj tudi zlato moško »Schaffhausen« uro. — Naslov pove uprava »Sl. Narodae, 12.235

Tračnice in vaгонčki
(Kippwagen) naprodaj po prav ugodni ceni. 100 do 150 tračnic po 6 m dolgih 0,06 visokih, 3 do 15 vaгонčkov, vse najboljšega materiala iz predvojnega dobe. Na ogled od 1. do 3. popoldne. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae, 12.137

Ku'm
Pisalna miza
se kupi. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae, 12.215

Polhove kože
in vseh drugih divjačin kupuje skozi celo leto trgovina z usnjem D. Zdravič, Ljubljana, Florjanska ulica. 11.697

Večja registrirna blagajna se kuvi.
Ponudbe pod »Blagajna 12.130 na upravo »Slov. Narodae.

Jabolka
namizna, fibolokoka (prepelčar) in rdeči kupuje samo vagonске množine: Jozo Kovač, Ljubljana, Stari trg št. 3. 12.194

Elektromotor
ali dinamo za istomerni tok, 150 voltov, 50 do 60 amper, kupim. — Ponudbe na kartonažno tovarno J. Bonač sin, Ljubljana 12.205

Kostanjev les
za tani, vsako množino, kupujem stalno. Samo obvezne ponudbe z navodno ceno za franko vagon nakladalnih postaj je poslati na: Rudolf Zorč & Komp., Ljubljana. 11.706

Lokali
Išče se manjši trgovski lokal
za trgovino mešane stroke na prometnem kraju v mestu. — Ponudbe z navodno najemnine pod »Lokal/12.152 na upravo »Slov. Narodae.

Kdo odda malo skladišče
ali primerno sobo za skladišče v mestu ob glavni cesti? Pisane ponudbe na upravo »Slov. Narodae pod »Skladišče 100/12.230.

Kovačnica
za sekire in poljsko orodje, z dvema ognjiščema in vsem potrebnim orodjem in vodno močjo, na zelo prometnem kraju, se odda v najem. Istotam se prodaj enonadstropna hiša s malim vrtom. — Poizve se pri: A. Pokorn, Škofja Loka-Studence. 11.716

Stanovanja

Meblovano sobo
z dvema posteljama dobita takoj dva gospoda ali dva dijaka. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae, 12.141

Opremljeno sobo
z električno razsvetljavo v bližini državnega kolodvora išče mlad inženjer. — Ponudbe na upravo »Slov. Narodae pod »Soliden/12.163.

Prazno stanovanje
obstoječe iz ene ali dveh sob, kuhinje in prtiličin izven Ljubljane, v bližini železniških postaj. — se išče. — Ponudbe pod »1. december/12.167 na upravo »Slov. Narodae.

Meblovano sobo
s priliko za kuhanje ali prazen prostor s priliko za kuhanje išče mlad zakonski par. — Donisi z navodno ceno pod »B. L./12.171 na upravo »Slov. Narodae.

Zamenjata se dve stanovanji
v sredini mesta, obstoječi iz dveh sob in kuhinje. — Ponudbe na upravo »Slov. Narodae pod »Zamenjati/12.204.

Meblovano sobo
v centru za poročen par brez otrok, kateri plača mesečno do Din 1000, a potrebuje in kurivom v sredini mesta. — Ponudbe pod »Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 12.217

Meblovano sobo
s posebnim vvhodom v sredini mesta blizu glavne kolodvorske g. spod, ki je komaj 20 dni v letu doma. — Ceni, ponudbe se prosijo do 20. t. m. pod »Potnik/12.119 na upravo »Slov. Narodae.

Meblovano sobo
s posebnim vvhodom v sredini mesta blizu glavne kolodvorske g. spod, ki je komaj 20 dni v letu doma. — Ceni, ponudbe se prosijo do 20. t. m. pod »Potnik/12.119 na upravo »Slov. Narodae.

Primerjajte juho
»Juhana« z dodatkom »Juhana«! Pojem imate sedbo koliko napravi »Juhana« juho boljše in krepčilnejšo! Vzorec brezplačno od glavne prodajne: Ljubljana, Gradšče 13.

Amerikanci pozori!
Prodaj se enonadstropna hiša, pripravna za vsako obrt, na lepem kraju v Škofji Loki. — Poizve se pri A. Pokorn, Škofja Loka-Studence. 11.717

Gostilna in meserija
z enonadstropno hišo in vrtom ob Južni železnici naprodaj za 225.000 Din v Realitetni pisarni, Poljanska cesta 12. Ljubljana. 12.222

Vinograd
z veliko zidnico in vsem inventarjem, pol ure od kolodv. na Dolenjskem, naprodaj. Vinograd je v najboljšem stanju. Lega prvovrstna. Letni pridelek 100 hl vina. — Pisane ponudbe pod »Vinograd/12.188 na upravo »Slov. Narodae.

Pozor!
Stanovanje dobi takoj, kdor kupi novo hišo z dvema stanovanjema, kletjo in približno 300 kvadratnih metrov vrta, pet minut od električne železnice. Plačila polovice pogodbene svote na željo pričakam. — Zelena jama 217. — Sročen, kdor kupil 12.181

Kupim manjšo hišico z vrtom
v Ljubljani, oziroma ob državni cesti proti Stožicam. Cena do 100.000 K. — Ponudbe pod »Hišica 12.151 na upravo »Slov. Narodae.

Enodružinsko hišo
z vrtom blizu električne železnice, s prostim stanovanjem, prodaj za 95 tisoč dinarjev Realitetna pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 12.221

Mala hišica
naprodaj! Pred 15 leti z opeko zidana in krita, s svinjakom in 1200 m² vrta na Dolenjskem ob Savi. Cena po dogovoru. — Ponudbe pod »Oh Savi/12.224 na upravo »Sl. Narodae.

Dobrodoča trgovina in gostilna
na prometnem kraju, četrta ure od Ljubljane, se radi družinskih razmer z vsem inventarjem takoj odda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae, 12.172

Meblovano sobo
išče uradnik. — Ponudbe na: Krajšek, Gosposka ulica 12. 12.208

Prazna soba
v novi hiši se odda solidnemu gospodu. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.160

Levo sobo
išče za takoj ali pozneje miren samostojen trgovec. — Ponudbe na upravo »Slov. Narodae pod »Takoj ali pozneje/12.192.

Dijak
se sprejme na stanovanje in zahtev v bližini obrtne šole. Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.196

Dijakinjo
nižjih razredov sprejme na stanovanje družina, stanujoča v sredini mesta. — Instrukcija v hiši. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.198

Meblovana soba
s soprobo kuhinje v sredini mesta se išče. — Ponudbe na upravo »Sl. Narodae pod »Mirna stran/12.166.

Dijakinja
ali uradnica se sprejme na stanovanje in zahtev: event. na hrano. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae, 12.239

Prazne sobe
s posebnimi vhodi (nareket, elektrika) se takoj oddajo posamezno ali skupno. — Ponudbe pod »Takojšnja vselitev/12.139 na upravo »Slov. Narodae.

Načrto
dobi dotični, ki odda mesečno sobo, meblvano ali prazno, v sredini mesta zakonskemu paru z enim otrokom, starim dve leti, za takoj ali s 1. decembrom. — Ponudbe pod: »Mirna stran/12.153 na upravo »Slov. Narodae.

Prodaj se prtilična hiša
podlethena in s podstrešnim stanovanjem ob okrajni cesti in na najboljšem prometnem prostoru v Trbovljah. Pripravna je za vsakega obrtnika ali manjšo trgovino. — Cena 1.100.000 kron. — Takoj plačati je polovico, na drugo se počaka. — Najboljše pojasnilo se dobijo pri lastniku Jurij Ferencu, zidačakem mojstru v Trbovljah. 12.120

Dopisovanje
Ženitna ponudba.
23letni simpatičen mladenič, začetni trgovec, se želi poročiti z gospodično ali mlajšo vdovo z malim premoženjem ali brez. — Le resne ponudbe s sliko pod »Resnost 12.125 na upravo »Slov. Narodae.

Ženitev!
Bogati moški iz inozemstva in premožni Nemci žele srečne žentive. Dama, če tudi brez premoženja, daje diskretna pojasnila: Ausk. Stabrey, Berlin, N. 113, Stolpische strasse 48. — Poština za odgovor trikratna pisemska poštnina. 12.183

Razno
Telovadci - sportniki!
Priporočajo se tornica telovadnega in sportnega orodja J. ORAZEM, Ribnica, Dolenjsko. Oprema kompletnih telovadnic in letnih telovadšč. — Staljno in prenosljivo orodje. 10.362

Kupim manjšo hišico z vrtom
v Ljubljani, oziroma ob državni cesti proti Stožicam. Cena do 100.000 K. — Ponudbe pod »Hišica 12.151 na upravo »Slov. Narodae.

Enodružinsko hišo
z vrtom blizu električne železnice, s prostim stanovanjem, prodaj za 95 tisoč dinarjev Realitetna pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 12.221

Mala hišica
naprodaj! Pred 15 leti z opeko zidana in krita, s svinjakom in 1200 m² vrta na Dolenjskem ob Savi. Cena po dogovoru. — Ponudbe pod »Oh Savi/12.224 na upravo »Sl. Narodae.

Dobrodoča trgovina in gostilna
na prometnem kraju, četrta ure od Ljubljane, se radi družinskih razmer z vsem inventarjem takoj odda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae, 12.172

Trgovska hiša
v predmestju Ljubljane, s velikim vrtom s takoj prostim lokalom in stanovanjem, blvom, skladiščem in šunami (elektrika, vodovod) se prodaj za Din 375.000. — v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 12.218

Izvrstno idočja gostilna
sredi Ljubljane, s takoj prostim stanovanjem, koncesijo in vsem inventarjem naprodaj za 450 tisoč dinarjev v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 12.219

Gostilna s posestvom
32 hektarjev, z dvema enonadstropnima hišama in gospodarskimi poslojji v trgu ob železnici na Dolenjskem, se prodaj za 800.000 Din v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska cesta 12. 12.220

Prodaj se prtilična hiša
podlethena in s podstrešnim stanovanjem ob okrajni cesti in na najboljšem prometnem prostoru v Trbovljah. Pripravna je za vsakega obrtnika ali manjšo trgovino. — Cena 1.100.000 kron. — Takoj plačati je polovico, na drugo se počaka. — Najboljše pojasnilo se dobijo pri lastniku Jurij Ferencu, zidačakem mojstru v Trbovljah. 12.120

Šivilje, gospodinje!
Pripravna Miklavževa darila. Vsakovrstni ostanki za perilo in rižasti barhent so naprodaj po polovični ali zelo znižani ceni. Istotam različna ročna dela. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30, I. nadstropje, desno. 12.161

Specijalna zaloga zimskega blaga
double, palmerston, flane, ter izgotovljenih zimskih redanov, ulatrov in vsakovrstnih oblek. — Drog. Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 11.982

Družabnika,
event. družabnica, tudi nesodelujočega, se sprejme v svrhu prevzema sigurnega, dobro vplivnega trgovskega podjetja. Takoj potreben kapital najmanj 200.000 Din. — Takojšnje prijave pod »Ugodno/12.228 na upravo »Slov. Narodae.

Nov angleški tečaj
za začetnike, direktna metoda, začne za 8 do 10 oseb rojena Angležinja z dolgoletno učiteljsko prakso, dve uri na teden; 7 dinarjev ura. — Javiti se pri Miss Farler, Pražakova ulica (nova Točeniasova hiša, III. nadstropje) med 2. in 3. popoldne. 12.232

Dalmatinskog vina
(novoga, crnoga) i slatkog filtriranog mošta — franko štacija Bakar ili Gospić — u transportnim bačvama od 700 l po 475 dinara za 100 litara netto. Polovica kase unaprijed po posezu. Ostalo po dogovoru. Josip Budak Imačev, Karlovac, Primorje, Hrvatsko. 12.229

La trapistovski sir
nudi kg pod Din 27.50 — Mljekarna v Lukaču, Slavonija. 12.011

Pletilne stroje,
vsakovrstne, nudi s poukom tvrdka Fran Kos, Ljubljana, Zidovska ulica. 11.841

Levo brinje
(italijansko) se dobi po ugodni ceni pri tvrdki A. Sarabon v Ljubljani. 12.128

Oslabele živce
in revmatizem hodim na dom elektrizirat in masirat. — Ponudbe pod »Revma/11.976 na upravo »Slov. Narodae.

Pletenine
vseh vrst po najnižjih cenah. — L. Turk, Pred Škofijo 1. I. nadstropje (prejšnje poslojje Kreditne banke). 12.175

Postavitelj peči
in štedilnikov se priporočajo za cenjena naročila. Cene solidne. — Franc Horn, Rožna ulica št. 27.

Ribje olje,
zelačeno pristno, najboljši norveške znamke, dospelo. — Lekarna Bakarčič, Karlovska cesta št. 2. — Direktni inmort iz Kristijanije! 11.834

Šivalne stroje
z desetletnim jamstvom, izgotovljeno moško obleko (narejeno tudi po meri), usniate površnike, kape (tudi na debelo) itd. dobite najceneje pri L. Rebolju v Kranju. 11.724

Anton Zavodnik
v Kranjski gori, industrija sportnih čepic in klobukov, nudi na veliko in malo. — Prevzame tudi v delo. — Cene solidne, delo specijalno. 12.179

Predtiskarija ročnih del
po izredno nizkih cenah. — L. Turk, Pred Škofijo št. 1. I. nadst. (prejšnje poslojje Kreditne banke). 12.176

Šivilje, gospodinje!
Pripravna Miklavževa darila. Vsakovrstni ostanki za perilo in rižasti barhent so naprodaj po polovični ali zelo znižani ceni. Istotam različna ročna dela. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30, I. nadstropje, desno. 12.161

Specijalna zaloga zimskega blaga
double, palmerston, flane, ter izgotovljenih zimskih redanov, ulatrov in vsakovrstnih oblek. — Drog. Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 11.982

Družabnika,
event. družabnica, tudi nesodelujočega, se sprejme v svrhu prevzema sigurnega, dobro vplivnega trgovskega podjetja. Takoj potreben kapital najmanj 200.000 Din. — Takojšnje prijave pod »Ugodno/12.228 na upravo »Slov. Narodae.

Nov angleški tečaj
za začetnike, direktna metoda, začne za 8 do 10 oseb rojena Angležinja z dolgoletno učiteljsko prakso, dve uri na teden; 7 dinarjev ura. — Javiti se pri Miss Farler, Pražakova ulica (nova Točeniasova hiša, III. nadstropje) med 2. in 3. popoldne. 12.232

Dalmatinskog vina
(novoga, crnoga) i slatkog filtriranog mošta — franko štacija Bakar ili Gospić — u transportnim bačvama od 700 l po 475 dinara za 100 litara netto. Polovica kase unaprijed po posezu. Ostalo po dogovoru. Josip Budak Imačev, Karlovac, Primorje, Hrvatsko. 12.229

Zajamčeno popravljeno
LOKOMOBILI
WOLF-LANZ
10-20, 15-25, 20-32, 26-42, 30-49, 40-65, 5-82, 70-100, 85-120, 100-150, 135-175, 14-195, 200-300, 300-400, 400-600 HP
dograjeni leta 1913-1921. Enoletno tovarniško jamstvo. Prvorazredno, generalno popravljeno strokovno preizkušeni. Kurjava z vsakim gorivom.

Oglejte si naše stalno skladišče 20 lokomobilov
Braća Fischer
d. d.
Zagreb, Pantovčak 5.

G. F. Jurasek
Ljubljana
Wellova ul. 12

Ugladujem ter poraviljam glasovlje in harmonije, specijalno strokovno in ceno!

Maserka
s koncesijo se priporočajo zdravnikom in cenj. občinstvu za celo telesno in delno masažo, katero si je pridobila pri prvovrstnih močeh v inozemstvu. — Vpraša se od 9. do 10. in od 12. do 2. ure pri G. Vodeb, Rimska cesta 2/I. 12.195

Halo!
 Preden kupiš, ogledaj si izdelke pri
A. Sinkovic nasl. K. Soss
 Prodaja do konca meseca z
10-20 % popusta.

Generalna popravila avtomobilov,
 Izdelavo novih in predelovanje starih karoserij, lakiranje in inšpekcije izvršuje strokovno in po solidnih cenah
JUGO-AUTO d. z o. z., LJUBLJANA,
 DUNAJSKA CESTA 36.

Pri nizki ceni!
IGN. ZARGI, Ljubljana
 Sv. Petra cesta 3.
 Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbrano potrošnin na krojače in šivalje. Krasna izbira volnenih površnih jop, jumperjev, ovijakov, rokavic, nogavic itd. Trikotaje vseh vrst. Moško, damsko in otročje perilo. Zaloga raznih krovat, posebno samovainic po primerno najnižjih cenah.
NA DEBELO! NA DROBNO!

Dralle-jeva iluzija
 v svečilkah
 Cvetlične kaplje brez alkohola čudovito naravne. Kapljica zadošča.
 Smarnice, vijolice, vrtnice, španski bezeg, heliotrop, popiji, (tro-pični mak) itd.
 Glavna zaloga za prodajalce:
"Jais" d. d. odd. Jurij Dralle, ZAGREB,
 Palmotičeva ulica št. 66.

FAFF šivalni stroji
 so med dobrimi najboljši!
 15-letna garancija.
 Solidna cena. Predaja na obroke.
 Dobe se le pri turki!
Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ul. 7.
 Podružnica Novo mesto.

Lida
 toaletna mila je dober in vedno enak dober.

Aikadont
 zelena pasta, zelena voda, zobni prašek.
 Dobi se povsod. — Glavna zaloga drog. **A. KANG, Ljubljana.**
Krznar in izdelovatelj čepic Eligtj Eber
 Ljubljana, Kongresni trg št. 7.
 Izdeluje kostume, plašče in toalet. 9981

Damski modni salon TEODOR KUNC
 Ljubljana, Bečkovna ulica 9
 izdeluje kostume, plašče in toalet. 9981

Peter Semko
 I. jugoslovanska barvarija, krznarstvo in strojarstvo
 Ljubljana, Križevniška ulica 7.
 Barva različne kože, katere izdeluje v najmodernejši garatire. Prevzema tudi vsa popravila v moderniziranje.

Izšolani pevci.
 Nad 100 komadov pravih harkkih kanarškov (Edelroller, pasma Selfort) je na prodaji.
ED. SEVER, Ljubljana,
 Krakovski nasip 10.

Lastna izdelovalnica klubskih in salonskih garnitur, pisarniških fotelov, žimnic in afrik modrocev v zalogi in po naročilu. Stalna zaloga žime in afrika na drobno, debelo po konkurenčnih cenah
R. SEVER
 Ljubljana, Gosposvetska 6
 Zahtevajte prospekte.

O. BERNATOVIC
 Priložnostni nakup
 Moške raglane in obleke od 500 Din naprej
 Damske kostume in obleke
 Obleke za deca
 Trikotaja
 Kožuhovina
LJUBLJANA
 Mestni trg št. 5-6

Naročajte Slovenski Narod!
Josip Petelinc
 Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
 Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukance, gumbe, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarske in krojaške potrebščine.
Najnižje cene. Potreba točna.

Novosti v damskih klobukih
 klobučevine in v vseh modnih barvah.
Najnižje cene! Največja izbira!
 modni salon
Stuchly-Maške
 Ljubljana, Zidovska ulica 3

Verfex
 nove želve

Meinl-ov čaj
 nove želve

Ceno češko posteljno perjo!
 1 kg sveže stebljene perje Din 65—; polbelega Din 80—; belega Din 90—; boljšega Din 100— in Din 120—; mehkega kot puh Din 180— in Din 200—; najboljša vrsta Din 225—. Poljita prosto proti povratju od Din 200— višje prosto pošiljamo. Zamena in vrnitev dovoljena. Vročni brejni-no. Dopisi le na Benedikt Spetec, Labez št. 38 pri Pisanu, Češka. Pošilni paketi iz Češke v Jugoslavijo rabijo okoli 14 dni.

ROIZ
 NAJBOLŠI PISALNI STROJ BREZ BARVNEGA TRAKA!
 Na mesečne obroke po Din 250— dobite pri **L. BARAGA, LJUBLJANA,** Selenbargova 6/1.

R. Miklauc
 Ljubljana, Lingarova - Bečkovna ulica in Prod. Štefija
 priporoča svojo bogato zalogo v moškem blagu
 kakor suknu, ševjotu za površnike in raglane, kangarntu za obleke in modne hlače, double štofu za zimске stuk-njče in površ-nike.

Največje veselje za dobit
 napravite svojim dragim z nakupom prvovrstnega pisalnega stroja ki ga dobite na obroke pri
The Rex Ljubljana
 Groditiče 10 Telefon 263

UNITED STATES LINES
 V NEW YORK
 Iz Southampton — Cherbourg
Leviathan
 30. oktobra, 29. novembra, 15. decembra
 iz BREMENA čez Southampton in Cherbourg v NEW YORK
George Washington
 24. oktobra 29. decembra
 President Roosevelt 7. novembra 12. decembra
 President Harding 14. novembra 16. januarja
 President Fillmore 21. novembra
 America 1. decembra 9. januarja
 President Arthur 22. decembra
 Odhod iz Southampton in Cherbourg na dan pomenja. Več iz spodnjih naslovov.
UNITED STATES LINES
 Generalno zastopstvo: Beograd, Palata Boogradske zadruge, preko puta "Hotel Bristol". — Zagreb, Središnji Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga, Mihanovičeva ulica 2, preko puta Kolodvora. — Ljubljana, Brodarstvo Zedinjenih Ameriških Držav, Dunajska cesta, 29. — Sarajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosnu i Hercegovinu, Aleksandrova ulica 52. — Snišek, Banka za Pomorstvo.

PREIZKUŠENO. NAJNOVEJŠI IZUM. POVSOD UPORABNO.
Peč-štedilnik
"UNIVERZAL"
 PATENT
ENGELMAN & ROZMAN
 se kuril z žaganjem, promogovim prahom, česlom, šoto, sploš z manjvrednimi odpadki ali pa z navadnim gorivom, lesom, premogom itd.
 Prednosti: 1. Kurjilo se manjvredni odpadki lesa, premoga itd., z enakim uspehom, kakor navadno gorivo.
 2. Doseženo toploto je mogoče zadržati v pečl zbog principa dveh dimnih cevi in je izdatnoje izrabiti, kot v navadnih pečeh. Navadnega kuriva se porabi v pečeh "Universal" 50 %, manj, kot v drugih pečeh.
Neprekosljivo štedenje! Velik napredek v kurilni tehniki!
 Doseženo neprekosljivo štedenje dobnega goriva (žaganja itd.) plame le okrog 25 para, pri uporabi navadnega goriva (lesa, premoga itd.) 50 %, prihranka.
Najboljše nadomestilo za vsako peč druge vrste. Solidni in trpežni izdelki.
 Pojavila daje in naročila sprejema trdnja-protrvajateljica:
Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.